

Til Økonomiudvalget

12-06-2015

Sagsnr.
2015-0134316

Revisionsberetning for regnskab 2014

Dokumentnr.
2015-0134316-1

Københavns Kommune har modtaget revisionsberetningerne for regnskab 2014 fra Deloitte den 3. juni. Beretningerne indeholder:

Sagsbehandler
Vickie Andersen

- Revisionsberetning vedrørende årsregnskabet.
- Revisionsberetning vedrørende kommunens administration af byfornyelsesområdet.
- Revisionsberetning vedrørende sociale og beskæftigelsesrettede udgifter, der er omfattet af statsrefusion.

I beretningen angiver Deloitte følgende:

”Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet for regnskabsåret 1. januar til 31. december 2014 i alle væsentlige henseender er i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv. Det er ligeledes vores opfattelse, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, borgerrepræsentationens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Supplerende oplysninger vedrørende forståelse af revisionen

Kommunen har i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv. som sammenligningstal i årsregnskabet for 2014 medtaget budgettal. Disse sammenligningstal har ikke været underlagt revision.”

I vedlagte notat gennemgås hovedlinjerne i beretningerne og den videre proces.

Der er 20 nye revisionsbemærkninger i beretningen, 14 i hovedberetningen og 6 i beretningen på det sociale område. Der er ikke overført revisionsbemærkninger fra tidligere år vedrørende revisionen af årsregnskabet. Dette skyldes, at Deloitte har ønsket at forenkle deres revisionsbemærkninger, hvilket medfører, at de teknisk set har lukket nogle revisionsbemærkninger vedrørende tidligere år, som efterfølgende er åbnet i nye bemærkninger i 2014. I nedenstående tabel ses revisionsbemærkningerne siden regnskab 2009. Antallet af revisionsbemærkninger er steget fra 2013 til 2014 fra 8 til 20.

Tabel 1. Revisionsbemærkninger 2009-2014

	2009	2010		2011		2012		2013		2014
	Nye bemærkninger	Nye bemærkninger	Overførte bemærkninger	Nye bemærkninger	Overførte bemærkninger	Nye bemærkninger	Overførte bemærkninger	Nye bemærkninger	Overførte bemærkninger	Nye bemærkninger
Finansielle område	25	14	15	10	9	4	3	2	3	14
Sociale område	14	13	7	10	7	4	2	2	1	6
	39	27	22	20	16	8	5	4	4	20
I alt	39	49		36		13		8		20

De nye revisionsbemærkninger på det finansielle område omhandler:

1. Systemansvarlige udbetalingsystemer.
2. Administration af anlægsudgifter/-regnskaber.
3. Byfornyelse.
4. Tværgående revision af årsregnskabet (balanceposter).
5. Tværgående revision af årsregnskabet (periodiseringer).
6. Brugerrettigheder – periodiske revurdering (AD-KØR).
7. Lønafstemninger.
8. KS-kontroller – LPA-portalen.
9. Manglende refusionshjemtagelse.
10. KØR Workflow og systemunderstøttelse af to godkendere.
11. Brugeradgange til bogføring direkte i KØR.
12. Gennemgang af KK fuldmagtsforhold.
13. NEMkonto-registeret.
14. Eventualrettigheder og forpligtelser.

De nye revisionsbemærkninger på det sociale område omhandler:

15. Ledelsestilsyn og interne kontroller (videreført fra 2013).
16. Manglende kvalitetssikring af refusionsopgørelser (videreført fra 2013).
17. Jobrotationsordning.
18. Gensidig forsørgerpligt.
19. Revalideringsområdet (kontering i perioden med mere end 14 dages sammenhængende fravær).
20. Revalideringsområdet (procedure vedrørende beregning af bruttostøtteintensitet).

Revisionsbemærkninger

Ad 1. Systemansvarlige udbetalingsystemer under Økonomiudvalget.

Deloitte finder det kritisk, at håndteringen af kommunens udbetalings- og faktureringsystemer ikke er betryggende.

Deloitte har endvidere konstateret, at der ikke er beskrevet og implementeret retningslinjer for de enkelte systemer og systemejere,

der bl.a. beskriver de interne kontroller i systemerne og systemejerens ansvar.

Økonomiforvaltningen, Intern Revision og Deloitte har udarbejdet en handleplan til sikring af betryggende kontrolmiljø i Københavns Kommune, og Økonomiudvalget skal den 16. juni 2015 behandle sagen. Heri indgår en indsats for at sikre en betryggende styring af systemanvendelsen.

Ad 2. Administration af anlægsudgifter/-regnskaber under Teknik- og Miljøudvalget.

Kommunens administration af anlægsprojekter har ikke i tilstrækkeligt omfang sikret en rettidig aflæggelse af anlægsregnskaber.

Deloitte henstiller, at reglerne i "Budget- og regnskabssystem for kommuner" og kommunens regler herom efterleves.

Ad 3. Byfornyelse under Teknik- og Miljøudvalget.

Kommunens administration af tilbagebetaling af tilskud har ikke i tilstrækkeligt omfang sikret en dokumenteret og løbende tilbagebetaling af tilskud.

Deloitte henstiller, at der udarbejdes en forretningsgang som sikrer, at tilbagebetaling af tilskud administreres i overensstemmelse med lov om byfornyelse og udvikling af byer.

Ad 4. Tværgående revision af årsregnskabet (balanceposter) under Økonomiudvalget og Teknik- og Miljøudvalget.

I lighed med revisionen for 2013 har gennemgangen i 2014 vist mangler i den interne kontrol omkring balancens poster. Der udføres ikke på alle områder et effektivt ledelsestilsyn, og Deloitte vurderer, at ledelsen fremadrettet bør have større fokus på implementering af effektivt ledelsestilsyn på relevante områder. Deloitte har ved deres stikprøvekontrol konstateret en del balancekonti med poster, som enten skal afskrives, berigtiges, eller hvor der umiddelbart ikke kunne redegøres for forholdet.

Det er samtidig konstateret, at afstemningsloggen ikke anvendes i overensstemmelse med vejledningen, og at værktøjet således ikke fuldt ud dokumenterer, hvorvidt kommunens regler og retningslinjer er efterlevet omkring afstemning, logning og kvalitetskontrol.

I henhold til de autoriserede regnskabsregler skal der foretages nedskrivning og noteoplysning omkring forventet tab på "Tilgodehavender hos grundejere", "Udlån til beboerindsud", "Andre langfristede udlån og tilgodehavender" og "Anden gæld". Københavns Kommune har ikke foretaget forventet nedskrivning på disse områder.

Fsv. angår bemærkningen vedr. materiale anlægsaktiver (4-1), er der udarbejdet en ny forretningsgang på dette område. Den er trådt i kraft

1. februar 2015. Økonomiforvaltningen vil derfor præciseringer i forretningsgangen.

Fsv. angår bemærkningen vedr. finansielle anlægsaktiver (4-2a), ang. værdiansættelse af tilbagekøbsrettigheder vil Økonomiforvaltningen i løbet af 2015 drøfte de eksisterende retningslinjer med revisionen med henblik på en eventuel ændring af retningslinjerne.

Fsv. angår bemærkningen vedr. finansielle anlægsaktiver (4-2b), ang. manglende indeksering af tilgodehavende vedr. Nordhavnsfinansieringen vil Økonomiforvaltningen drøfte med revisionen, om gevinsten skal indregnes i balancen på trods af usikkerheden om beløbets størrelse.

Fsv. angår bemærkningen vedr. likvide konti (4-3) er en nyforretningsgang vedr. fuldmagtsforhold er under udarbejdelse. Den forelægges Økonomikredsen i august 2015. Der er endvidere udarbejdet en arbejdsgang vedr. engagementsforespørgsler. Herudover vil forvaltningen tage kontakt til de 10 største banker og præcisere overfor dem, at ingen, udover tegningsberettigede, kan oprette konti i kommunens navn. Det understreges dog, at det ikke kan garanteres, at institutioner ikke selv opretter bankkonti udenom bankaftalen. Det er i sidste ende forvaltningernes direktioner, der har ansvaret for at reglerne overholdes.

Fsv. angår bemærkningen vedr. langsigtede gældsforpligtelser (4-4) vil Økonomiforvaltningen i samarbejde med Teknik- og Miljøforvaltningen udarbejde en forretningsgang på området.

Fsv. angår bemærkningen vedr. omsætningsaktiver (4-5) vil Teknik- og Miljøforvaltningen og Økonomiforvaltningen gå i dialog med revisionen om ændring af praksis. Det bemærkes, at den praksis, som har været fulgt indtil nu, er aftalt med revisionen.

Ad 5. Tværgående revision af årsregnskabet (periodiseringer) under Økonomiudvalget, Socialudvalget, Teknik- og Miljøudvalget, Børne- og Ungdomsudvalget, Sundheds- og Omsorgsudvalget og Kultur- og Fritidsudvalget.

Deloitte har, i lighed med tidligere år, konstateret, at der er en vis usikkerhed om, hvorledes reglerne for periodisering mellem regnskabsårene skal administreres, samt at der mangler implementering af relevante kontroller til sikring af, at fakturapuljen (modtagne ikke bogførte regninger) håndteres betryggende i forbindelse med periodeafslutning. Deloitte anbefaler derfor, at forretningsgangene revurderes og præciseres.

Fsv. angår bemærkning vedr. bemærkningen vedr. forventet indtægt fra forsikring (5-0) vil Økonomiforvaltningen sammen med Intern

Revision vurderer, om der er baggrund for at revidere forretningsgangen for området.

Fsv. angår bemærkning vedr. periodisering af refusioner (5-1) arbejdes der på at finde en løsning på problemet.

Fsv. angår bemærkning vedr. periodisering af efterregulering (5-2) er regnskabspraksis i forhold til Movia ændret, således at der foretages korrekt periodisering mellem årene.

Fsv. angår bemærkning vedr. periodisering af administrationsbidrag (5-3) blev praksis til og med regnskab 2014 indført på baggrund af revisionsbemærkninger i forbindelse med regnskab 2011. Praksis er ændret med virkning fra 1. januar 2015, og problemstillingen vil ikke indgå i regnskab 2015.

Fsv. angår bemærkning vedr. periodisering af anlægsudgifter (5-4) vil Økonomiforvaltningen udarbejde en vejledning hertil.

Fsv. angår bemærkning vedr. periodisering af omkostninger (5-5) vil Økonomiforvaltningen gå i dialog med revisionen om præcisering af reglerne for området og udarbejde en vejledning.

Ad 6. Brugerrrettigheder – periodiske revurdering (AD-KØR) under Økonomiudvalget.

Deloitte henstiller, at der foretages periodisk revurdering af tildelte rettigheder til KØR og AD'et (brugersystemet) med henblik på at sikre, at brugerne i systemerne har opdaterede arbejdsbetingede rettigheder.

Der er etableret en proces for sletning af KØR-brugere, der ikke længere er oprettet som AD-brugere.

Ad 7. Lønafstemninger under Økonomiudvalget.

Deloitte henstiller, at der foretages de fornødne afstemninger til dokumentation af kommunens lønudgifter i KØR samt af korrekt lønindberetning til SKAT (E-indkomst).

Koncernservice har ved revisionens afslutning udarbejdet den fornødne afstemningsdokumentation af afholdte lønudgifter i 2014, og vil indhente dokumentation for E-indkomstafstemning fra KMD som varetager afstemningsopgaven vedr. E-indkomst. En arbejdsgangsbeskrivelse er under udarbejdelse.

Ad 8. KS-kontroller – LPA-portalen under Økonomiudvalget.

Deloitte finder det kritisk, at der ikke i fornødent omfang er sikret den nødvendige dokumentation i lønsagerne i forbindelse med lønoprettelser, og de henstiller, at Koncernservice snarest muligt får

nedbragt sagsmængden til et acceptabelt niveau, således at kommunen lever op til de generelle regler og bestemmelser på lønområdet.

Der er fastlagt en plan for afvikling af sager fra før 1. marts 2015. Derudover er der igangsat et arbejde med videreudvikling af selvbetjeningsløsningen, der skal sikre at den nødvendige dokumentation vedhæftes inden ansættelsen.

Koncernservice har i december 2014 implementeret lønkontrol på områderne ansættelse, ændringer og fratrædelse i overensstemmelse med kravene i de nye forretningsgange med ikrafttrædelsesdato 1. februar 2015. Det er ligeledes indskærpet, at kontrolbilag skal påtegnes ved udført kontrol. Koncernservice vil indgå i dialog med revisionen om dette punkt.

Ad 9. Manglende refusionshjemtagelse under Økonomiudvalget.

Deloitte finder det kritisk, at kommunen ikke i tilstrækkeligt omfang opnår den refusion, som kommunen er berettiget til, og det henstilles, at der tilrettelægges forretningsgange der optimerer processen og minimerer tab af refusionshjemtagelse.

Der er iværksat en række tiltag med henblik på at øge refusionshjemtagelsen, herunder en ny forretningsgang, som trådt i kraft 1. februar 2015, bedre ledelsesinformation og bedre lønkørselsproces.

I forhold til hjemtagelse af manglende berettigede refusioner i 2012, 2013 og 2014 gennemføres en igangsat handlingsplan inden den 1. december 2015.

Ad 10. KØR Workflow og systemunderstøttelse af to godkendere under Økonomiudvalget.

Deloitte finder det kritisk, at KØR Workflow ikke fuldt ud understøtter, at der som udgangspunkt skal to godkendere på transaktioner, der medfører en udbetaling.

I forhold til hjemtagelse af de manglende berettigede refusioner i 2012, 2013 og 2014 gennemføres den igangsatte handlingsplan inden den 1. december 2015.

Den ny forretningsgang er systemunderstøttet, hvilket betyder, at der ikke længere kan gennemføres betalinger af fakturaer over 10.000 kr. uden to godkendere.

Ad 11. Brugeradgange til bogføring direkte i KØR under Økonomiudvalget.

Deloitte finder det kritisk, at den anvendte systemunderstøttelse (selvbetjeningsløsningen) ikke fuldt ud understøtter behovet for at ompostere og udbetale uden om Workflow-systemet og samtidig

sikrer, at det kan dokumenteres, at der altid er 2 personer inde over manuelle udbetalinger.

Der er i forbindelse med ØU risikoanalysen udarbejdet en handlingsplan til lukning af de manuelle adgange i KØR.

Ad 12. Gennemgang af KK fuldmagtsforhold under Økonomiudvalget.

Deloitte finder det kritisk, at Koncernservice ikke har kunnet tilvejebringe en fortegnelse over kommunens fuldmagtsforhold.

Økonomiforvaltningen har gennemgået alle fuldmagtsforhold i Københavns Kommune og dermed tilvejebragt en fuldt dækkende fortegnelse over de konti, som Koncernservice har haft ansvaret for siden 2007. De gældende regler præciseres overfor de øvrige forvaltninger.

Ad 13. NEMkonto-registeret under Økonomiudvalget.

Deloitte finder det kritisk, at Koncernservice ikke har implementeret hensigtsmæssige kontroller i forbindelse med ændringer i NemKonto-registeret.

Der er udarbejdet en forretningsgang vedr. Nemkonto-registeret. Forretningsgangen er implementeret pr. 1. maj 2015. Der planlægges herudover en række supplerende tiltag.

Ad 14. Eventualrettigheder og forpligtelser under Økonomiudvalget.

Deloitte henstiller, at det fremover sikres, at alle væsentlige eventualforpligtigelser og -rettigheder oplyses i kommunens regnskab i overensstemmelse med de gældende regnskabsregler.

Økonomiforvaltningen er enige i, at et større fokus på området er relevant, og vil præcisere retningslinjerne med henblik på dette.

Ad 15. Ledelsestilsyn og interne kontroller (videreført fra 2013) under Socialudvalget.

Punktet omhandler ledelsestilsyn og interne kontroller vedrørende:

- Særligt dyre enkeltsager
- Design af kontrol af alternativ modtager
- Sektoransvar v/udgifter til medicin SEL § 100 og AKL § 82
- Uledsagede flygtningebørn med 100 % statsrefusion
- Aconto udbetalinger vedrørende tabt arbejdsfortjeneste SEL § 42
- Passive sager med udbetalinger §§ 41 og 42

Ad 16. Manglende kvalitetssikring af refusionsopgørelser (videreført fra 2013) under Socialudvalget.

Refusionsopgørelse vedrørende Særligt Dyre Enkeltager: Deloitte har i forbindelse med deres revision af refusionsopgørelsen vedrørende særligt dyre enkeltager konstateret, at opgørelsen ikke var kvalitetssikret i tilstrækkeligt omfang.

Årsrevisionen – Manglende kvalitetssikring af refusionsopgørelsen vedrørende Beboerindskudslån: Deloitte har i forbindelse med deres gennemgang af refusionsopgørelsen vedrørende beboerindskudslån konstateret, at der ikke var sammenhæng mellem lån indberettet i boliglånssystemet og lån indberettet i refusionsopgørelsen. Derudover er der konstateret afvigelser mellem primo- og ultimosaldi i boliglånssystemet samt bogføringen.

Ad 17. Jobrotationsordning under Beskæftigelses- og Integrationsudvalget.

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har i perioden 2012 til 2014 udbetalt i alt 31,8 mio. kr. med 100 % statsrefusion til en række navngivne jobrotationsprojekter, hvor der er tvivl om berettigelsen. Der er en igangværende afklaring af projekterne mellem Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen.

Ad 18. Gensidig forsørgerpligt under Beskæftigelses- og Integrationsudvalget.

Forvaltningen har på baggrund af Ankestyrelsens afgørelse fra august 2014 vedrørende sagsbehandling i forbindelse med gensidig forsørgerpligt for samlevende konstanthjælpsmodtagere foretaget gennemgang af samtlige sager, hvor der er registreret gensidig forsørgerpligt med henblik på at vurdere, hvorvidt der var foretaget korrekt sagsbehandling i forhold til afgørelse om gensidig forsørgerpligt.

Forvaltningen har oplyst, at der er ca. 1.700 sager med gensidig forsørgerpligt. Forvaltningen har i de sager, hvor der ikke har været foretaget korrekt sagsbehandling, foretaget en genopretning af sagerne samt en beregning af eventuelle efterbetalinger i de sager, hvor der tidligere har været modregnet i henhold til reglerne omkring gensidig forsørgerpligt.

Ad 19. Revalideringsområdet (kontering i perioden med mere end 14 dages sammenhængende fravær) under Beskæftigelses- og Integrationsudvalget.

Deloitte har i forbindelse med deres revision af området konstateret en systematisk fejl vedrørende manglende omkontering af revalideringsydelse til konto med 30 % refusion i forbindelse med mere end 14 dages sammenhængende fravær fra uddannelsesrevalidering og virksomhedspraktik.

Ad 20. Revalideringsområdet (procedure vedrørende beregning af bruttostøtteintensitet) under Beskæftigelses- og Integrationsudvalget.

Deloitte har i forbindelse med deres revision af løntilskudssager, hvor borgerne er ansat i løntilskud i private virksomheder, konstateret, at forvaltningen alene har foretaget beregningen af bruttostøtteintensiteten på baggrund af oplysninger fra e-Indkomst, og ikke indhentet oplysninger fra arbejdsgiver om øvrige arbejdsgiverudgifter, eks. arbejdsskadeforsikring, uddannelsesfonde og AUB-bidrag mv.

Forholdet bevirker, at der er en risiko for, at løntilskuddet til de private arbejdsgivere bliver nedsat for meget i forbindelse med beregningen af bruttostøtteintensiteten som følge af de manglende oplysninger om øvrige arbejdsgiverudgifter.

Assurance af nyt økonomisystem

Deloitte har foretaget en overordnet vurdering af status på Københavns Kommunes anskaffelse af kommunens nye økonomisystem. Kommunen har, netop efter et EU-udbud, valgt KMD som leverandør af ERP-systemet SAP.

Projektet har en størrelse og kompleksitet, som gør, at det må betegnes som et højrisikoprojekt.

Deloitte har fået oplyst, at der på Programstyregruppe-niveau mellem leverandøren og kunden fremadrettet er etableret en mere detaljeret risiko-afrapportering, samt at den enkelte projektgruppe indrapporterer risici til programledelsen. Det samlede koncept er planmæssigt lagt fast sammen med leverandøren i afklaringsfasen, og er p.t. under implementering. Konceptet vil have vertikal sammenhæng imellem de forskellige afrapporteringsniveauer. Henset til projektets risikoprofil, er Deloitte enige i de anførte tiltag, og skal anbefale, at risikostyring prioriteres højt.

ERP-programmet er enig i revisionens bemærkninger og tager dem til efterretning.

Videre proces

Aktivitet	Deadline
Fagudvalg godkender udvalgenes bemærkninger til beretningen	18. august
Økonomiudvalget oversender udvalgenes (inkl. ØU) besvarelser til Revisionsudvalget	25. august
Revisionsudvalget fremsender Revisionsbetænkning vedr. revision af regnskab 2014 til Økonomiforvaltningen	18. september
Økonomiudvalget behandler revisionsbetænkningen	29. september
Borgerrepræsentationen behandler revisionsbetænkningen, og godkender endeligt regnskab 2014	8. oktober

Bilag

Revisionsberetning for 2014 vedrørende årsregnskabet

Revisionsberetning vedrørende kommunens administration af byfornyelsesområdet.

Revisionsberetning vedrørende sociale og beskæftigelsesrettede udgifter, der er omfattet af statsrefusion inkl. bilag 1-3.

Københavns Kommune

**Revisionsberetning for 2014
vedrørende årsregnskabet**

3. juni 2015

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
1. Revision af årsregnskabet	3
1.1 Årsregnskabet	3
1.2 Konklusion på den udførte revision	3
2. Revisionsbemærkninger til årsregnskabet	5
2.1 Revisionsbemærkninger for 2014	7
2.1.1 Systemansvarlige for udbetalingsystemer - Revisionsbemærkning nr. 1	9
2.1.2 Administration af anlægsudgifter/-regnskaber - Revisionsbemærkning nr. 2	10
2.1.3 Byfornyelse - Revisionsbemærkning nr. 3	10
2.1.4 Tværgående revision af årsregnskabet (balanceposter) – Revisionsbemærkning nr. 4	11
2.1.5 Tværgående revision af årsregnskabet (periodiseringer) – Revisionsbemærkning nr. 5	14
2.1.6 Brugerrettigheder – periodiske revurdering (AD-KØR) – Revisionsbemærkning nr. 6	18
2.1.7 Lønafstemninger – Revisionsbemærkning nr. 7	18
2.1.8 KS-kontroller- LPA-portalen– Revisionsbemærkning nr. 8	19
2.1.9 Manglende refusionshjemtagelse – Revisionsbemærkning nr. 9	20
2.1.10 KØR Workflow og systemunderstøttelse af to godkendere - Revisionsbemærkning nr. 10	21
2.1.11 Brugeradgange til bogføring direkte i KØR - Revisionsbemærkning nr. 11	22
2.1.12 Gennemgang af KK fuldmagtsforhold - Revisionsbemærkning nr. 12	23
2.1.13 NEMkonto-registeret - Revisionsbemærkning nr. 13	23
2.1.14 Eventualrettigheder og forpligtelser - Revisionsbemærkning nr. 14	24
2.2 Revisionsbemærkninger overført fra tidligere år, der ikke er afsluttet	25
2.3 Revisionsbemærkninger overført fra tidligere år, der er afsluttet	25
2.3.1 Udbetalinger til medarbejdere uden om lønsystemet	25
2.3.2 Periodiseringsfejl af lønrefusion	25
2.3.3 Mangelfuld lønadministration	26
2.3.4 Budget og regnskabsmæssig behandling finansposter	26
2.3.5 Indkøbsområdet	27
2.4 Revisionsbemærkninger vedrørende områder, der er omfattet af statsrefusion	28
3. Kommentarer til årsregnskabet i øvrigt	28
3.1 Korrektion af væsentlige forhold konstateret under revisionen	28
3.2 Principaftale om metro til Ny Ellebjerg via Sydhavnen samt udbygning af Nordhavnen	28
3.3 Bedragerisag	29
4. Revision af årsregnskabet	29
4.1 Revisionsstrategi	29
4.2 Intern Revision	31

4.3 Drøftelser med ledelsen om besvigelser	31
5. Redegørelse for den udførte finansielle og juridisk-kritiske revision	31
5.1 Årsregnskabet opbygning og indhold	32
5.2 Udligning, tilskud og skatter	32
5.3 Lønområdet	32
5.4 Omkostningsdisponering og udbetalinger	32
5.5 Sociale udbetalingssystemer	33
5.6 Sociale områder med statsrefusion	33
5.7 Øvrige revisionsområder	33
5.8 Omkostningsbaseret regnskab	33
5.9 Finans- og regnskabssystemet samt finansiell status	34
5.10 Økonomistyring og bevillingssystemet	34
5.11 Låneoptagelse	34
5.12 Kasseområdet - servicebesøg	34
5.13 Gennemgang af generelle it-kontroller	35
5.14 Balanceposter	35
5.15 Obligatoriske oversigter til regnskabet	36
6. Redegørelse for den udførte forvaltningsrevision	36
6.1 Lovpligtig forvaltningsrevision	36
6.2 Dyberegående forvaltningsrevision	36
6.2.1 Revision af Københavns Kommunes fuldmagtsforhold	36
6.2.2 P-data og cypersikkerhed	36
7. Øvrige oplysninger	39
7.1 Ledelsens regnskabserklæring	39
7.2 Ikke-korrigerede fejl i årsregnskabet	39
7.3 Eftersyn af Borgerrepræsentationens beslutningsprotokoller og overholdelse af god bogføringsskik	40
7.4 Andre opgaver	40
8. Revisionens formål, udførelse og omfang samt ansvarsfordeling	41
9. Afslutning	41
9.1 Erklæring	41
Bilag 1 Oversigt over de i årets løb afgivne revisorerklæringer og revisionspåtegninger mv.	42

Revisionsberetning for 2014 vedrørende årsregnskabet

1. Revision af årsregnskabet

1.1 Årsregnskabet

Vi har afsluttet revisionen af det af Økonomiudvalget aflagte årsregnskab for 2014 for Københavns Kommune, som Borgerrepræsentationen har overdraget til revision den 30. april 2015.

Det af os reviderede årsregnskab omfatter siderne 30-44 i ”Regnskab 2014/årsrapport” samt siderne 1–242 i ”Regnskab 2014 udvalgsregnskaber og obligatoriske oversigter”, der udviser følgende hovedtal:

	2013 mio.kr.	2014 mio.kr.
Udgiftsbaseret resultat	693,9	1.631,3
Omkostningsbaseret resultat, overskud	2.293,8	2.416,0
Aktiver	49.020,4	49.689,0
Egenkapital	16.863,3	19.629,2

1.2 Konklusion på den udførte revision

Som afslutning på revisionen har vi forsynet kommunens regnskab med efterfølgende revisionspåtegning. Revisionspåtegningen er uden forbehold, men med en supplerende oplysning, der alene er medtaget af hensyn til regnskabslæseres forståelse af revisionspåtegningen, og dermed ikke skal opfattes som en kritisk bemærkning. Den supplerende oplysning fastslår blot, at det godkendte budget for 2014, som er anført som sammenligningstal, ikke er revideret.

Den supplerende oplysning er et krav i henhold til revisionsstandarderne og afgives for alle kommuner.

”Den uafhængige revisors påtegning

Til Borgerrepræsentationen i Københavns Kommune

Vi har revideret årsregnskabet for Københavns Kommune for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2014. Årsregnskabet, jf. siderne 30-44 i ”Regnskab 2014/årsrapport” og siderne 1–242 i ”Regnskab 2014 udvalgsregnskaber og obligatoriske oversigter”, omfatter bl.a. udgiftsbaseret regnskab, omkostningsbaseret regnskab, balance og noter, anvendt regnskabspraksis, finansieringsoversigt, balance og diverse oversigter. Årsregnskabet er udarbejdet efter kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab der er rigtigt, dvs. uden væsentlige fejl og mangler, i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Herudover er det ledelsens ansvar, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, borgerrepræsentationens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført revisionen i overensstemmelse med internationale standarder om revision og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning, god offentlig revisionsskik, jf. lov om kommunernes styrelse og kommunens revisionsregulativ. Dette kræver, at vi overholder etiske krav samt planlægger og udfører revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet er uden væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter udførelse af revisionshandlinger for at opnå revisionsbevis for beløb og oplysninger i årsregnskabet. De valgte revisionshandlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurdering af risici for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor intern kontrol, der er relevant for kommunens udarbejdelse af et årsregnskab. Formålet hermed er at udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke at udtrykke en konklusion om effektiviteten af kommunens interne kontrol. En revision omfatter endvidere vurdering af, om ledelsens valg af regnskabspraksis er passende, om ledelsens regnskabsmæssige skøn er rimelige samt den samlede præsentation af årsregnskabet.

Revisionen omfatter desuden en vurdering af, om der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, borgerrepræsentationens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet for regnskabsåret 1. januar til 31. december 2014 i alle væsentlige henseender er i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv. Det er ligeledes vores opfattelse, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, borgerrepræsentationens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Supplerende oplysninger vedrørende forståelse af revisionen

Kommunen har i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv. som sammenligningstal i årsregnskabet for 2014 medtaget budgettal. Disse sammenligningstal har ikke været underlagt revision".

2. Revisionsbemærkninger til årsregnskabet

I 2014 blev der konstateret en besvigelsessag i Københavns Kommune, og som udløb heraf besluttede ØU i 2015, at kommunen skulle igangsætte et projekt med henblik på at "skabe et betryggende kontrolmiljø i kommunen". Et betryggende internt kontrolmiljø handler ikke om at indføre flere kontroller eller mere dokumentation. Det handler derimod om at sætte ind, hvor risikoen er størst, og designe kontroller under hensyntagen til risiko og væsentlighed. I den proces skal kontroller i størst mulig omfang systemunderstøttes af automatiske kontroller, og der skal være fortsat ledelsesmæssigt fokus på uddannelse af medarbejderne i at forstå og udføre kontroller på relevante områder.

Kommunen har nedsat en styregruppe for dette projekt, og med afsæt i ØU's ønske om øget fokus på et betryggende kontrolmiljø, har vi besluttet at fremhæve flere udestående problemstillinger som revisionsbemærkninger i beretningerne. Dette medfører blandt andet, at forhold, som vi i tidligere år har rapporteret i enten rapporter til de enkelte fagudvalg eller i revisionsberetningen "som øvrige forhold", i indeværende års beretning opløftes til revisionsbemærkninger, hvor vi vurderer, at kommunens implementerede handleplaner på de enkelte områder ikke i tilstrækkeligt omfang har løst de problemstillinger, vi har rapporteret om i tidligere år.

Generelt er det vores vurdering, at forretningsgange mv. i Københavns Kommune er designet i overensstemmelse med de gældende regler, og at efterlevelse heraf understøtter kommunens regnskabsafklæggelse og økonomistyring på betryggende vis.

Det er dog vores opfattelse, at regnskabsafklæggelsen for 2014 ikke i alle tilfælde er forløbet tilfredsstillende. Efter vores opfattelse er der fortsat behov for at kommunen fokuserer på den igangsatte proces omkring udarbejdelse af fælles forretningsgange og et mere betryggende kontrolmiljø med henblik på at øge kvaliteten i regnskabsafklæggelsen.

Gennemgangen i 2014 har vist mangler i den interne kontrol omkring periodisering af udgifter og indtægter mellem årene, afstemning, redegørelse og afregning af lønsystemets oplysninger, balancens poster samt enkelte noter. Der udføres ikke på alle områder et effektivt ledelsestilsyn, og vi vurderer, at ledelsen fremadrettet bør have større fokus på implementering af effektivt ledelsestilsyn på relevante områder. Vi har ved vores stikprøvekontrol konstateret nogle balancekonti med poster, som enten skal afskrives, berigtiges, eller hvor der umiddelbart ikke kunne redegøres for forholdet, hvorfor vi skal anbefale, at der på alle områder foretages den nødvendige sagsbehandling af åbenstående/uafklarede forhold.

I forbindelse med borgerrepræsentationens oversendelse af årsregnskabet til revision, har det været nødvendigt at korrigere enkelte væsentlige regnskabsposter. Herudover er der konstateret forhold, som ikke er korrigeret i regnskabet, idet disse ikke er vurderet væsentlige i forhold til det samlede årsregnskab.

Der henvises til efterfølgende revisionsbemærkninger.

2.1 Revisionsbemærkninger for 2014

Revisionen har givet anledning til i alt 20 revisionsbemærkninger. Af de afgivne revisionsbemærkninger kan:

- 0 revisionsbemærkninger henføres til forvaltningsrevisionen
- 14 revisionsbemærkninger henføres til revisionen af årsregnskabet
- 6 revisionsbemærkninger henføres til socialrevisionen

Der er ikke overført revisionsbemærkninger fra tidligere år vedrørende revisionen af årsregnskabet. Dette skyldes, at vi har ønsket at forenkle vores revisionsbemærkninger, hvilket medfører, at vi teknisk set har lukket nogle revisionsbemærkninger vedrørende tidligere år, som efterfølgende er åbnet i nye bemærkninger i 2014. Således er revisionsbemærkning nr. 2 fra 2013 ”Interne kontroller i relation til bogføring og betalingsformidling” indeholdt i revisionsbemærkning 10 for 2014. Revisionsbemærkning nr. 4 fra 2010 om periodiseringsfejl af lønrefusion er indeholdt i revisionsbemærkning 9 for 2014 og revisionsbemærkning nr. 4 fra 2012 om ”Mangelfuld lønadministration” er indeholdt i revisionsbemærkning 7 og 8 for 2014.

Revisionsbemærkninger vedrørende årsregnskabet		Afsnit
Nr. 1	Systemansvarlige for udbetalingsystemer - Revisionsbemærkning nr. 1	2.1.1
Nr. 2	Administration af anlægsudgifter/-regnskaber - Revisionsbemærkning nr. 2	2.1.2
Nr. 3	Byfornyelse - Revisionsbemærkning nr. 3	2.1.3
Nr. 4	Tværgående revision af årsregnskabet (balanceposter) – Revisionsbemærkning nr. 4	2.1.4
Nr. 5	Tværgående revision af årsregnskabet (periodiseringer) – Revisionsbemærkning nr. 5	0
Nr. 6	Brugerrettigheder – periodiske revurdering (AD-KØR) – Revisionsbemærkning nr. 6	0
Nr. 7	Lønafstemninger – Revisionsbemærkning nr. 7	2.1.7
Nr. 8	KS-kontroller- LPA-portalen– Revisionsbemærkning nr. 8	2.1.8
Nr. 9	Manglende refusionshjemtagelse – Revisionsbemærkning nr. 9	2.1.9
Nr. 10	KØR Workflow og systemunderstøttelse af to godkendere - Revisionsbemærkning nr. 10	2.1.10

Revisionsbemærkninger vedrørende årsregnskabet		Afsnit
Nr. 11	Brugeradgange til bogføring direkte i KØR - Revisionsbemærkning nr. 11	2.1.11
Nr. 12	Gennemgang af KK fuldmagtsforhold - Revisionsbemærkning nr. 12	2.1.12
Nr. 13	NEMkonto-registeret - Revisionsbemærkning nr. 13	2.1.13
Nr. 14	Eventualrettigheder og forpligtelser - Revisionsbemærkning nr. 14	2.1.14

I ”Revisionsberetning for 2014 vedrørende sociale og beskæftigelsesrettede udgifter, der er omfattet af statsrefusion” hvortil vi skal henvise, har vi givet revisionsbemærkninger inden for følgende områder:

Revisionsbemærkninger vedrørende socialrevisionen		Afsnit
Socialforvaltningen – bemærkning vedrørende Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold		
Nr. 15	Ledelsestilsyn og interne kontroller (videreført fra 2013)	3.1.1
Nr. 16	Manglende kvalitetssikring af refusionsopgørelser (videreført fra 2013)	3.1.2
Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen – bemærkninger vedrørende Beskæftigelsesministeriet		
Nr. 17	Jobrotationsordning	3.2.1
Nr. 18	Gensidig forsørgerpligt	3.2.2
Nr. 19	Revalideringsområdet (kontering i perioden med mere end 14 dages sammenhængende fravær)	3.2.3
Nr. 20	Revalideringsområdet (procedure vedrørende beregning af bruttostøtteintensitet)	3.2.4

Som det fremgår af ovenstående tabel er revisionsbemærkninger vedrørende ”Ledelsestilsyn og interne kontroller” samt ”Manglende kvalitetssikring af refusionsopgørelser” videreført fra tidligere år.

2.1.1 Systemansvarlige for udbetalingsystemer - Revisionsbemærkning nr. 1

I forlængelse af bedragerisagen i 2014, der er omtalt i afsnit 3.3, har Koncernservice (KS) udarbejdet en risikoanalyse på regnskabsområdet vedrørende forretningsgange og implementerede kontroller for systemansvarlige for kommunens udbetalingsystemer.

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Systemansvarlige
Reference	Observationer og risici	Revisionsbemærkning		Omtalt år
Systemansvarlige for udbetalings- og faktureringsystemer	<p>Der er identificeret 69 udbetalings- og fakturerings-systemer. Analysen viser, at der for hovedparten af systemerne er udpeget en ansvarlig systemejer. Endvidere er systemejer-rollens ansvar beskrevet i IT-sikkerhedsregulativet. Dog mangler der forretningsgangsbeskrivelser for hovedparten af systemerne, og der er således ikke designet interne kontroller omkring systemerne.</p> <p>Analysen viser, at systemejer-rollen ikke tilstrækkeligt er implementeret. Der er systemejere, der ikke kender funktionaliteten af det system, de er systemejere for, og systemejer-rollen varetages generelt meget forskelligt. Ikke alle systemejere har et klart billede af, hvad rollen indebærer og hvilket ansvar de har. Analysen viser endvidere, at der ikke er den nødvendige ledelsesmæssige opmærksomhed på opgaven, hvilket medfører, at der ikke allokeres de nødvendige ressourcer til varetagelse af systemejerskabet. Grundet manglende design af kontroller i forretningsgange vurderes der ikke at være implementeret tilstrækkelige kontroller af anvendelsen af systemerne.</p> <p>Der henvises endvidere til revisionsbemærkning 0 og 0 hvoraf fremgår, at der ikke i tilstrækkelig grad foretages tilsyn med periodisk revurdering af rettigheder i KØR samt rettigheder til at foretage udbetalinger direkte i KØR.</p>	<p>Vi finder det kritisk, at håndteringen af kommunens udbetalings- og faktureringsystemer ikke er betryggende.</p> <p>Vi har endvidere konstateret, at der ikke er beskrevet og implementeret retningslinjer for de enkelte systemer og systemejere, der bl.a. beskriver de interne kontroller i systemerne og systemejerens ansvar.</p>		2014
Forvaltnings iværksatte tiltag	<p>Vi har fået oplyst, at kommunen har "udarbejdet en handleplan som skal forelægges ØU den 16. juni 2015 som en del af en samlet behandling af sag om kommunens interne kontrolmiljø. Heri indgår en indsats for at sikre en betryggende styring af systemanvendelsen. Dels gennem en analyse af muligheden for at skabe en mere robust tværgående autorisationsstyring, dels ved en yderligere uddannelsesindsats rettet imod systemejerne på de 69 systemer. Hertil kommer, at der sker en umiddelbar placering af de enkelte hidtil ikke-placerede systemansvar".</p>			

2.1.2 Administration af anlægsudgifter/-regnskaber - Revisionsbemærkning nr. 2

I forlængelse af budget- og regnskabssystemets regler omkring anlægsregnskaber skal der, jf. kasse- og regnskabsregulativets bilag vedrørende anlægsregnskaber, aflægges særskilte anlægsregnskaber for anlægsprojekter med bruttoudgifter over 1 mio.kr, mens øvrige projekter skal optræde i årsregnskabet. Aflæggelse af anlægsregnskaber skal ske seneste ved udgangen af det regnskabsår, de er færdiggjort.

Organisationsområde		Teknik- og Miljøforvaltningen (TMF)	Revisionsområde/ emne	Anlæg
Reference	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
Administration af anlægsudgifter/-regnskaber	<p>Vi har i lighed med tidligere år konstateret, at TMF ikke rettidigt har udarbejdet anlægsregnskaber som foreskrevet i kommunens retningslinjer.</p> <p>Manglende rettidig aflæggelse af anlægsregnskaber er en overtrædelse af såvel eksterne som interne regler.</p>		<p>Kommunens administration af anlægsprojekter har ikke i tilstrækkeligt omfang sikret en rettidig aflæggelse af anlægsregnskaber.</p> <p>Vi skal henstille, at reglerne i "Budget- og regnskabssystem for kommuner" og kommunens regler herom efterleves.</p>	2014
Forvaltnings iværksatte tiltag	Kommunen har nedsat en Task Force for afvikling af anlægsregnskaber på afsluttede projekter.			

2.1.3 Byfornyelse - Revisionsbemærkning nr. 3

I medfør af bekendtgørelse om tilbagebetaling af tilskud i henhold til lov om byfornyelse og udvikling af byer skal der i visse situationer ske tilbagebetaling af modtaget tilskud. Eksempelvis hvis status ændres i støttede udlejningsboliger eller ved afhændelse af ejendommen. Tilbagebetalte tilskud tilfalder kommunen og staten med halvdelen til hver.

Organisationsområde		Teknik- og Miljøforvaltningen (TMF)	Revisionsområde/ emne	Byfornyelse
Reference	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
Tilbagebetaling af tilskud	<p>I forbindelse med byfornyelsesprojekter har kommunen erhvervet en række ejendomme (råde-over ejendomme) og nogle af disse er efterfølgende solgt.</p> <p>Kommunen har identificeret, at der mangler at blive tilbagebetalt byfornyelsestilskud til staten af de solgte ejendomme i perioden 1999-2014. Kommunen har imidlertid ikke kunnet opgøre beløbet, hvorfor forholdet er medtaget som en eventualforpligtelse i årsregnskabet for 2014.</p> <p>Den beløbsmæssige risiko kan ikke opgøres på nuværende tidspunkt.</p>		<p>Kommunens administration af tilbagebetaling af tilskud har ikke i tilstrækkeligt omfang sikret en dokumenteret og løbende tilbagebetaling af tilskud.</p> <p>Vi skal henstille, at der udarbejdes en forretningsgang som sikrer, at tilbagebetaling af tilskud administreres i overensstemmelse med lov om byfornyelse og udvikling af byer.</p>	2014
Forvaltnings iværksatte tiltag	Kommunen har igangsat en proces for at tilvejebringe et dokumenteret og kvalitetssikret grundlag til brug for en korrekt afregning til staten.			

2.1.4 Tværgående revision af årsregnskabet (balanceposter) – Revisionsbemærkning nr. 4

Intern Revisions har bistået Deloitte med lovpligtig revision af balancens poster. Revisionen er udført på grundlag af godkendt revisionsplan for 2014, og er bl.a. gennemført ved besøg hos Koncernservice.

Generelt er det vores vurdering, at forretningsgange mv. er designet i overensstemmelse med de gældende regler, og at efterlevelse heraf understøtter kommunens regnskabsaflæggelse og økonomistyring på betryggende vis. Vi har foretaget stikprøvevis gennemgang af et væsentligt antal afstemninger, hvor vi har fundet, at dokumentation for underliggende materiale og sagsbehandling har været i orden.

I lighed med revisionen for 2013 har gennemgangen i 2014 dog vist mangler i den interne kontrol omkring balancens poster. Der udføres ikke på alle områder et effektivt ledelsestilsyn, og vi vurderer, at ledelsen fremadrettet bør have større fokus på implementering af effektivt ledelsestilsyn på relevante områder. Vi har ved vores stikprøvekontrol konstateret en del balancekonti med poster, som enten skal afskrives, berigtiges, eller hvor der umiddelbart ikke kunne redegøres for forholdet.

Det er samtidig konstateret, at afstemningsloggen ikke anvendes i overensstemmelse med vejledningen, og at værktøjet således ikke fuldt ud dokumenterer, hvorvidt kommunens regler og retningslinjer er efterlevet omkring afstemning, logning og kvalitetskontrol.

I henhold til de autoriserede regnskabsregler skal der foretages nedskrivning og noteoplyses omkring forventet tab på *"Tilgodehavender hos grundejere"*, *"Udlån til beboerindsud"*, *"Andre langfristede udlån og tilgodehavender"* og *"Anden gæld"*. Københavns Kommune har ikke foretaget forventet nedskrivning på disse områder.

Nedenfor har vi oplistet de væsentligste konstaterede forhold:

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Balancen
Reference	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
4-1 Materielle anlægsaktiver	<p>Vi har observeret, at formkravene i Økonomi- og Indenrigsministeriets bestemmelser om anlægsnote ikke fuldt ud er efterlevet.</p> <p>Forkert håndtering af omkostningsbaserede principper har medført, at ikke alle relevante anlægsudgifter er blevet aktiveret i 2014. Forholdet medfører samtidig for lave afskrivninger og for lidt neutraliserede udgifter i omkostningsregnskabet 2014.</p> <p>Dette medfører risiko for en for lav/høj aktiveret anlægsmasse, samt påvirkning af det omkostningsbaserede resultat.</p>		<p>Kommunen efterlever ikke fuldt ud reglerne for aktivering og afskrivning af anlægsaktiver samt formkravene i Økonomi- og Indenrigsministeriets bestemmelser om anlægsnote.</p> <p>Vi skal henstille, at der sker korrekt registrering af anlægsudgifter, således det sikres, at administrationen af materielle og immaterielle anlægsaktiver sker i henhold til gældende regler for området.</p>	2014
4.2a Finansielle anlægsaktiver	<p>Det fremgår af afsnit 3.1, at årsregnskabet er korrigeret med 1,7 mia.kr. vedrørende tilbagekøbsrettigheder for udenbys almennyttige boliger. Der resterer herefter 355 mio.kr. vedrørende indenbys almennyttige boliger.</p> <p>Tidligere afhændede rettigheder er ikke solgt til kurs 100, hvorfor vi vurderer, at der er usikkerhed knyttet til værdiansættelsen af disse rettigheder.</p>		<p>Der er ikke foretaget tilstrækkelig dokumenteret vurdering af værdiansættelsen af tilbagekøbsrettigheder for indenbys almennyttige boliger, der i balancen er indregnet til 355 mio.kr.</p> <p>Vi skal henstille, at der foretages en nedskrivning i overensstemmelse med kommunens regnskabspraksis.</p>	2014
4.2b Finansielle anlægsaktiver	<p>Københavns Kommune har et tilgodehavende hos By og Havn vedrørende Nordhavns-finansieringen. Tilgodehavendet skal i henhold til aftalen indekseres, hvilket ikke er sket.</p>		<p>De finansielle aktiver er undervurderet med ca. 60 mio.kr. vedrørende manglende indeksering for Nordhavns-finansieringen.</p> <p>Vi skal henstille, at forholdet korrigeres.</p>	2014
4-3 Likvide konti	<p>Vi har konstateret, at der mangler sikring af, at alle kommunens likvide konti er optaget i balancen, idet gennemgangen viste, at der var 2 bankkonti oprettet i 2008 og 2012 med et samlet indestående på ca. 14 mio.kr., der ikke var medtaget i bogføringen, og dermed ikke er optaget på balancen. ØKF er ved at af-dække forholdet.</p> <p>Manglende afstemning til engagementsforespørgsler medfører risiko for, at ikke alle kommunens likvide konti optages i balancen.</p>		<p>Det er konstateret, at der ikke er foretaget behørig afstemning af engagementsforespørgsler til kommunens bogføring.</p> <p>Det skal henstilles, at der udarbejdes en forretningsgang til sikring af, at alle kommunens likvide beholdninger er optaget i balancen.</p>	2014
Forvaltnings iværksatte tiltag				

Organisationsområde		Teknik- og Miljøforvaltningen (TMF)	Revisionsområde/ emne	Balancen
Reference	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
4-4 Langfristede gældsforpligtelser	<p>Vi har konstateret, at der ikke foretages afstemning af, at alle gældsforpligtelser i form af realkreditlån vedrørende byfornyelsesejendomme (indregnet med 182 mio.kr) er korrekt registreret samt om alle finansielle leasingforpligtelser fremgår af balancen.</p> <p>Manglende afstemning øger risiko for, at kommunens regnskab vedrørende langfristet gæld og leasingforpligtelse ikke indgår korrekt i balancen.</p>		<p>Der foreligger ikke dokumentation for alle gældsforpligtelser for byfornyelsesejendomme samt leasingforpligtelse.</p> <p>Det henstilles, at der udarbejdes en forretningsgang der sikrer, at alle gældsforpligtelser optages korrekt i balancen.</p>	2014
4-5 Omsætningsaktiver	<p>TMF har foretaget en nedskrivning af forventet tab på p-afgifter som en udgift på 2,5 mio.kr. Udgiftsføring af forventede tab i driftsregnskabet er ikke i overensstemmelse med transaktionsprincippet, da den regnskabsmæssige nedskrivninger først kan foretages når tilgodehavender er konstateret uerholdelige. Samlet set er der gennem de seneste år udgiftsført ca. 34 mio.kr. i alt vedrørende forventede tab på p-afgifter</p>		<p>Kommunen overholder ikke de autoriserede konteringsregler vedrørende hensættelse til tab på debitorer, da der ikke skal ske indregning af forventet tab på funktion 9.14, men alene når der er dokumentation af, at tabet er konstateret.</p>	2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	<p>Forvaltningen har oplyst, at de har fulgt den regnskabspraksis, som har været fulgt hidtil, og har været aftalt med revisionen. Endvidere, at de ønsker at gå i dialog om at ændre praksis.</p>			

2.1.5 Tværgående revision af årsregnskabet (periodiseringer) – Revisionsbemærkning nr. 5

Vi har i forbindelse med vores revision af årsregnskabet foretaget kontrol af, at kommunens drifts- og balanceposter er korrekt periodiseret.

Vi har i denne forbindelse, i lighed med tidligere år, konstateret, at der er en vis usikkerhed om, hvorledes reglerne for periodisering mellem regnskabsårene skal administreres, samt at der mangler implementering af relevante kontroller til sikring af, at fakturapuljen (modtagne ikke bogførte regninger) håndteres betryggende i forbindelse med periodeafslutning. Vi anbefaler derfor, at forretningsgangene revurderes og præciseres.

Vedrørende periodisering i Økonomiforvaltningen / Koncernservice (ØKF) har vi følgende bemærkninger:

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen / Koncernservice (ØKF)	Revisionsområde/ emne	Periodiseringer
Reference	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
5-0 Periodisering af erstatning	<p>ØKF har indtægtsført 62,6 mio.kr. i regnskabet. Modposten er tilgodehavende på balancen. Det er oplyst, at der er tale om en erstatning fra et forsikringsselskab.</p> <p>Det har ikke været muligt at få en bekræftelse fra forsikringsselskabet der dokumenterer tilgodehavendet.</p> <p>Utilstrækkelig dokumentation øger risikoen for, at indtægter ikke kan opgøres pålideligt og henføres til rets erhvervestidspunktet.</p>		<p>Kommunen har indtægtsført for meget i anlægsregnskabet på grund af fejlperiodiseringer.</p> <p>Vi skal henstille, at ØKF altid sikrer den nødvendige dokumentation, således at indtægter kan opgøres pålideligt og henføres til rets erhvervestidspunktet.</p>	2014

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen / Koncernservice (ØKF)	Revisionsområde/ emne	Periodiser- ringer
Refer- ence	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
5-1 Periodise- ring refusioner	ØKF har modtaget ca. 38,4 mio.kr. i barsels- og syge- dagpengerefusioner der henstår på balancen og som burde være indtægtsført på de enkelte driftsområder.		Kommunen har indtægtsført for lidt i driftsregn- skabet på grund af fejlperiodiseringer. Vi skal henstille, at ØKF foretager korrekt perio- disering mellem årene.	2014
5-2 Periodisering af efterregulering	ØKF har udgiftsført 20 mio.kr. som er hensat til frem- tidig betaling til MOVIA i 2016 vedrørende efterregule- ring af 2014. Hensættelser til fremtidige betalinger er ikke i overensstemmelse med transaktionsprincippet og kommunens medfinansiering af udgifterne til MOVIA som fastsættes i de årlige budgetter.		Kommunen har udgiftsført for meget i drifts- regnskabet på grund af fejlperiodiseringer. Vi skal henstille, at ØKF i overensstemmelse med transaktionsprincippet foretager korrekt perio- disering mellem årene.	2014
5-3 Periodisering af administrati- onsbidrag	ØKF (KEJD) har en praksis, hvor administrationsbidrag forlods udgiftsføres på anlægsprojekterne og hensæt- tes på en balancekonto for senere indtægtsføring i driftsregnskabet. Ultimo 2014 henstår således 51,3 mio.kr. vedrørende administrationsbidrag, som er udgiftsført som anlæg i tidligere år. Primo var saldoen i balancen 39,7 mio.kr. Det er vores opfattelse, at den praksis, der anvendes i KEJD, ikke er i overensstemmelse med bevillingsreg- lerne, idet der ikke er sammenhæng mellem den aktivitet der er udført, og de regnskabsmæssige regi- streringer. KEJD oplyser, at ovenstående praksis ophø- rer ultimo 2014.		Kommunen har udgiftsført 11,6 mio.kr. for meget i anlægsregnskabet for 2014 og 39,7 mio.kr. i tidligere år på grund af fejlagtig bogfø- ringspraksis. Vi skal henstille, at ØKF foretager korrekt perio- disering mellem årene.	2014
5-4 Periodisering an- lægsudgifter	ØKF (KEJD) har på baggrund af omkostningskalkuler i projektsystemet KØPS indregnet 141,7 mio.kr. skønns- mæssigt ud fra hvad man forventer at betale. Den forventede udgift er hensat i balancen under kort gæld. Forskellen mellem de samlede opgjorte projekt- omkostninger og den forventede betaling, der udgør ca. 73,9 mio.kr., er oplyst som en eventualforpligtelse i regnskabet.		Kommunen anvender forskellig konteringsprak- sis for anlægsudgifter, hvilket medfører forskel- lig periodisering mellem årene. Vi skal henstille, at kommunen sikrer ensartet konteringspraksis for anlægsudgifter for at sikre korrekt periodisering mellem årene.	2014
5-5 Periodisering af om- kostninger	ØKF (KEJD) – har ikke indregnet udgifter på ca. 109,0 mio.kr., som, jævnfør transaktionsprincippet, burde være udgiftsført i 2014. Disse omfatter leverandørfak- turaer der er modtaget, men ikke bogført. Det er oplyst, at der bl.a. er tale om fakturaer, hvor der er uenighed og enten beløbet eller leverancen. Vi er blevet oplyst, at fakturaerne i fakturapuljen i noget omfang kan henføres til de omkostninger, der er opgjort i projektsystemet KØPS, jf. ovenstående, men der er ikke én til én sammenhæng.		Kommunen anvender forskellig konteringsprak- sis for anlægsudgifter, hvilket medfører forskel- lig periodisering mellem årene Vi skal henstille, at kommunen sikrer ensartet konteringspraksis for anlægsudgifter for at sikre korrekt periodisering mellem årene.	2014
Forvaltningens iværk- satte tiltag	Vi har fået oplyst, at kommunen, på baggrund af revisionens bemærkninger, vil præcisere reglerne for bogføring og samti- dig understøtte, at der skal foreligge behørig dokumentation for forventede indtægter og udgifter, som bogføres i regn- skabet. Ovenstående beskrivelse dækker alle forvaltningernes tiltag, jf. efterfølgende.			

Vedrørende periodisering af omkostninger i Socialforvaltningen (SOF) har vi følgende bemærkning:

Organisationsområde		Socialforvaltningen (SOF)	Revisionsområde/ emne	Periodiseringer
Referance	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
5.6 Periodisering af omkostninger	SOF har ikke indregnet udgifter på ca. 11,2 mio.kr. som, jævnfør transaktionsprincippet, burde være udgiftsført i 2014. Disse omfatter leverandørfakturaer der er modtaget, men ikke bogført.		Kommunen har udgiftsført for lidt i driftsregnskabet på grund af fejlperiodiseringer. Vi skal henstille, at SOF foretager korrekt periodisering mellem årene.	2014

Vedrørende periodisering af omkostninger i Teknik- og Miljøafdelingen har vi følgende bemærkning:

Organisationsområde		Teknik- og Miljøforvaltningen (TMF)	Revisionsområde/ emne	Periodiseringer
Referance	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
5.7 Periodisering af omkostninger	TMF – fakturapuljen i Navision vedrørende modtagne fakturaer for 2014, som ikke er bogført i 2014, udgør ca. 62,4 mio.kr. Det er oplyst, at der er tale om fakturaer, hvor der er uenighed om enten beløbet eller leverancen.		Kommunen anvender forskellig konteringspraksis for modtagne fakturaer, hvor der er uenighed, hvilket medfører forskellig periodisering mellem årene Vi skal henstille, at kommunen sikrer ensartet konteringspraksis for anlægsudgifter for at sikre korrekt periodisering mellem årene.	2014

Vedrørende periodisering af omkostninger i Børne- og Ungdomsforvaltningen har vi følgende bemærkning:

Organisationsområde		Børne- og Ungeforvaltningen (BUF)	Revisionsområde/ emne	Periodiseringer
Referance	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
5.8a Periodisering af omkostninger	Vi har konstateret, at BUF har afholdt anlægsudgifter for ca. 20 mio.kr. på en balancekonto. BUF oplyser, at der har været bevillingsmæssig dækning, men at man har fået overført budgettet til 2015, og derfor har bogført udgifterne på balancen på grund af manglende kontonumre.		Kommunen har udgiftsført for lidt i anlægsregnskabet, idet udgifterne er bogført på balancen. Vi skal henstille, at kommunen fremover udgiftsfører udgifterne i det korrekte regnskabsår og regnskabsforklarer eventuelle forskelle til korrigeret budget.	2014
5.8b Periodisering af omkostninger	Vi har konstateret, at BUF har udgiftsført 0,8 mio.kr. i driften for 2014, idet der er bogført en tilsvarende "indtægt" i driften for 2015. Baggrunden herfor er ifølge det oplyste, at UiC-uddannelsesmessen var flyttet fra 2014 til 2015. Bogføringen opfylder ikke kommunens regler for indregning, jf. transaktionsprincippet, men burde være medtaget i overførselssagen.		Kommunen har udgiftsført for meget i driftsregnskabet på grund af fejlperiodisering. Vi skal henstille, at kommunens bogføringsregler overholdes.	2014

Vedrørende periodisering af omkostninger i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har vi følgende bemærkning:

Organisationsområde		Sundheds- og Omsorgsforvaltningen (SUF)	Revisionsområde/ emne	Periodiseringer
Reference	Observationer og risici	Revisionsbemærkning		Omtalt år
5.9 Højesteretsdom vedr. barsel i elevsager	<p>I januar 2015 er der afsagt en højesteretsdom hvor retten finder, at elever på barsel har krav på forlængelse af uddannelsesaftalen. På baggrund af dommen har SUF opgjort, at kommunens forventede omkostning til godtgørelse bliver på ca. 8,8 mio.kr. Omkostningen er udgiftsført i driftsregnskabet for 2014 og optaget som en skyldig omkostning.</p> <p>Kommunes regler for bogføring i forbindelse med årsskiftet syntes ikke at give et entydigt svar på, hvordan foranstående sager bør behandles regnskabsmæssigt, hvorfor der kan være risiko for uens regnskabsmæssig behandling.</p>	<p>Kommunes regler for bogføring i forbindelse med årsskiftet syntes ikke at give et entydigt svar på, hvornår forventede omkostninger vedrørende retssager skal indregnes i kommunens drift-/anlægsregnskab.</p> <p>Vi skal henstille, at kommunens regler opdateres.</p>		2014

Vedrørende periodisering af omkostninger i Kultur- og Fritidsforvaltningen har vi følgende bemærkning:

Organisationsområde		Kultur- og Fritidsforvaltningen (KFF)	Revisionsområde/ emne	Periodiseringer
Reference	Observationer og risici	Revisionsbemærkning		Omtalt år
5.10 Periodisering af omkostninger	<p>Vi har konstateret, at KFF i januar 2015 har udbetalt 1,0 mio.kr. i tilskud til Copenhagen Jazz Festival 2015, og at udgiften er bogført i driften for 2014.</p> <p>Udgiften vedrører 2015 og burde være bogført i driftsregnskabet for 2015.</p>	<p>Kommunen har udgiftsført for meget i driftsregnskabet på grund af fejlperiodisering.</p> <p>Vi skal henstille, at kommunens bogføringsregler overholdes.</p>		2014

2.1.6 Brugerrettigheder – periodiske revurdering (AD-KØR) – Revisionsbemærkning nr. 6

I forbindelse med vores gennemgang af generelle IT-kontroller (GIK) i 2014 observerede vi følgende:

Organisationsområde	Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	IT-kontrol- ler
Refer- ence	Observationer og risici	Revisionsbemærkning	Omtalt år
Brugerrettigheder – periodiske revurde- ring (AD-KØR)	<p>Vi konstaterede i 2013, at der var etableret kørsler og rapporter, som kunne benyttes til periodisk revurdering af tildelte rettigheder til KØR og AD'et (brugersystemet). Vi fik samtidig oplyst, at disse ville blive implementeret primo 2014.</p> <p>Vi har dog fået oplyst, at disse kørsler ikke er afviklet på nuværende tidspunkt, men at dette vil blive gennemført i løbet af 2015. Det skal bemærkes, at samme handlingsplan blev fastlagt sidste år, uden det dog har fundet sted.</p> <p>Manglende eller utilstrækkelig periodisk revurdering af tildelte rettigheder til brugere medfører risiko for, at brugeres rettigheder bliver utidssvarende og ikke afspejler deres arbejdsmæssige betingede behov.</p>	Vi skal henstille, at der foretages periodisk revurdering af tildelte rettigheder til KØR og AD'et (brugersystemet) med henblik på at sikre, at brugerne i systemerne har opdaterede arbejdsbetingede rettigheder.	2013 og 2014
Forvaltnin- gens iværk- satte tiltag	Det er over for os oplyst, at Koncernservice har etableret en proces for sletning af KØR-brugere, der ikke længere er oprettet som AD-brugere. Oprydningen i KØR-licenserne vil fremadrettet ske kvartalsvis, dog første gang den 1. juni 2015.		

2.1.7 Lønafstemninger – Revisionsbemærkning nr. 7

I forbindelse med vores gennemgang af afstemning af kommunens lønudgifter i forhold til lønsystem samt skatteindberetning observerede vi følgende:

Organisationsområde	Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Lønområdet
Refer- ence	Observationer og risici	Revisionsbemærkning	Omtalt år
Lønafstemninger	<p>Vi har i lighed med 2013 konstateret, at der ikke er udarbejdet behørig afstemninger mellem kommunens lønsystem og økonomisystem. Der er ligeledes ikke forelagt dokumentation for foretaget afstemning af lønnen til indberetning til SKAT (E-indkomst).</p> <p>Manglende behørig afstemningsdokumentation medfører risiko for, at kommunen ikke har alle afholdte lønomkostninger med i KØR, og at der ikke er foretaget korrekt indberetning af kommunens afholdte lønomkostninger til SKAT (E-indkomst)</p>	Vi skal henstille, at der foretages de fornødne afstemninger til dokumentation af kommunens lønudgifter i KØR samt af korrekt lønindberetning til SKAT (E-indkomst).	2014
Forvaltnin- gens iværk- satte tiltag	Vi har fået oplyst, at Koncernservice ved revisionens afslutning har udarbejdet den fornødne afstemningsdokumentation af afholdte lønudgifter i 2014, og at de vil indhente dokumentation for E-indkomstaftemning fra KMD som varetager denne opgave. Vi følger op herpå i forbindelse med revisionen for 2015.		

2.1.8 KS-kontroller- LPA-portalen– Revisionsbemærkning nr. 8

Organisationsområde	Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Løn- og personale-området
Reference	Observationer og risici	Revisionsbemærkning	Omtalt år
KS kontroller	<p>Revisionen har vist, at KS har etableret et ledelsestilsyn, som sikrer, at ledelsen løbende er i stand til at følge udviklingen i lønadministrationen og foretage de nødvendige tiltag for at sikre den rette kvalitet i kommunens lønadministration. Gennemgangen har dog vist:</p> <ul style="list-style-type: none"> at der har været massive udfordringer i forhold til at sikre den nødvendige dokumentation i lønsagerne i forbindelse med lønoprettelser, ligesom løndebitorer i forbindelse med fratræden vurderes at være af et væsentligt omfang. KS har ultimo 2013 implementeret et CRM-system, der med udgangen af 2014 indeholder oplysninger om, at i KS er der ca. 14.000 sager på løn- og personaleområdet, som endnu ikke var færdigbehandlede/løst. Disse sager kan væsentligst henføres til BUF. at de obligatoriske retningslinjer foreskriver en 100% kontrol af indberetninger til LPA-portalen, hvilket ikke har været udført i fuldt omfang i 2014. at der ikke er gennemført et ledelsestilsyn af indberetninger til henholdsvis LPA-portalen og Vagtplan. at manglende rettidighed i registrering af ferie og fravær er kritisk i forhold til feriepengeafregning og refusions-hjemtagelse. <p>Det er vores vurdering, at ovenstående forhold forøger risikoen for fejlagtige lønudbetalinger, såfremt de interne kontroller ikke udføres. Det er samtidig en forudsætning for kontrollens udførelse, at det forinden er sikret, at den forudsatte grunddokumentation er til stede.</p>	<p>Vi finder det kritisk, at der ikke i fornødent omfang er sikret den nødvendige dokumentation i lønsagerne i forbindelse med lønoprettelser, og vi henstiller, at KS snarest muligt får nedbragt sagsmængden til et acceptabelt niveau, således at kommunen lever op til de generelle regler og bestemmelser på lønområdet.</p>	2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	<p>Der er nedsat en Taskforce med deltagelse af ledelsen fra Økonomiforvaltningen, BUF, KS samt revisionen med henblik på at normalisere driftssituationen i BUF på løn- og personaleområdet.</p> <p>Det er formålet med Taskforcen:</p> <ul style="list-style-type: none"> at følge driftsudviklingen, herunder sagsbunker og eventuelle fejl, samt drøfte foranstaltninger med henblik på at forbedre driftssituationen at følge op på fremdriften af igangsatte indsatser som følge af afbureaukratiseringsprojektet at igangsætte og følge op på nye initiativer med henblik på at forbedre "end to end processer" som efterfølgende også kan bruges i de andre forvaltninger <p>Forvaltningerne har ansvaret for sikring af den nødvendige dokumentation i lønsagerne, idet dette er kravet til den enkelte institutions indberetning af en ansættelses sag. KS har i februar måned 2014 udsendt oversigt til alle forvaltninger med for sene indberetninger, således at forvaltningernes direktioner kan sikre, at institutionerne overlever dette krav.</p> <p>Vedr. manglende udførelse af 100 % kontroller: KS har i december 2014 implementeret lønkontrol på områdenes ansættelse, ændringer og fratrædelse i overensstemmelse med kravene i de nye forretningsgange med ikrafttrædelsesdato 1. februar 2015. Der er ligeledes indskærpet, at kontrolbilag skal påtegnes ved udført kontrol. Koncernservice vil indgå dialog med revisionen omkring lukningen af dette punkt.</p>		

2.1.9 Manglende refusionshjemtagelse – Revisionsbemærkning nr. 9

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Løn- og personale- området
Refer- ence	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
Refusionshjemtagelsen	<p>KS udarbejder løbende en prognose over kommunens berettigede refusioner, som sammenholdes med refusioner modtaget i de enkelte regnskabsår. Det foreløbige samlede beløb for ikke modtagne refusioner/tab af refusioner for Københavns Kommune for perioden 2012 til 2014 kan opgøres til ca. 111 mio.kr., hvoraf ca. 61 mio.kr. - som kan henføres til 2012 og 2013 - i væsentligt omfang må anses for tabt.</p> <p>I lighed med tidligere år kan vi konstatere, at manglende effektive processer mellem forvaltningerne og KS medfører forøget risiko for tab af refusioner.</p>		<p>Vi finder det kritisk, at kommunen ikke i tilstrækkeligt omfang opnår den refusion, som kommunen er berettiget til, og det henstilles, at der tilrettelægges forretningsgange der optimerer processen og minimerer tab af refusionshjemtagelse.</p>	2012, 2013 og 2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	<p>Det er over for os oplyst, at KS har iværksat følgende tiltag med henblik på at øge refusionshjemtagelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Koncernservice har udarbejdet en ny fælles obligatorisk forretningsgang vedr. refusion med det formål at sikre effektive processer mellem forvaltningerne og KS med henblik på at reducere risikoen for tab af refusion. Forretningsgangen trådte i kraft 1. februar 2015. Som følge af forretningsgangen er der bl.a. iværksat en opfølgning på udestående refusion på over 10.000 kr. Der er udarbejdet ledelsesinformation i RUBIN med data der viser årsagen til manglende hjemtagelse, dvs. bedre ledelsesinformation om grundlaget for manglende refusionshjemtagelse, således at der både på overordnet og lokalt niveau kan identificeres særlige problemområder og igangsættes aktiviteter, der forebygger evt. tab KS har strømlinet lønkørselsprocessen, så refusion lønkøres hurtigere efter modtagelse, og så en større del lønkøres automatisk med minimering af risiko for fejl I BUF taskforce er der truffet beslutning om at undersøge muligheden for en ny styringsmodel på refusionsområdet, således at den økonomiske risiko ved manglende hjemtagning håndteres i en "forsikrings-model". <p>I forhold til hjemtagelse af de manglende berettigede refusioner i 2012, 2013 og 2014 gennemføres den igangsatte handlingsplan inden den 1. december 2015.</p>			

2.1.10 KØR Workflow og systemunderstøttelse af to godkendere - Revisionsbemærkning nr. 10

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen/ Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Indkøbs- området
Refer- rence	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
Godkendelsesgrænser og systemun- derstøttelse i Workflow	<p>Vi har konstateret, at 28 medarbejdere har ubegrænset godkendelses-grænse i Workflow.</p> <p>Vi har endvidere konstateret, at systemet fortsat ikke understøtter dokumentation for, at mange poster i systemet godkendes af 2 personer.</p> <p>Manglende systemunderstøttelse af, at godkendelse af indkøb gennemføres af 2 personer i forening øger risikoen for, at fejl begås og at uautoriserede dispositioner foretages.</p> <p>I forbindelse med vores beretning for 2013 blev det oplyst, at <i>"det forventes, at Workflow pr. 1. februar 2015 vil understøtte krav om 2 godkendere"</i>.</p>		Vi finder det kritisk, at KØR Workflow ikke fuldt ud understøtter, at der som udgangspunkt skal to godkendere på transaktioner, der medfører en udbetaling.	2013 og 2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	<p>Det er over for os oplyst, at Økonomiforvaltningen iværksætter en gennemgang i Økonomiforvaltningens enheder med henblik på at få reduceret antallet af medarbejdere, som har ubegrænset godkendelsesgrænse i Workflow.</p> <p>Der indføres en ny fælles forretningsgang for fakturagodkendelse, som skal være fuldt implementeret den 1. maj 2015. Her begrænses eneprokura til at være fakturaer op til 10.000 kr. for hele kommunen.</p> <p>Den ny forretningsgang vil fra 1. maj 2015 være systemunderstøttet, hvilket betyder, at der ikke længere kan gennemføres betalinger af fakturaer over 10.000 kr. uden to godkendere.</p> <p>For at reducere relevante risici for fakturaer under 10.000 kr., etableres der en række kompenserende kontroller, herunder krav om udvidet budgetopfølgning, indførsel af kontrolanalyse og legalitetskontrol samt uddannelse i ledelsestilsyn.</p>			

2.1.11 Brugeradgange til bogføring direkte i KØR - Revisionsbemærkning nr. 11

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen/ Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Indkøbs- området
Refer- rence	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
Brugeradgange til bogføring direkte i KØR	<p>Vi har konstateret, at 193 medarbejdere i ØKF har adgang til at bogføre direkte i KØR Kreditormodulet uden om selvbetjeningsløsningen på bogføringskonti tilhørende alle kommunens enheder.</p> <p>205 medarbejdere i ØKF (inkl. 7 medarbejdere hos KMD) har adgang til at bogføre finansposter eller omposteringer direkte i KØR på alle kommunens bogføringskonti og enheder uden om selvbetjeningsløsningen.</p> <p>Vi har fået oplyst, at ikke alle disponeringer kan varetages gennem Selvbetjeningsløsningen, hvorfor nogle medarbejdere tildeles udvidede rettigheder.</p> <p>Det er vores vurdering, at tildeling af særlige rettigheder til medarbejdere øger risikoen for gennemførelse af tilsigtede eller utilsigtede dispositioner uden om forvaltningens og kommunens normale retningslinjer.</p>		<p>Vi finder det kritisk, at den anvendte systemunderstøttelse (selvbetjeningsløsningen) ikke fuldt ud understøtter behovet for at ompostere og udbetale uden om Workflow-systemet og samtidig sikre, at det kan dokumenteres, at der altid er 2 personer inde over manuelle udbetalinger.</p>	2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	<p>Det er over for os oplyst, at KS vil iværksætte en analyse af mulighederne for at tilrette selvbetjeningsløsningerne, så alle udbetalinger og posteringer kan gennemføres i selvbetjeningsløsningerne.</p> <p>Indtil det er muligt, at alle udbetalinger og posteringer kan håndteres i selvbetjeningsløsningerne, har KS iværksat følgende tiltag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • KS har iværksat en lukning af medarbejdernes KØR-autorisationer, således at de manuelle adgange i Økonomiforvaltningen lukkes, hvor muligt • KS har udarbejdet fælles obligatoriske forretningsgange der sikrer design af manuelle opdagende kontroller med de manuelle adgange i KØR. Disse forretningsgange træder i kraft pr. 1. maj 2015, og de interne kontroller er derfor pt. under implementering. Hermed sikres kontrol af de manuelle bogføringer i KØR så længe adgangene er givet. Den nye forretningsgang for tildeling af brugerrettigheder indeholder elementer i forhold til at begrænse antallet af personer, der kan bogføre direkte i KØR. 			

2.1.12 Gennemgang af KK fuldmagtsforhold - Revisionsbemærkning nr. 12

Organisationsområde	Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Fuldmagtsforhold
Reference	Observationer og risici	Revisionsbemærkning	Omtalt år
Gennemgang af KK fuldmagtsforhold	<p>KS har ikke kunnet tilvejebringe en samlet fortegnelse over kommunens fuldmagtsforhold.</p> <p>Manglende fortegnelse over fuldmagtsforhold til kommunens bankkonti medfører en risiko for, at nuværende eller tidligere medarbejdere uretmæssigt kan råde over kommunens likvider, hvilket kan medføre besvigelser.</p>	Vi finder det kritisk, at KS ikke har kunnet tilvejebringe en fortegnelse over kommunens fuldmagtsforhold.	2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	<p>Det er over for os oplyst, at Økonomiforvaltningen/KS har iværksat nedenstående tiltag med henblik på at løse ovennævnte problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gennemgået alle fuldmagtsforhold i KK og dermed tilvejebragt en fuldt dækkende fortegnelse over de konti, som KS har haft ansvaret for siden 2007. Det er ikke muligt for KS at tilvejebringe en oversigt over fuldmagtsforhold før 2007, hvor opgaven var placeret i forvaltningerne. KS har ingen muligheder for at kontrollere, hvorvidt der i forvaltningerne er oprettet konti i København Kommunes navn. KS vil dog over for Økonomikredsen præcisere, at dette ikke er tilladt, og opfordre Økonomikredsen om at indskærpe dette i egen forvaltning. Såfremt KS skulle opnå kendskab til sådanne konti, vil KS straks sikre, at de lukkes. Udarbejdet en arbejdsgang vedr. håndtering af fuldmagtsforhold. Med arbejdsgangen implementeres de nødvendige interne kontroller med fuldmagtsforhold i KK. Endvidere vil KS udarbejde en fælles obligatorisk forretningsgang vedr. fuldmagtsforhold i KK. Såfremt forretningsgangen giver anledning til det, vil den udarbejdede arbejdsgang blive tilpasset. 		

2.1.13 NEMkonto-registret - Revisionsbemærkning nr. 13

Organisationsområde	Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Fuldmagtsforhold
Reference	Observationer og risici	Revisionsbemærkning	Omtalt år
NEM-konto-registret	<p>Vi har konstateret, at enkelte personer har rettigheder til at ændre NEMKonto-registrering uden at der er implementeret kontrol af den gennemførte ændring. KS har gennemført en bagudrettet kontrol af ændringer men mangler fortsat dokumentation for ca. 40 ændringer.</p> <p>Det er vores vurdering, at utilstrækkelig kontrol med ændringer i NemKonto-registret medfører risiko for besvigelser ved ændring af kontooplysninger.</p>	Vi finder det kritisk, at KS ikke har implementeret hensigtsmæssige kontroller i forbindelse med ændringer i NemKonto-registret.	2014
Forvaltningens iværksatte tiltag	<p>Det er over for os oplyst, at Økonomiforvaltningen/KS har iværksat nedenstående tiltag med henblik på at løse ovennævnte problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> Udarbejdet en forretningsgang vedr. Nemkonto-registret. Forretningsgangen er godkendt i kommunens Økonomikreds og implementeres pr. 1. maj 2015 Planlagt, at der etableres en kontrol med alle ændringer i Nemkonto-registret. Endvidere vil KS gennemgå alle foretagne ændringer i Nemkonto-registret. Planlagt, at der er foretaget en oprydning i alle autorisationer til Nemkonto-registret, således at antallet af adgange reduceret fra 188 til 18 adgange. <p>Handleplanen gennemføres i perioden 31. marts til 1. juli 2015.</p>		

2.1.14 Eventualrettigheder og forpligtelser - Revisionsbemærkning nr. 14

Organisationsområde		Økonomiforvaltningen / Koncernservice	Revisionsområde/ emne	Evt.ret. og forpl.
Refer- ence	Observationer og risici		Revisionsbemærkning	Omtalt år
Eventualrettigheder og forpligtelser	<p>Jævnfør oplysninger fra kommunens advokater har vi konstateret følgende eventualforpligtelser og eventualrettigheder som ikke er oplyst i kommunens regnskab:</p> <p>13 verserende sager (eventualforpligtelser), og den samlede økonomiske risiko er af advokat opgjort til 120,4 mio.kr., som kan henføres til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • TMF, 41,7 mio. kr. • ØKF, 64,7 mio. kr. • KFF, 7,2 mio. kr. • BIF, 1,6 mio. kr. • SOF, 5,2 mio. kr. <p>3 verserende sager (eventualrettigheder), og den samlede eventualrettighed er af advokat opgjort til 115 mio.kr., som kan henføres til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • TMF, 110 mio. kr. • ØKF, 5 mio. kr. 		<p>Vi skal henstille, at det fremover sikres, at alle væsentlige eventualforpligtelser og -rettigheder oplyses i kommunens regnskab i overensstemmelse med de gældende regnskabsregler.</p>	2014
Forvaltningens iværksatte tiltag				

2.2 Revisionsbemærkninger overført fra tidligere år, der ikke er afsluttet

Der er ikke revisionsbemærkninger vedrørende tidligere år, der ikke er afsluttet eller overført til revisionsbemærkninger for 2014, hvor tilsvarende forhold har været gældende, jf. nedenstående beskrivelse.

2.3 Revisionsbemærkninger overført fra tidligere år, der er afsluttet

2.3.1 Udbetalinger til medarbejdere uden om lønsystemet

Vi anførte i vores beretning for 2013, at ”Vi har i samarbejde med Intern Revision (IR) i overensstemmelse med godkendt revisionsplan for 2013 foretaget en risikorettet gennemgang af udvalgte større beløbsmæssige udbetalinger i 2013 til forvaltningernes medarbejdere, som ikke er foretaget via lønsystemet.

Ved den stikprøvevise gennemgang er der ikke konstateret forhold, der indikerer, at medarbejdere uretmæssigt har modtaget udbetalinger. Men der er observeret en række udbetalinger, der er foretaget på grundlag af fakturaer, der er udstedt af medarbejderne. Disse honorarfakturaer vil dermed blive betragtet som B-indkomst for modtagerne, og skal indberettes som sådan. Der er konstateret enkelte forhold, hvor indberetning ikke har fundet sted. Da der er tale om medarbejdere ansat i Københavns Kommune, og at disse udfører arbejde for kommunen, kan det ikke udelukkes, at SKAT ved et eventuelt kontrolbesøg vil konkludere, at honorarerne rettelig burde have været udbetalt som A-indkomst, hvorefter kommunen er pligtig til indeholdelse af A-skat mv.

For detaljeret redegørelse henvises til rapporteringen til de enkelte forvaltninger.

Der er ikke tale om, at forholdet har medført en væsentlig fejl i årsregnskabet, men der er efter vores vurdering en risiko for, at kommunen ifalder straf i henhold til skattekontrollovens bestemmelser, og vi anbefaler, at det præciseres over for forvaltningerne, at reglerne for udbetaling af løn mv. følges”.

Der er ikke under den udførte lønrevision for 2014 konstateret tilsvarende forhold, hvorfor bemærkningen må betragtes som afsluttet.

2.3.2 Periodiseringsfejl af lønrefusion

Vi anførte i vores beretning for 2013, at ”Vi anførte i vores beretning for 2012, at der i lighed med tidligere år var konstateret en periodiseringsfejl af lønrefusion på ca. 70 mio.kr. (manglende indtægtsføring i 2012).

Periodiseringsproblemstillingen blev forventet løst i 2013 i forbindelse med, at bogføring af lønrefusioner under alle kommunens udvalgte samles i Koncernservice, samtidig med, at der udarbejdes en fæl-

les bogføringspraksis. Vi har konstateret samme periodiseringsfejl for 2013, hvor fejlen udgør 110 mio.kr.

Kommunen valgte på baggrund af manglende data ikke at periodisere indtægten i 2013, men at periodisere indtægten i regnskab 2014 efter afklaring af datagrundlaget. Det bemærkes, at forholdet ikke har hverken realøkonomisk eller likviditetsmæssig betydning for kommunen, idet der er tale om en ændret bogføringsmæssig periodisering mellem regnskabsår.

Denne beslutning er ikke i overensstemmelse med kommunens regnskabspraksis”.

Nærværende er omfattet af vores revisionsbemærkning nr. 10 for 2014, hvorfor bemærkningen fra 2013 og tidligere betragtes som afsluttet.

2.3.3 Mangelfuld lønadministration

Vi har i vores beretning for 2013 anført en del kritiske punkter vedrørende lønadministration for perioden 2009-2013. En væsentlig del af punkterne er afhjulpet i perioden 2013-2014. Resterende forhold er omfattet af vores revisionsbemærkning nr. 9 for 2014, hvorfor bemærkningen fra 2013 og tidligere betragtes som afsluttet.

2.3.4 Budget og regnskabsmæssig behandling finansposter

Vi anførte i vores beretning for 2013 bl.a.: at *”Vi skal anbefale, at Økonomiudvalget sikrer, at Økonomiforvaltningens tiltag til forbedring af økonomistyringen af kommunens bevillinger til finansposter bliver effektueret.”*

Vi anførte under samme punkt:

”Budgetlægning og regnskabsføring af finansposter er forvaltningernes ansvarsområde, men ØKF vil igangsætte tiltag til at opdatere bevillingsreglerne, cirkulæret for budgetopfølgning samt regnskabs-cirkulæret, så der kommer klarere rammer om reglerne for budgetlægning, budgetopfølgning og regnskabsaflæggelse på finansposter. Reglerne vil være på plads inden årets udgang”.

Siden afgivelse af vores beretning er følgende gennemført:

- I regnskabscirkulæret er opfølgningen på finansposterne præciseret med henblik på en ensartet tilgang til regnskabsforklaringerne, herunder en inddeling i hovedkonto 7, langfristede balanceposter og øvrige balanceposter
- Derudover er bevillingsreglerne præciseret, så det klart fremgår, hvilke områder der skal budgetlægges, samt hvilke retningslinjer der gælder specifikt for hvert af de tre områder

- Det fremgår af cirkulæret for budgetopfølgning, at der vil være fokus på forvaltningernes opfølgning og forklaringer på finansposter

Vi betragter på baggrund af ovenstående punktet som afsluttet.

2.3.5 Indkøbsområdet

Vi anførte i vores beretning for 2013 bl.a.: ”*Det er ledelsens ansvar at tilrettelægge niveauet for hensigtsmæssige og betryggende interne kontroller og sikre, at disse er i overensstemmelse med kommunens Kasse- og Regnskabsregulativ, bilag om bogføring mv. De interne kontroller omkring bogføring og betalingsformidling er i al væsentlighed baseret på:*

- *at transaktionen som udgangspunkt skal gennemføres med to godkendere*
- *at der sker en efterfølgende stikprøvevis udvidet budgetkontrol, hvor elektroniske fakturaer kun er godkendt af én person*
- *at der periodisk foretages budget/bevillingskontrol*

I fælles forretningsgang om ledelsestilsyn er det bl.a. anført, at ledelsen årligt skal udarbejde en risikovurdering for ledelsestilsynet, og at denne bl.a. skal indeholde "en oversigt over de relevante ledelseskontroller, der skal udføres i forbindelse med udvidet budgetopfølgning". Vedrørende sikring af korrekt bilagsbehandling fremgår det for elektroniske fakturaer, andre udbetalinger mv., at der for "fakturaer der kun godkendes af én person skal der hver måned foretages en udvidet budgetopfølgning (ledelsestilsyn) af den budgetansvarlige, der skal sikre, at atypiske betalinger opdages, og at der tages skridt til at få korrigeret eventuelle fejl. Det betyder, at der for fakturaer som kun har én godkender, som minimum udføres stikprøvekontrol på 2% af månedens afsluttede fakturaer, 2% af månedens posteringsbilag og 2% af månedens udgiftsbilag under 50.000 kr. Stikprøvekontrol foretages og dokumenteres".

Revisionen for 2013 har vist, at den grundlæggende risikovurdering og plan for gennemførelse af ledelsestilsyn generelt ikke er udarbejdet, at der generelt ikke er udarbejdet forretningsgange, der angiver roller og ansvar lokalt, samt at der generelt ikke er gennemført og dokumenteret, at der månedligt er foretaget udvidet budgetopfølgning rettet mod udbetalinger, hvor der kun har været én godkender. Endvidere at det anvendte system/workflow ikke fuldt ud understøtter, at der som udgangspunkt skal to godkendere på transaktioner, der medfører en udbetaling.

Bogføring og betalingsformidling med kun en godkender medfører en iboende risiko for fejl i årsregnskabet, herunder fejl forårsaget af besvigelser. Risikoen relaterer sig primært til bevidste fejl, som sædvanligvis søges skjult eller tilsløret".

Nærværende er omfattet af vores revisionsbemærkning nr. 10 og 11 for 2014, hvorfor bemærkningen fra 2013 og tidligere betragtes som afsluttet.

2.4 Revisionsbemærkninger vedrørende områder, der er omfattet af statsrefusion

Vi afgiver særskilt revisionsberetning for 2014 vedrørende sociale og beskæftigelsesrettede udgifter, der er omfattet af statsrefusion. Vores revision har givet anledning til 6 revisionsbemærkninger. Disse vedrører:

- Mangler i ledelsestilsyn og interne kontroller
- Manglende kvalitetssikring af refusionsopgørelser
- Jobrotation
- Gensidig forsørgelsespligt
- Revalideringsområdet

Der henvises i øvrigt til den udarbejdede beretning med tilhørende bilag, hvor der nærmere er redegjort for de nævnte revisionsbemærkninger samt vores øvrige kommentarer.

3. Kommentarer til årsregnskabet i øvrigt

3.1 Korrektion af væsentlige forhold konstateret under revisionen

Der er konstateret følgende væsentlige forhold, som er korrigeret i forbindelse med revisionen:

- Langfristede tilgodehavender er korrigeret til 14,0 mia.kr. mod tidligere anført 15,7 mia.kr. Forskellen 1,7 mia.kr. kan henføres til tilbagekøbsrettigheder for udenbys almennyttige boligselskaber, som er værdiansat for højt i balancen.
- Aktier og andelsbeviser er korrigeret til 11,8 mia.kr. mod tidligere anført 11,9 mia.kr. Forskellen på 47,4 mio.kr. kan henføres til at værdien vedrørende BIOFOS, der var fejlagtig opgjort.

Korrektionerne er foretaget manuelt i regnskab og vil først blive rettet i bogføringen i 2015. Korrektionerne er således ikke rettet i forhold til de foretagne regnskabsmæssige indberetninger til andre offentlige myndigheder.

3.2 Principaftale om metro til Ny Ellebjerg via Sydhavnen samt udbygning af Nordhavnen

Københavns Kommune har i 2014, med indgåelse af Principaftalen med staten om udvidelse af metroen, indgået en meget væsentlig aftale.

Den samlede anlægssum uden korrektionsreserve er opgjort til ca. 6,6 mia.kr. Udbygningen af metroen skal varetages af Metroselskabet.

Statens bidrag til udbygningen af metroen består i, at staten overdrager 40% af deres ejerandel i Udviklingsselskabet By & Havn I/S til Københavns Kommune, hvorved statens ejerandel reduceres fra 45% til 5%, mens Københavns Kommunes ejerandel stiger fra 50% til 95%.

Parterne har skønnet den samlede markedsværdi af By & Havn til 5-6 mia.kr. Til sammenligning af lagde selskabet en årsrapport for 2014, hvor egenkapitalen i selskabet udviste en negativ værdi på 3,3 mia.kr.

Herudover indskyder staten et kontant beløb på 0,3 mia.kr. i Metroselskabet.

Københavns Kommunes bidrag til udbygning af metroen består i et kontant bidrag på i alt 2 mia.kr., som er overført til Metroselskabet i 2014, samt i at By og Havn indskyder 1,7 mia.kr. i Metroselskabet.

Den resterende del af anlægssummen skal finansieres af Metroselskabet via fremtidige billetindtægter.

3.3 Bedragerisag

Københavns Kommune har i 2014 fået kendskab til en særlig bedragerisag, hvor en ansat uretmæssigt har beriget sig selv. Sagen er blevet politianmeldt, og der er gennemført en revisionsmæssig undersøgelse, hvis formål var at give en revisionsmæssig vurdering af de forhold, som blev konstateret på de områder, der var omfattet af bedrageriet. Undersøgelsen skulle samtidig være medvirkende til at sikre, at såfremt, der konstateres svagheder i de interne kontrolsystemer, skal disse styrkes.

Rapportens overordnede konklusion er, at de overordnede regler og retningslinjer i Københavns Kommune på de områder, der har været omfattet af bedrageriet, er designet hensigtsmæssigt og betryggende i kontrolmæssig henseende. Bedrageriet har kunnet finde sted, da en række nøglekontroller er blevet tilsidesat.

Kommunen har efter det oplyste efterfølgende iværksat flere tiltag, der yderligere skal styrke den interne kontrol, samt sikre at disse efterleves.

4. Revision af årsregnskabet

4.1 Revisionsstrategi

Med udgangspunkt i styrelseslovens bestemmelser og revisionsregulativet har vi foretaget en vurdering af revisionsopgavens indhold og omfang. Under hensyntagen til kommunens størrelse og kompleksitet er revisionen baseret på en forventning om, at der er tilrettelagt et velfungerende internt kontrolsystem og en pålidelig bogføring. Det forventes herved, at det overordnede kontrolmiljø og de organisatoriske rammer understøtter et velfungerende ledelses- og kontrolsystem, og at der på de en-

kelte aktivitetsområder er beskrevet og implementeret interne kontroller, som reducerer risikoen for væsentlige fejl til et acceptabelt niveau.

Vi har gennemgået kommunens forretningsgange vedrørende regnskabsaflæggelse. Ved gennemgangen har vi vurderet, om kommunen i tilstrækkelig grad sikrer korrekt regnskabsaflæggelse ved hjælp af procedurer, ansvarsplacering og ledelsestilsyn, herunder anvendelse af materialeplaner og andre styringssystemer.

Vi har ved tilrettelæggelsen af revisionen lagt særlig vægt på kommunens regnskabs- og økonomistyringssystemer. Disse områder omfatter især:

- Kommunens generelle it-anvendelse, herunder de grundlæggende krav til transaktions- og revisionsspør
- Kommunens grundlæggende regnskabsrutiner og tilknyttede forretningsgange, herunder afstemningsrutiner
- Kommunens væsentligste økonomiske transaktionskæder, herunder:
  - Lønområdet
  - Disponering af omkostninger og anvendelse af betalingssystemer
  - Overførsler til personer omfattet af statsrefusion
- Kommunens økonomistyring og budgetopfølgning

Revisionen planlægges og udføres på grundlag af en systematisk risikovurdering, således at hovedvægten lægges på de poster i årsregnskabet, de dele af kommunens regnskabs- og rapporteringssystemer samt øvrige forretningsgange, hvor vi vurderer, at risikoen for væsentlige fejl er størst.

Vi har undersøgt, om kommunens regnskabsaflæggelse er foretaget i overensstemmelse med formkravene i gældende regler fra Økonomi- og Indenrigsministeriet. Den talmæssige korrekthed og sammenhængen mellem regnskabet og de enkelte posteringer er kontrolleret ved brug af det foreliggende regnskabsmateriale.

Ved revisionen efterprøves, om årsregnskabet er rigtigt, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, Borgerrepræsentationens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Endvidere vurderes det, om udførelsen af Borgerrepræsentationens og udvalgenes beslutninger og den øvrige forvaltning af kommunens anliggender er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde.

Revisionen omfatter ikke en gennemgang af samtlige bilag og transaktioner, men udføres ved, at vi ved stikprøver indhenter dokumentation for eller på anden måde får bekræftet bogføringens og årsregnskabet's rigtighed. I forbindelse hermed tester vi de interne kontroller i det omfang, vi finder det

nødvendigt for revisionen af årsregnskabet. I henhold til revisionsstrategien gennemgår vi alle væsentlige områder samt andre udvalgte områder.

Endelig er det i forbindelse med regnskabsafslutningen stikprøvevis påset, om mellemværender med eksterne institutioner, forsyningsvirksomheder mv., som kommunen fører regnskab for, er korrekt opgjort.

4.2 Intern Revision

Revisionen af årsregnskabet varetages af Deloitte med bistand fra Intern Revision. Det er Deloitte, som har det fulde ansvar for udførelsen af revisionen, og vi udfører review af det arbejde, som Intern Revision udfører. I forbindelse med vores planlægning har vi blandt andet vurderet Intern Revisions ressourcer, kompetence og uafhængighed i forhold til udførelse af revisionsopgaven. Vi har vurderet, at kvaliteten af Intern Revisions arbejder er på et sådant niveau, at vi kan basere vores overordnede konklusion på de af Intern Revision udtrykte delkonklusioner for de områder, som Intern Revision har revideret. Det er for 2014 aftalt med Intern Revision, at de væsentligst bistår os med revisionen af løn, omkostninger, balancen og gennemfører institutionsbesøg.

4.3 Drøftelser med ledelsen om besvigelser

I forbindelse med planlægning af vores revision har vi forespurgt ledelsen om risikoen for besvigelser (tilsigtede fejl). I nedenstående vurdering er der set bort fra ovennævnte specifikke bedragerisag. Vi henviser derfor til afsnit 3.3

Ledelsen i alle forvaltninger har over for os oplyst, at der efter dens vurdering ikke er særlig risiko for besvigelser, og at kommunen har et effektivt kontrolmiljø, der afdækker risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, herunder fejlinformation forårsaget af besvigelser. Ledelsen har oplyst, at der i enkelte mindre sager er konstateret mistanke om misbrug af kommunens midler, samt at kommunen har fulgt op herpå.

Herudover har ledelsen ikke kendskab til besvigelser ud over den i indledningen nævnte sag eller igangværende undersøgelser af formodede besvigelser. Vi skal bemærke, at vi ikke under vores revision har konstateret fejl i årsregnskabet som følge af besvigelser ud over ovennævnte besvigelssag.

5. Redegørelse for den udførte finansielle og juridisk-kritiske revision

Ved vores rapportering i denne beretning er der alene foretaget en overordnet beskrivelse af revisionen for de enkelte områder. Der er ikke specifikt redegjort for de revisionshandlinger, vi har foretaget under de enkelte områder.

For de områder, som har givet anledning til bemærkninger, er disse anført ovenfor. Nedenfor er kortfattet omtalt revisionen på de områder, som ikke har givet anledning til revisionsbemærkninger.

5.1 Årsregnskabets opbygning og indhold

Kommunens forretningsgange vedrørende regnskabsaflæggelse er gennemgået. Ved gennemgangen har vi vurderet, om kommunen i tilstrækkelig grad sikrer korrekt regnskabsaflæggelse ved hjælp af procedurer, ansvarsplacering og ledelsestilsyn, herunder anvendelse af materialeplaner og andre styringssystemer.

5.2 Udligning, tilskud og skatter

Tilskud, udligning og skatter er stikprøvevis sammenholdt med de fra SKAT modtagne opgørelser.

5.3 Lønområdet

Revisionen har omfattet:

1. Revision af de interne forretningsgange og kontroller

Revisionen har omfattet en vurdering og aftestning af de tilrettelagte kontroller på lønområdet.

2. Sagsbehandling samt lønudbetaling

Fra lønsystemet er udvalgt et antal lønsager for tjenestemænd, funktionærer, tjenestemandspensioner og timelønnede inden for kommunens forskellige forvaltningsområder. For de udvalgte personer er der detaljeret gennemgået og sammenholdt de udbetalte lønninger, tillæg, diæter og reguleringer mv. med lønkontorets sagsakter og det fra KL modtagne kontrolmateriale i form af lønoverenskomster, lønoversigter og cirkulæreskrivelser angående konkrete afgørelser m.m.

3. Kontrol og revision af de generelle sikkerhedsprocedurer

Ifølge aftale har vi foretaget gennemgang af særligt udvalgte personer til sikring af korrekt aflønning til denne personkreds.

5.4 Omkostningsdisponering og udbetalinger

Revisionen har omfattet en vurdering af de tilrettelagte kontroller vedrørende omkostningsdisponering og anvendelse af betalingssystemer.

Vi har foretaget test af kommunens interne kontrol vedrørende attestation og anvisning og har herudover, via udtræk fra databasen, foretaget en analyse af de rettigheder, der er tildelt de enkelte medarbejdere.

Pengeoverførsler gennem udbetalingsystemer indebærer en iboende risiko for besvigelser, idet medarbejdere med adgang til systemet kan oprette og ændre pengestrømme med personlig vinding for øje.

Til imødegåelse heraf etableres der et betryggende kontrolmiljø, som sikrer kontrol af oprettelse/ændring af betalings- og/eller ydelsesmodtager (legalitetskontrol).

Ledelsen har ansvaret for tilrettelæggelsen af hensigtsmæssige og betryggende legalitetskontroller.

Elektroniske betalingssystemer

Vi har foretaget revision af de elektroniske betalingssystemer.

5.5 Sociale udbetalingssystemer

Erklæring fra KMDs revisorer vedrørende udbetalinger gennem de sociale udbetalingssystemer er redegjort i vores beretning vedrørende udgifter, der er omfattet af statsrefusion, hvoraf det fremgår:

Af gældende regnskabs- og revisionsbekendtgørelse fremgår det, at "... kommunen skal sikre, at der foreligger en uafhængig revisorerklæring om, at det pågældende system fungerer i et edb-miljø med en tilfredsstillende system- og datasikkerhed, og at de interne kontroller i systemerne sikrer en fuldstændig og nøjagtig behandling af godkendte transaktioner..."

Vi har påset, at der foreligger sådanne erklæringer fra KMD for de edb-systemer, som kommunen har anvendt i regnskabsåret.

5.6 Sociale områder med statsrefusion

Vores revision af de sociale områder har blandt andet omfattet en gennemgang af sagsbehandlingen og refusionsanmeldelserne og er udført i overensstemmelse med ressortministeriets retningslinjer, jf. særskilt beretning herom.

5.7 Øvrige revisionsområder

Kommunens øvrige udgifter og indtægter er sammenholdt med årets budget og forudgående års regnskabstal, og større afgivelser er stikprøvevis undersøgt. Indtægterne er herudover analyseret og indgår i rotationsplan, hvor vi stikprøvevis har foretaget test af forretningsgange, interne kontroller og bilag.

5.8 Omkostningsbaseret regnskab

Københavns Kommune har valgt at aflægge årsregnskab efter såvel udgiftsbaserede (overskud 1.631,3 mio.kr., jf. regnskabsopgørelsen) og omkostningsbaserede principper (overskud 2.416,0 mio.kr., jf. resultatopgørelsen). Sammenhængen er beskrevet i den i regnskabet optagne omregningstabel. Den væsentligste forskel på det udgifts- og det omkostningsbaserede regnskab relaterer sig primært til behandlingen af anlægsaktiver, som forbruges i "*produktionen*" over en periode på mere end 1 år – samt hensættelser. Målingen af aktiver og passiver er baseret på omkostningsbaserede principper, hvor til- og afgang sker i kommunens omkostningsbaserede regnskab.

Vi har foretaget test af kommunens afstemning mellem finanssystemet og øvrige brugersystemer (anlægskartotek mv.) Vi har herudover foretaget test af kommunens kontrol af, at:

- alle væsentlige anlægsaktiver, gældsposter og forpligtelser er medtaget
- alle aktiver og passiver tilhører kommunen og kan henføres til allerede gennemførte transaktioner
- alle beregninger og registreringer foretages i overensstemmelse med kommunens regnskabspraksis
- alle væsentlige regnskabsmæssige skøn er beskrevet og dokumenteret i fornødent omfang

5.9 Finans- og regnskabssystemet samt finansiel status

Vi har foretaget test af kommunens afstemning mellem finanssystemet og øvrige brugersystemer, herunder afstemning af fejlkonti. Vi har herudover foretaget test af kommunens kvalitetssikrede balancekonti, herunder fuldstændigheden af, at alle konti er afstemt. Vi har endelig foretaget test af kommunens afstemning af finanssystemet til årsregnskabet inkl. oversigter, samt at årsregnskabet overholder lovgivningens regler.

5.10 Økonomistyring og bevillingssystemet

Vi har foretaget gennemgang og test af, hvorvidt de udmeldte regler for budgetopfølgning er overholdt, herunder at der er indhentet behørig tillægsbevillinger, og der i forbindelse med regnskabsafslutningen er afgivet tilstrækkelige regnskabsforklaringer, hvor der er konstateret væsentlige afvigelser i forhold til budgettet.

5.11 Låneoptagelse

Vi har stikprøvevis påset, at lånebekendtgørelsens regler er overholdt.

5.12 Kasseområdet - servicebesøg

Intern Revision har i overensstemmelse med godkendt revisionsplan for 2014 foretaget serviceeftersyn inden for udvalgte forvaltningers område. De foretagne eftersyn har omfattet en vurdering af udvalgte forretningsgange og interne kontroller på følgende hovedområder:

- Kasse- og regnskabsområdet
- Indkøbsprocessen
- Løn- og personaleområdet
- Ledelsestilsyn

Ved revisionen blev der fokuseret på i alt 8 observationspunkter under ovennævnte områder.

Den gennemførte revision har medført en række observationer, hvoraf enkelte er anset for væsentlige for de enkelte enheder. Der er i henhold til rapporterne afgivet anbefalinger til imødegåelse af disse forhold.

Et af fokuspunkterne er manglende funktionsadskillelse på såvel kasse- og regnskabsområdet som løn- og personaleområdet.

Vi har foretaget gennemgang og vurdering af Intern Revisions rapporter, hvilket ikke har givet anledning til yderligere revisionshandlinger.

5.13 Gennemgang af generelle it-kontroller

Generelle it-kontroller er de kontroller, som ledelsen har etableret i og omkring kommunens væsentlige it-platforme med henblik på at opnå en velkontrolleret og sikker it-anvendelse og dermed understøtte en pålidelig databehandling i it-baserede forretningsprocesser.

Som led i revisionen af Københavns Kommune har Deloitte revideret den del af de generelle it-kontroller, som vi vurderer relevante for aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, og som er i overensstemmelse med de lovgivningsmæssige krav.

Formålet har været at vurdere, om ovennævnte generelle it-kontroller er udformet og implementeret på en hensigtsmæssig måde.

Revisionen af de generelle it-kontroller har ikke omfattet en vurdering af kontrol- og sikkerhedsniveauet i de enkelte brugersystemer, herunder automatiske kontroller i de administrative processer og logiske adgangsrettigheder til udførelse af forretningsaktiviteter i brugersystemerne.

På baggrund af vores revision af de generelle it-kontroller, som vi har vurderet relevante for at understøtte revisionen af årsrapporten for Københavns Kommune, har vi ikke identificeret væsentlige svagheder.

KMD – Outsourcing

Københavns Kommune har outsourcet væsentlige områder af de generelle it-kontroller til KMD. Københavns Kommune har for de outsourcete områder rekvireret systemrevisionserklæring til verifikation af, at de outsourcete kontroller gennemføres betryggende for de fælles kommunale systemer.

5.14 Balanceposter

Revisionen af aktiverne og passiverne i balancen har omfattet en gennemgang af opgørelsesmetoderne og dokumentationen for de omkostningsbaserede poster samt en stikprøvevis gennemgang af afstemninger og dokumentation for tilgodehavender og gældsposter.

Koncernservice har overtaget afstemningsopgaven af balancekonti for flere forvaltninger. Forvaltningerne har dog fortsat ansvaret for at overvåge og følge op på afstemningerne.

5.15 Obligatoriske oversigter til regnskabet

Vi har gennemgået de obligatoriske oversigter til regnskabet. Gennemgangen har ikke givet anledning til særlige kommentarer.

6. Redegørelse for den udførte forvaltningsrevision

6.1 Lovpligtig forvaltningsrevision

Den lovpligtige forvaltningsrevision omfatter en vurdering af, om ledelsen har etableret retningslinjer og procedurer, der sikrer, at der tages skyldige økonomiske hensyn ved kommunens forvaltning. Herunder er det vurderet, om der er disponeret i overensstemmelse med de overordnede målsætninger, således som de er udtrykt blandt andet i de vedtagne bevillinger og i budgetforudsætningerne.

Forvaltningsrevisionen udføres hovedsageligt som en integreret del af den løbende finansielle revision.

Vi har bl.a. baseret vores konklusion om skyldige økonomisk hensyntagen ved forvaltningen på den af kommunens Interne Revision udførte revision. Dette har omfattet gennemgang af kommunens økonomistyring og interne kontrolsystem, supplerende analyser og observationer fra den finansielle revision.

6.2 Dyberegående forvaltningsrevision

6.2.1 Revision af Københavns Kommunes fuldmagtsforhold

Intern Revision (IR) har foretaget revision af områderne fuldmagtsforhold til kommunens bankkonti og kommunens administration af Nemkonto-registret. Herudover har IR som led i undersøgelser i forbindelse med besvigelsessagen foretaget gennemgang af SKAT-moms for udvalgte organisationer i Økonomiforvaltningen.

6.2.2 P-data og cypersikkerhed

Vi har i samarbejde med intern revision og it-compliance funktionen hos Københavns Kommune igangsat et projekt, hvor vi identificerer og udvælger operationelle risici relateret til it-anvendelsen. Fokus vil være på kontroller og risici som ikke allerede er omfattet af revisionen af de it-systemer, som knytter sig til regnskabsafleggelsen. Vi vil som led i vores forvaltningsrevision teste få udvalgte væsentlige kontroller, relateret til beskyttelse af persondata samt kontroller relateret til cybersikkerhed, herunder forebyggelse samt håndtering af cyberangreb på kommunens væsentlige it-systemer. Status er for nuværende, at kommunen arbejder på at redegøre for, hvorledes identificerede risici er afdækket af effektive kontroller, er i gang med at blive afdækket som led i igangværende projekter eller slet ikke er afdækket. Når kommunen er i mål med redegørelsen, vil vi i samarbejde med Intern Revision udarbejde et scope for forvaltningsrevisionen.

6.2.3 Skybrudssag (Forsikringsområdet / KS – Skybruddet 31. august 2014)

Intern Revision (IR) har udvalgt håndteringen af forsikringssagerne efter skybruddet den 31. august 2014 til nærmere gennemgang. Idet udbedringen af skybrudssagerne endnu ikke er afsluttet, har denne delrapport fokuseret på at undersøge risikoen vedrørende design og implementering af vejledningen til indberetning af skybrudsskader.

IR har i konklusionen dels vurderet, at alle skadesramte i forvaltningerne har modtaget fyldestgørende information om, hvorledes skybrudsskader efter det aktuelle skybrud skal håndteres, dels at grundlaget for fuld indberetning og dokumentation er til stede.

6.2.4 Assurance af nyt økosystem

Vi har foretaget en overordnet vurdering af status på Københavns Kommunes anskaffelse af kommunens nye økonomisystem. Kommunen har, netop efter et EU-udbud, valgt KMD som leverandør af ERP-systemet SAP. Vores vurdering er baseret på interview og udleveret materiale om projektet i form af bl.a. organisationsbeskrivelse af projektet, projektbeskrivelser, tidsplaner, indstillinger, risiko-vurderinger mv.

Projekter har en størrelse og kompleksitet, som gør, at det må betegnes som et højrisikoprojekt. Vores gennemgang har givet anledning til følgende observationer:

- Det afgørende i projektet er efter vores opfattelse de centrale nøglepersoner i ledelsen af projektet. Vi har fået oplyst, at projektet er i færd med at rekruttere meget centrale nøglepersoner. Det er helt afgørende for projektets gennemførelse, at der ansættes personer der har den nødvendige kompetence, erfaring og gennemslagskraft. Københavns Kommunes projektorganisation skal som minimum matche KMDs organisation.
- Projektet beskæftiger aktuelt pt ca. 25 årsværk. Udformningen og dimensioneringen af den fremadrettede implementeringsorganisation er ved at blive fastlagt.
- Projektets overordnede styring er forankret i en tværgående styregruppe med direktionsrepræsentanter fra alle forvaltninger, som skal sikre en tværgående forankring af det samlede projekt. I det videre projektforløb vil det være af stor betydning at sikre en inddragelse af forvaltningerne, særligt på ledelsesniveauet under direktionerne, i forhold til de mange valg og beslutninger, som løbende vil skulle træffes om ERP-systemets faktiske opsætning og tilpasning til Københavns Kommune.
- KMD har ifølge det oplyste givet et prismæssigt attraktivt tilbud i forhold til de øvrige tilbudsgivere. Dette sammenholdt med kompleksiteten i så kompleks en ydelse gennem en kontrakt, kan erfaringsmæssigt betyde to ting. KMD har som mål ønsket at få København Kommune som kunde, og har derfor tilbudt en strategisk pris. Sådanne tilbud har i andre sammenhænge betydet, at der i forbindelse med konkretisering af den faktiske leverance, og dermed opsætningen af

ERP-systemet, er modtaget anmodninger om ekstra betalinger. Det er derfor vigtigt, at København Kommune udøver en meget stram leverandørstyring med leverancer og ændringer hertil.

- Der er beskrevet en ny Økonomistyringsmodel, som er godkendt af ØU. Københavns Kommune består af 7 vidt forskellige forvaltninger med forskellige styringsbehov. Det må derfor forventes, at arbejdet med økonomistyringsmodellen, herunder særligt opnåelsen af balancen mellem forskelligheden i forvaltningerne og hensynet til standardisering, kan blive en tidskrævende og vanskelig opgave. Økonomistyringsmodellen er endvidere vigtig i forbindelse med opsætningen af ERP-systemet.
- Det er vigtigt, at økonomi- og regnskabsorganisationen, herunder grænseflader, roller, opgave og ansvarsfordeling, er fastlagt og kan danne grundlag for opsætningen af ERP-systemet. Det bør fastlægges, hvad der i denne sammenhæng er omfattet af projektet, og hvad der ledelsesmæssigt er uden for projektet.
- Samspil og grænseflader mellem Koncern Service og forvaltningerne er vigtig, ikke mindst set i lyset af tidligere udfordringer i dette samarbejde. Dette samspil er endvidere vigtigt for at sikre forankring af implementeringen og anvendelsen af ERP-systemet i forvaltningerne, herunder forvaltningernes og KS' modenhed til at gennemføre forandringer.
- Implementeringsorganisation, herunder cut-over og forandringsledelse er under design.
- Det er vigtigt, at økonomi- og regnskabsprocesserne omkring ERP-systemet koordineres med de aktiviteter der er igangsat i forbindelse med projektet "Sikring af et betryggende internt kontrolmiljø"
- Vi har set risikorapporteringen for "højeste ricisi for programmet i april" som indeholder fire punkter. Endvidere har kommunens IT-projektråd gennemgået projektet for mere generelle risici som behandles af Styregruppen kvartalsvis.

Vi har fået oplyst, at der på Programstyregruppe-niveau mellem leverandøren og kunden fremadrettet er etableret en mere detaljeret risiko-afrapportering, samt at den enkelte projektgruppe indrapporterer risici til programledelsen. Det samlede koncept er planmæssigt lagt fast sammen med leverandøren i afklaringsfasen, og er p.t. under implementering. Konceptet vil have vertikal sammenhæng imellem de forskellige afrapporteringsniveauer. Henset til projektets risikoprofil, er vi enige i de anførte tiltag, og skal anbefale, at risikostyring prioriteres højt.

Ud over ERP systemet pågår der også implementering af to andre meget væsentlige systemer, nemlig et nyt lønsystem og vagtplanssystem, som hænger tæt sammen med ERP-systemet. Vores overordnede vurdering har ikke omfattet disse to systemer. Vi skal blot bemærke, at der er integration mellem systemerne.

7. Øvrige oplysninger

7.1 Ledelsens regnskabserklæring

Som led i revisionen af vanskeligt reviderbare områder har forvaltningernes direktioner afgivet regnskabserklæringer over for os for regnskabsåret.

7.2 Ikke-korrigerede fejl i årsregnskabet

I henhold til internationale standarder om revision skal vi informere om forhold, som ikke er korrigeret i årsregnskabet. Denne oplysning skal gives for at sikre, at Borgerrepræsentationen er orienteret herom.

De fejl, der findes efter afslutningen af regnskabet, kan ikke rettes i regnskabet for det afsluttede år, og det er derfor naturligt, at der vil være enkelte ikke-korrigerede forhold i det endelige årsregnskab.

I forbindelse med regnskabsafleggelsen er der konstateret følgende forhold, der ikke er indarbejdet i årsregnskabet:

	Udgifts- baserede regnskab mio.kr.	Omkostningsbaserede resultatopgørelse mio.kr.	Aktiver mio.kr.	Gæld mio.kr.	Egen- kapital mio.kr.
Fejlperiodisering af tilskud og faktura vedr. BUF og KFF	2	2	2		2
Manglende indeksregulering af tilgodehavender hos By og Havn			60		60
Forkert nedskrivning af p-afgifter	3	3	34		34
Manglende dokumentation for forsikringserstatning	-63	-63	-63		-63
Manglende indregning af sygedagpenge- refusioner	38	38	38		38
Fejlperiodisering Movia	20	20		-20	20
Fejlperiodisering af administrationsbidrag	11	11	51		51
Fejlperiodisering af leverandørfakturaer	-11	-11		11	-11
Fejlperiodisering af anlægsudgifter	-20	-20	-20		-20
Klassifikationsfejl vedr. skyldig A-skat mv.			423	423	
Klassifikationsfejl vedr. tilbagebetalings- pligtige ydelser				-176	176
Ikke korrigerede fejl	-20	-20	525	238	287
Før reguleringer pr. 31.12.2014	<u>1.631</u>	<u>2.416</u>	<u>49.689</u>	<u>30.060</u>	<u>19.629</u>
Efter reguleringer pr. 31.12.2014	<u>1.611</u>	<u>2.396</u>	<u>50.214</u>	<u>30.298</u>	<u>19.916</u>

ØKFs direktion har over for os bekræftet, at effekten af foranstående ikke-korrigerede forhold enkeltvis og sammenlagt efter direktionens opfattelse er uvæsentlig for årsregnskabet som helhed.

Under hensyntagen til omfang og art af de konstaterede forhold kan vi tilslutte os denne vurdering.

7.3 Eftersyn af Borgerrepræsentationens beslutningsprotokoller og overholdelse af god bogføringsskik

Til brug for vores revision har vi gennemgået Borgerrepræsentationens og de stående udvalgs beslutningsprotokoller. Vi har endvidere undersøgt, om kommunen på alle væsentlige områder overholder god bogføringsskik, jf. Økonomi- og Indenrigsministeriets Budget- og regnskabssystem for kommuner.

7.4 Andre opgaver

Siden afgivelse af vores revisionsberetning for 2013 vedrørende årsregnskabet har vi udført følgende rådgivningsopgaver for kommunen:

- Diverse rådgivning på momsområdet
- Rådgivning vedrørende erhvervsservice overfor private virksomheder i kommunen
- Telefonanalyse vedrørende fordeling af telefonopkald til kommunen
- Kursus i grundlæggende regnskabsforståelse og kendskab til moms for KS
- Vurdering af deponeringsregler i forhold til midlertidige lejemål
- Notat vedrørende nytteindsatsen i BIF samt deltagelse i møder mv.
- Undersøgelse af danskuddannelsesstilbud for 2008 og 2009 vedr. Favergade i forhold til refusionshjemtagelse
- Gebyrgennemgang, kvalitetssikring af model til beregning på affaldsområdet
- Bedrageriundersøgelse
- Workshop omkring tilskudsmoms under momsrefusionsordningen
- Konteringsanalyser på beskæftigelses- og integrationsområdet
- Foranalyse vedrørende Offentligt Privat Partnerskab (OPP)
- Support til udvikling af Business Intelligence løsning
- Projektledelsesbistand i forbindelse med standardisering af arbejdsgange på tværs af kommunen
- Rådgivning med konteringsmodel for forbrugsafgifter
- AM kursus
- Rådgivning i forbindelse med stiftelse af cykelfond
- Momsreview af udvalgte organisationers momsmæssige behandling af indtægter
- Rådgivning og møder i forbindelse med tilrettelæggelse af forretningsgange omkring byfornyelse, herunder afstemning
- Rådgivning og notat til Kejd omkring regnskabsaflæggelse vedrørende byfornyelsesejendomme
- Forespørgsel vedrørende sprogskole og projektbevilling
- Gennemgang af endelig berigtigelse på sygedagpengeområdet
- Kvalitetssikring af opgørelse af tilbagebetaling af tilskud vedrørende byfornyelse
- Teknisk gennemgang af systemer omfattet af driftsaftalen med KMD

Revisorloven stiller skærpede krav til revisors uafhængighed, når der afgives erklæringer for kommuner, idet disse vurderes at have en særlig offentlig interesse. Inden vi accepterer rådgivnings- og assistanceopgaver, har vi i hvert enkelt tilfælde vurderet, om den stillede opgave kan vække tvivl om vores uafhængighed.

Afgivet følgende revisionsberetninger:

- Revisionsberetning for 2014 vedrørende sociale og beskæftigelsesrettede udgifter, der er omfattet af statsrefusion
- Revisionsberetning for 2014 vedrørende kommunens administration af byfornyelsesområdet

Udarbejdet specifikke revisorerklæringer og revisionspåtegninger mv., jf. bilag 1.

8. Revisionens formål, udførelse og omfang samt ansvarsfordeling

I bilag 2 til vores beretning for 2013 har vi beskrevet revisionens formål, udførelse og omfang, revisors rapportering samt ansvarsfordelingen mellem ledelse og revisor. Vi henviser hertil og kan supplerende oplyse, at beskrivelsen vil blive genoptrykt i revisionsberetningen for det regnskabsår, hvor der er valg til Borgerrepræsentationen.

9. Afslutning

9.1 Erklæring

Ifølge lovgivningen skal vi erklære, at vi opfylder lovgivningens krav til uafhængighed, og at vi under revisionen har modtaget alle de oplysninger, vi har anmodet om.

København, den 3. juni 2015

Deloitte

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Lyng Skovgaard
statsautoriseret revisor

Ulrik Benedict Vassing
statsautoriseret revisor

Bilag 1 Oversigt over de i årets løb afgivne revisorerklæringer og revisionspåtegninger mv.

Efter anmodning fra kommunen har vi afgivet erklæring på nedenstående regnskaber, opgørelser, indberetninger mv.:

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, BIF

- Fleksjobambassadørerne, for perioden 01.01.til 31.12.2013
- Mentor til socialt udsatte unge uden uddannelse eller job, for perioden 01.08.2012 til 30.11.2013
- FVU Opkvalificerende læse-, skrive- og regnekurser for 2013
- Jobrotation for perioden 25.11.2013 til 31.12.2014
- Ansættelse af virksomhedskonsulenter, for perioden 01.01.2012 til 31.12.2013
- CSC varslings sag for perioden 12.07 til 01.11.2012
- Jobrotation til særlige grupper med videregående uddannelse for perioden 01.02.2013 til 28.02.2014
- Indsats til udsatte Kthj- modtagere (Brug for alle - pulje 1), for perioden 2012-2013
- Særlige instanser - ansættelse af mentorer for perioden 2012-2013
- Fleksjobambassadørerne for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Projekt Hotspot for perioden 01.01.2011 til 31.12.2014

Børne- og Ungdomsforvaltningen, BUF

- En god start på livet fremmer social sundhed for perioden 01.01.2012 til 31.12.2013
- Musikskolen for 2013
- MGK - musikskolen for 2013
- EGU Indberetning for 2012
- Strategisk indsats over for kortuddannede medarbejdere for perioden 01.11.2010 til 30.06.2014
- Faglighed i bevægelse - og sociale helhedsindsatser for perioden 01.03.2013 til 28.02.2014
- Talentudvikling - Musikskolen for perioden 01.08.2011 til 01.07.2012
- Fokus på læringsmål i et styrket teamsamarbejde for perioden 2014
- Digitale hjælpemidler for 2014

Kultur- og Fritidsforvaltningen, KFF

- Intelligent Materialestyring på bibliotekerne (IMS) for perioden 01.01.2011 til 15.06.2014
- Bedre læsekompetencer hos unge og voksne for perioden 01.05.2012 til 30.04.2014
- Et aktivt kultur- og fritidsliv på S. boulevard og Bavnehøj Skole for perioden 01.05.2013 til 31.04.2014
- ForeningsGuiderne - et skolesamarbejde for perioden 01.09.2013 til 01.09.2014
- Guidet fælles læsning for kvinder for perioden 01.12.2012 til 01.10.2014

- Teaterrefusion - skoler og daginstitutioner for 2014
- Indberetning af grundskyld 2014 for 2014

Socialforvaltningen, SOF

- Mette Marie Hjemmet for perioden 01.01 til 31.12.2013
- Lindedalen for perioden 01.01 til 31.12.2013
- Boenheden Portugalgade for perioden 01.01 til 31.12.2013
- Satellitboliger til det socialpsykiatriske bocenter Sundbygård samt torumsboliger blok A for perioden 01.01 til 31.12.2012
- Sct. Annæ Hjemmet for perioden 01.01 til 31.12.2013
- Solistboliger i Arkaderne i Tingbjerg for perioden 01.01 til 31.12.2013
- Anlæg og drift af stofindtagelsesrum for perioden 01.01 til 31.12.2013
- 20 overnatningspladser på Sundholm for perioden 15.12 til 13.03.2014
- Grønlænderstrategien for perioden 01.10 til 31.12.2013
- Erklæring om forretningsgange og registreringssystemer vedr. markedsmodningsfondens tilsagn om tilskud - Nytænkning af APP for perioden 01.04.2011 til 31.03.2013
- Fra jord til bord for perioden 02.12.2013 til 01.08.2014
- Særforanstaltninger – udvikling af metoder og effektmålings værktøjer for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Forebyggelseskommuner for perioden 01.01 til 31.12.2014
- 20 vinterpladser på Sundholm, for perioden 15.11.2014 til 31.01.2015
- Exit prostitution for perioden 01.01 til 31.12.2013
- Exit prostitution for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Grønlænderstrategien, for perioden 01.10 til 31.12.2014
- Anonym ambulans behandling af stofmisbrugere over 18 årige for perioden 01.14 til 31.12.2014
- Løsningsfokuseret rygereduktion for perioden 01.05.2012 til 30.04.2013
- Udsatterrådet i Københavns Kommune for perioden 01.11.2012 til 31.10.2013
- Anvendelse af kognitive behandlingsprogrammer i de sikrede afdelinger og tilknyttede åbne afdelinger for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Styrkede kompetencer hos de indsatser, der møder kriminelle børn og unge for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Styrket uddannelsesindsats for 17+ årige unge på Sønderbro – Den sikrede institution for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Undervisningsudgifter i forbindelse med uddannelse af mobility instruktører for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Udbredelse af erfaringer med forsøg med fritidspas for perioden 01.10.2013 til 30.09.2014
- Forbehandling af misbrug for de unge anbragt på de sikrede institutioner for perioden 01.01 til 31.12.2014

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, SUF

- PhD regnskab Astrid for perioden 01.03.2012 til 31.01.2014
- Din sundhed - Din fremtid for perioden 01.04.2011 til 31.12.2013
- Mænd og kommunal kræftrehabilitering for perioden 01.12.2013 til 31.12.2014
- Erklæring vedr. Nyt fuldt tilgængeligt sundhedshus på Østerbro
- Ældreuljen - Klippekoets model (1) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Årlig hovedrengøring (2) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Pladser og rammer til fællesskab (3) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Rådgivning om at flytte (4), for perioden 01.01.2014 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Ældrevenlige cykler (5) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Profilplejecentre (6) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Sociale aktiviteter (7) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Liv og aktiviteter (8) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - En meningsfuld hverdag (9) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Idrætsdag til ældre (10) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Ekstra hjælp ved hjemkomst (11) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Bedre boforhold (12) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Sammen vedr. rehab (13+14) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Videreuddannelse af SOSU (15) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Løft af sygeplejersker (16) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Løft af rengøringsmedarbejdere (17) for perioden 01.01. til 31.12.2014
- Ældreuljen - Støtte til bad og toilet (18) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Velværebaderum (19) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Bækkenbundsindsats (20) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - Bedre IT-hjælp til ældre (21) for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Ældreuljen - 6 midlertidige pladser på Sølund (22) for perioden 01.01 til 31.12.2014

Teknik- og Miljøforvaltningen, TMF

- EU-life for perioden 01.01. til 31.12.2011
- Bynet 2018; Udarbejdelse af projektforslag, hovedstadsregionen for perioden 01.06.2013 til 31.03.2014
- Udvikling af regionale cykelsuperstier i hovedstadsregionen for perioden 01.02.2011 til 31.03.2014
- EUDP 12 –II, Smart Copenhagen – balancerings og lagring I for perioden 19.02.2013 til 30.04.2014
- Intelligent Trafikstyring (ITS) - OPI og efterfølgende udbud for perioden 01.06.2013 til 31.07.2014
- Udviklingsprojektet Lighed i Sundhed i ældrelivet for perioden 01.01 til 31.12.2014
- Betalingsparkeringsopgørelsen, for perioden 01.01 til 31.12.2014

- URBACT II – Inter Reg for perioden 01.01 til 30.04.2014

Økonomiforvaltningen, ØKF

- Indberetningsskema til brug for tilbagebetaling af grundskyld for 2014
- Street Mekka, for perioden 20.04.2009 til 21.08.2014
- Sct. Annæ Gymnasium, tilskud til renovering af naturfagslokaler, jf. regnskab pr 05.12.14
- Refusionsberettigede Enhedstimer der er anvendt til uddannelse af frivillige i det kommunale redningsberedskab i 2014, Københavns Brandvæsen.
- Fremskudt iværksætter og erhvervsfremme i de udsatte boligområder for 2014
- Momsrefusionsopgørelse "Saldoopgørelse" for 2014
- NemID erklæring for 2014

Tilknyttede enheder

I forbindelse med revisionen af kommunen er vi i henhold til separate aftaler med de enkelte enheder valgt som revisor for følgende:

- Metroselskabet I/S
- By og Havn I/S
- Thorvaldsens Museum
- Københavns Bymuseum

Københavns Kommune

**Revisionsberetning for 2014 vedrørende
kommunens administration af byfornyel-
sesområdet**

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
1. Indledning	1
2. Konklusion	1
3. Revisionsbemærkninger afgivet i hovedberetningen for 2015	1
3.1 Administration af anlægsudgifter/-regnskaber	1
3.2 Byfornyelse	1
4. Redegørelse for foreløbig revisionsindsats	2
3.1 Friarealer og områdefornyelse	2
3.2 Byfornyelse	2
5. Afslutning	4

1. Indledning

Vi udfører revisionen af kommunens forvaltning i henhold til lov om byfornyelse og udvikling af byer (LBK nr. 863 af 03/07/2014)

Revisionen foretages i henhold til BEK nr. 168 af 04/02/2015 om regnskab og revision efter lov om byfornyelse og udvikling af byer (revisionsbekendtgørelsen).

Vi har påbegyndt revisionen af byfornyelsesområdet, men revisionen er ikke afsluttet.

2. Konklusion

Vi har ikke kunnet nå at afslutte revisionen inden afgivelse af denne beretning vedrørende Friarealer og områdefornyelse samt byfornyelsesområdet, da vi har modtaget regnskabsmaterialet sent i processen.

Vi fortsætter revisionsarbejdet i den kommende periode frem til 15. august, hvor vi skal afgive revisionserklæring om statsrefusion på byfornyelsesområdet.

3. Revisionsbemærkninger afgivet i hovedberetningen for 2015

3.1 Administration af anlægsudgifter/-regnskaber

Vi henviser til omtalen i hovedberetningen for 2015, jf. revisionsbemærkning nr. 2, hvori vi har anført, at vi i lighed med tidligere år har konstateret, at kommunen ikke rettidigt har udarbejdet anlægsregnskaber som foreskrevet i kommunens retningslinjer.

Manglende rettidig aflæggelse af anlægsregnskaber er en overtrædelse af såvel eksterne som interne regler.

Vi skal henstille, at reglerne i "Budget- og regnskabssystem" og kommunens regler herom efterleves.

Vi har fået oplyst af ledelsen, at der er nedsat Task Force for afvikling af anlægsregnskaber på afsluttede projekter.

3.2 Byfornyelse

I henhold til bekendtgørelse om tilbagebetaling af tilskud i henhold til lov om byfornyelse og udvikling af byer skal der i visse situationer ske tilbagebetaling af modtaget tilskud. Eksempelvis hvis status ændres i støttede udlejningsboliger eller ved afhændelse af ejendommen. Tilbagebetalte tilskud tilfalder kommunen og staten med halvdelen til hver.

Vi henviser til omtalen i hovedberetningen for 2015, jf. revisionsbemærkning nr.3, hvori vi anfører, at i forbindelse med byfornyelsesprojekter har kommunen erhvervet en række ejendomme (råde-over ejendomme) og nogle af disse er efterfølgende blevet solgt.

Kommunen har identificeret, at der mangler at blive tilbagebetalt byfornyelsestilskud til staten af de solgte ejendomme i perioden 1999-2014. Kommunen har imidlertid ikke kunnet opgøre beløbet, hvorfor forholdet er medtaget som en eventualforpligtelse i årsregnskabet for 2014. Den beløbsmæssige risiko kan ikke opgøres på nuværende tidspunkt.

Kommunens administration af tilbagebetaling af tilskud har ikke i tilstrækkeligt omfang sikret en dokumenteret og løbende tilbagebetaling af tilskud.

Vi skal henstille, at der udarbejdes en forretningsgang som sikrer, at tilbagebetaling af tilskud administreret i overensstemmelse med lov om byfornyelse og udvikling af byer.

Vi har fået oplyst, at ledelsen har igangsat en proces for at tilvejebringe et dokumenteret og kvalitets-sikret grundlag til brug for en korrekt afregning til staten.

4. Redegørelse for foreløbig revisionsindsats

3.1 Friarealer og områdefornyelse

I vores revisionsberetning vedrørende kommunens administration af byfornyelsesområdet for 2013 skrev vi, at vi ikke havde modtaget regnskaber vedrørende friarealer og områdefornyelse til revision. Vi har fortsat ikke modtaget ovenstående regnskaber, men vi har fået oplyst, at disse vil være klar til revision i 2015.

Som konsekvens af ovenstående har vi ikke udført revision af området.

3.2 Byfornyelse

På byfornyelsesområdet har vi på nuværende tidspunkt udført følgende arbejde.

Vi har gennemgået og sammenholdt kommunens godkendelsesskrivelser til de pågældende ejendoms-ejere mv. med indtastning i BFO-systemet for nedenstående 32 projekter, der er afsluttet i 2014:

Sundholmsvej 57

Nørrebrogade 122/124

Ragnagade 16-20

Nordre Fasanvej 240/240A

Silkeborg Plads 2/Horsensgade 1

Linnesgade 26/ 26A
Syvens Alle 1-3/Hollænderdybet 7
Sølvgade 12-14
Valborg Alle 11/ Beatevej 4
Norgesgade 21/ Kongedybet 28
Valhøjvej 4-8
Skolegade 2A –B
Dagmarsgade 43-45
Bådsmadsstræde 10 A-B
Borups Alle 22-24/ Stefansgade 53-73/Humlebækgade 23-37
Bellmangsgade 7-37
Valhøjvej 11
Sundevedsgade 5-7
Faksegade 2-8/ Rosenveængets Alle 21
Fakse Tværgade 2-8
Mølle Alle 4
Hauser Plads 14/Suhmsgade 5
Lillerupgade 3-5
Thorsgade 87-93
Sankt Pauls Gade 6
Gammel Jernbanevej 46-48/ Toftegårds Alle 23-27
Rughavevej 2-4/ Toftegårds Alle 24-28
Sundholmsvej 73/ Telemarksgade 2-19/ Romsdalsgade 2-4
Kurlandsgade 3, 3A, 5
Viborggade 74-76/ Skanderborggade 1/ Silkeborggade 23-25
Julie Bloms Gade 14-16
Ryesgade 30 A-C

Da vi har modtaget den nødvendige regnskabsdokumentation vedrørende byfornyelsesområdet kort tid inden afgivelse af denne beretning har vi ikke kunne afslutte revisionen.

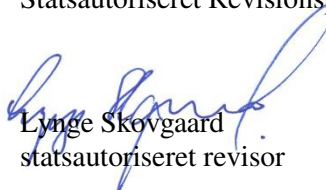
5. Afslutning

Der udestår fortsat forhold vedrørende færdiggørelsen af revisionen. Vi vil derfor fortsætte revisionsarbejdet i den kommende periode frem til 15. august, hvor vi skal afgive revisionserklæring om statsrefusion på byfornyelsesområdet.

København, den 3. juni 2015

Deloitte

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Lyng Skovgaard
statsautoriseret revisor

Ulrik Vassing
statsautoriseret revisor

Københavns Kommune

**Revisionsberetning for 2014 vedrørende
sociale og beskæftigelsesrettede udgifter,
der er omfattet af statsrefusion**

3. juni 2015

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
1. Indledning	1
2. Generelt om revisionens udførelse	1
2.1 Revisionens formål og omfang samt ansvarsfordeling	1
2.2 Almindelige revisionshandling	1
2.3 Forretningsgange	2
2.4 Revision af bilagsmaterialet	2
2.5 Revision af personsager	2
2.6 Afsluttende revision af det sociale og beskæftigelsesrettede område	3
2.7 Revision af edb-systemer	3
2.8 Revision af internt kontrolsystem, herunder indsats mod socialt snyd	3
3. Revisors overordnede konklusion og revisionsbemærkninger	4
3.1 Socialforvaltningen – bemærkning vedrørende Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold	6
3.1.1 Revisionsbemærkning nr. 15: Ledelsestilsyn og interne kontroller	6
3.1.2 Revisionsbemærkning nr. 16. Manglende kvalitetssikring af refusionsopgørelser	8
3.2 Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen – bemærkninger vedrørende beskæftigelsesministeriet	10
3.2.1 Revisionsbemærkning nr. 17. Jobrotation	10
3.2.2 Revisionsbemærkning nr. 18. Gensidig forsørgerpligt	11
3.2.3 Revisionsbemærkning nr. 19. Revalideringsområdet – systematisk fejl vedrørende kontering af revalideringsydelse i forbindelse med mere end 14 dages sammenhængende fravær	11
3.2.4 Revisionsbemærkning nr. 20. Løntilskud til private arbejdsgivere – systematisk fejl i beregning af bruttostøtteintensiteten	9
4. Resultatet af revisionen	10
4.1 Revisors kommentarer til resultatet af den gennemførte revision	10
4.1.1 Kommentarer vedrørende personsager og øvrige specifikke forhold	10
4.2 Opfølgning på tidligere års revisionsbemærkninger	10
4.3 Særlige gennemgange	10
4.3.1 Temarevision 2015 – Revision af tilbud om virksomhedspraktik og ansættelse med løntilskud.	10
4.3.2 Temarevisions omfang	11
4.3.3 Virksomhedspraktik	11
4.3.4 Ansættelse med løntilskud	11
4.3.5 Hjemtagning af refusion	11
4.3.6 Arbejdsgange og interne kontroller	12
4.3.7 anbefaling	12
5. Afslutning	12

1. Indledning

Vi har afsluttet revisionen af kommunens regnskab for 2014 vedrørende sociale udgifter, der er omfattet af statsrefusion, og har i tilknytning hertil afgivet erklæring på de af kommunen udarbejdede refusions- og tilskudsopgørelser.

Revisionen er udført i overensstemmelse med internationale standarder om revision og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning, revisionsaftalen med kommunen, kommunens revisionsregulativ samt:

- Bekendtgørelse nr. 789 af 25. juni 2014 om statsrefusion og tilskud samt regnskabsaflæggelse og revision på visse områder inden for Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholds, Beskæftigelsesministeriets, Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters og Undervisningsministeriets ressortområder
- Bekendtgørelse nr. 364 af 5. april 2013 om midler til de lokale beskæftigelsesråd efter lov om ansvaret for og styringen af den aktive beskæftigelsesindsats § 47
- Bekendtgørelse nr. 1513 af 23. december 2014 om kommunernes medfinansiering af arbejdsløshedsdagpenge, midlertidig arbejdsmarkedsydelse og befodringsgodtgørelse til de forsikrede ledige

Beretningen omfatter alene de sociale og beskæftigelsesrettede udgifter, som er omfattet af refusion og tilskud, jf. ovennævnte bekendtgørelser.

2. Generelt om revisionens udførelse

2.1 Revisionens formål og omfang samt ansvarsfordeling

Vi henviser til revisionsberetningen for 2013 vedrørende årsregnskabet bilag 2, hvor revisionens formål, udførelse og omfang, revisors rapportering samt ansvarsfordelingen mellem ledelse og revisor er beskrevet.

2.2 Almindelige revisionshandlinger

Vi har efterprøvet, hvorvidt regnskabet er rigtigt, det vil sige uden væsentlige fejl eller mangler, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter, samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Vi har endvidere vurderet, om der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler, der er omfattet af regnskabet.

Revisionen er således udført i overensstemmelse med god offentlig revisionskik, som det er fastlagt i § 3 i lov om revisionen af statens regnskaber m.m. (rigsrevisorloven).

2.3 Forretningsgange

Ved revisionen af de enkelte områder har vi testet, om de eksisterende forretningsgange med tilhørende kompetencefordelingsplaner og interne instrukser samt sagsbehandling, herunder anvendelse af edb-systemer, er hensigtsmæssige og betryggende i kontrolmæssig henseende.

2.4 Revision af bilagsmaterialet

Bilagsmaterialet er gennemgået ved stikprøver afhængig af de forskellige områders karakter. Det er påset, om bogføringen er behørigt dokumenteret gennem indtægts- og udgiftsbilag, herunder uddata fra systemer, samt om beløbene er korrekt bogført. Det er ligeledes påset, om bilagene er forsynet med korrekte godkendelser, og om udgiftsbilag er kvitterede.

2.5 Revision af personsager

Revisionen af personsager er tilrettelagt efter bestemmelserne i regnskabs- og revisionsbekendtgørelserne.

Vi har ved udvælgelsen af sager lagt vægt på følgende kriterier:

- Nyetablerede sager
- Sager af væsentlig økonomisk karakter
- Sager af væsentlig sagsbehandlingsmæssig, principiel og lokal karakter
- Sager efter revisionens vurdering

Det er under vores sagsrevision påset, om bevilgede ydelser mv. har været i overensstemmelse med gældende love og bestemmelser. Vi har efterprøvet, om der ved sagsetableringen, og i fornødent omfang ved sagsopfølgning, er indhentet oplysninger fra andre offentlige myndigheder samt arbejdsløsheds-kasser mv. Det er endvidere vurderet, hvorvidt der har fundet en hensigtsmæssig sagsbehandling sted, herunder om der er taget hensyn til principielle afgørelser truffet af ankeinstanser. I sager, hvor der er ydet hjælp med tilbagebetalingspligt, udlagt underholdsbidrag mv., er det påset, om de derved opståede tilgodehavender er underkastet betryggende administration.

Omfang og konklusion på sagsgennemgangen fremgår af bilag 1–3.

2.6 Afsluttende revision af det sociale og beskæftigelsesrettede område

I forbindelse med årsafslutningen har vi påset, om de i årets løb truffne dispositioner er kommet rigtigt til udtryk i regnskabet. Vi har foretaget afsluttende revisionshandlinger, herunder afstemninger og analyser, i det omfang, vi har anset det for nødvendigt for at få bekræftet regnskabets rigtighed. Samtlige konti, hvis enkelte beløb er genstand for personbogføring, er afstemt med det foreliggende registrantmateriale. Vi har påset, at der er afgivet oplysninger til SKAT om de udbetalte skattepligtige ydelser, og at den tilbageholdte skat er afregnet rettidigt.

2.7 Revision af edb-systemer

Af gældende regnskabs- og revisionsbekendtgørelse fremgår det, at "*... kommunen skal sikre, at der foreligger en uafhængig revisorerklæring om, at det pågældende system fungerer i et edb-miljø med en tilfredsstillende system- og datasikkerhed, og at de interne kontroller i systemerne sikrer en fuldstændig og nøjagtig behandling af godkendte transaktioner...*"

Vi har påset, at der foreligger sådanne erklæringer fra KMD for følgende edb-systemer, som kommunen har anvendt i regnskabsåret:

- Boliglån
- KMD Dagpenge
- KMD social pension
- KMD-aktiv
- KMD A-Refusion
- NemRefusion

På tidspunktet for revisionens afslutning havde kommunen – efter rykning af KMD – alene modtaget revisionserklæring for KMD Dagpenge og KMD-aktiv, hvorfor vi ikke har haft mulighed for at påse, at regnskabsbekendtgørelsens krav er opfyldt for de øvrige IT-systemer.

2.8 Revision af internt kontrolsystem, herunder indsats mod socialt snyd

Vi har i forbindelse med vores revision foretaget en gennemgang af Københavns Kommunes strategi mod fejludbetalinger og socialsnyd "*Et fælles grundlag for den borgerrettede kontrolindsats*".

Københavns Kommunes helhedsorienterede kontrolindsats dækker ud over forebyggende indsatser over:

- Kontroltrin 1, ansøgningsfasen
- Kontroltrin 2, løbende opfølgning og kontrol
- Kontroltrin 3, efterfølgende kontrol – cpr kontrol

Kontroltrin 1 og 2 er primært forankret i de enkelte fagforvaltninger, mens kontroltrin 3 primært er forankret i kontrolenheden Betaling og Kontrol.

Københavns Kommunes borgerrettede kontrolindsats bygger på fire overordnede hensyn, jf. nedenstående:

- Kontrollen skal være lovlig og følge de forvaltningsretlige regler
- Kontrollen skal være økonomisk meningsfuld
- Kontrollen skal gennemføres med respekt for og under hensyntagen til den enkelte borger og dennes situation
- Kontrollen skal nyde politisk opbakning i borgerrepræsentationen

Københavns Kommunes kontrolenhed Betaling og Kontrol har udarbejdet nedenstående oversigt over sager og besparelser i forbindelse med kontrolindsatsen for 2013 og 2014.

Sager	2013	2014
Afsluttede sager	649	551
Oprettede sager	360	518
Samlede kommunal besparelse	3,9 mio.kr.	8,5 mio.kr.
Statslig besparelse	1,6 mio.kr.	12,4 mio.kr.
Samlet besparelse	5,5 mio.kr.	20,9 mio.kr.

Vi har drøftet kommunens kontrolindsats med Betaling og Kontrol samt foretaget en gennemgang af arbejdsgangene vedrørende kontrolindsatsen, og det er vores opfattelse, at Købehavns Kommunes helhedsorienterede kontrolindsats fungerer på betryggende vis.

3. Revisors overordnede konklusion og revisionsbemærkninger

Overordnede konklusion

Baseret på den samlede revision, som væsentligst omfatter forretningsgange, interne kontrolprocedurer samt procedurer for sagsbehandling, er det vores opfattelse, at de områder, der henhører under ministerierne, generelt administreres i overensstemmelse med gældende regler, således at kommunen i al væsentlighed er berettiget til de beløb, der fremgår af de årlige refusions- og tilskudsopgørelser. Revisionen har givet anledning til revisionsbemærkninger og kommentarer, hvor enkelte har været så væsentlige at det har været nødvendigt at modificere de afgivne revisionserklæringer, jf. nedenfor. Der henvises til efterfølgende revisionsbemærkninger samt kommentarer i bilagene til nærværende beretning.

Vi har på baggrund af vores revision for 2014 påtegnet følgende:

- Anmodning om endelig restafregning af statsrefusion af sociale ydelser og integration uden forbehold, men med følgende supplerende oplysning: *”Uden at modificere vores konklusion henleder vi opmærksomheden på, at der i refusionsopgørelsen indgår et beløb på 23,6 mio.kr. vedrørende et jobrotationsprojekt i Tjekket der afventer endelig afklaring mellem Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering og Københavns Kommune”*
- Anmodning om endelig restafregning vedrørende boliglån for 2. halvår 2014 med følgende forbehold: *”Vi har i forbindelse med vores revision af refusionsopgørelsen vedrørende boliglån konstateret, at der for 2014 vedrørende låneordning 1 og 5 samt låneordning 2 var indberettet 464.760 kr. for lidt i forhold til boliglånssystemet. Derudover har det ikke været muligt at få forelagt en afstemning mellem ultimo saldi i det gamle lånesystem og primo saldi i det nye lånesystem. KMD har oplyst, at der arbejdes på at tilvejebringe et afstemningsgrundlag. Vi tager derfor forbehold for den mulige indvirkning af ovenstående forhold på refusionsopgørelsen”*.

På tidspunktet for revisionens afslutning har vi ikke modtaget et kvalitetssikret og dokumenteret grundlag vedrørende Særligt Dyre Enkeltsager.

Vedrørende Det Lokale Beskæftigelsesråd har forvaltningen anmodet om udsættelse af aflevering af restafregningen for 2014 hos STAR med henvisning til, at sidste projekt løber i første halvdel af 2015. Forvaltningen har ikke modtaget svar fra STAR, men hensigten er – så snart det sidste projekt er færdigt – at foretage den endelige restafregning.

Nedenstående opgørelser er derfor ikke forsynet med revisionserklæring:

- Anmodning om statsrefusion for særlig dyre enkeltsager i henhold til servicelovens § 176
- Anmodning om endelig restafregning 2014 for Det Lokale Beskæftigelsesråd

Vi følger op herpå, og vil påtegne opgørelserne så snart der foreligger et kvalitetssikret grundlag.

Revisionsbemærkninger

Revisionen har givet anledning til nedenstående revisionsbemærkninger:

Revisionsbemærkninger	Afsnit
Socialforvaltningen – bemærkning vedrørende Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold	
Nr. 15 Ledelsestilsyn og interne kontroller	3.1.1
Nr. 16 Manglende kvalitetssikring af refusionsopgørelser	3.1.2
Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen – bemærkninger vedrørende Beskæftigelsesministeriet	
Nr. 17 Jobrotationsordning	3.2.1
Nr. 18 Gensidig forsørgerpligt	3.2.2
Nr. 19 Revalideringsområdet (kontering i perioden med mere end 14 dages sammenhængende fravær)	3.2.3
Nr. 20 Løntilskud til private arbejdsgivere (procedure vedrørende beregning af bruttostøtteintensitet)	3.2.4

3.1 Socialforvaltningen – bemærkning vedrørende Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold

3.1.1 Revisionsbemærkning nr. 15: Ledelsestilsyn og interne kontroller

3.1.1.1 Ledelsestilsyn – Særligt dyre enkeltsager

I lighed med tidligere år er det konstateret, at forvaltningen først foretager afstemning af det grundlag, der anmeldes til refusion, efter at regnskabet er lukket, hvilket betyder, at korrektioner, som kontrollen giver anledning til, ikke bogføres i korrekt regnskabsår. Vi anbefaler derfor, at forvaltningen ændrer forretningsgangen, således at afstemningen af refusionsgrundlaget sker inden regnskabet lukkes.

Forholdet er drøftet med forvaltningen der har oplyst, at forvaltningen i samarbejde med os og Intern Revision vil foretage en gennemgribende gennemgang og kvalitetssikring af opgørelsesmetode og proces, så afstemning af refusionsgrundlaget i 2015 sker inden regnskabet lukkes.

3.1.1.2 Ledelsestilsyn og interne kontroller – design af kontrol af alternativ modtager

Kontrol af alternativ modtager vedrører udbetaling af ydelser, som vedrører én borger, men udbetales til anden modtager. Kontrollen bør omfatte en kontrol af, om der foreligger en bevilling i sagen, og om den udbetalte ydelse reelt vedrører borgeren. I lighed med tidligere år er Socialforvaltningens kontrol

af "Alternativ modtager" designet således, at kontrollen alene tager udgangspunkt i, om sagen er oprettet i kommunens kreditormodul.

I forbindelse med vores revision af 2013 anførte vi, at det er vores opfattelse, at den udførte kontrol ikke i tilstrækkelig grad afdækker risikoen på området.

Vi har på baggrund heraf videreført revisionsbemærkningen til 2014, da det er vores opfattelse, at kontrollen måske ikke er væsentligt ud fra en beløbsmæssig vurdering, men på baggrund af en øget risiko for misbrug som følge af manglende kontrol, da overførsel af en ydelse, betalt via en allerede eksisterende "alternativ modtager" kan ligestilles med overførsel af midler til sig selv.

Forholdet er drøftet med forvaltningen der har oplyst, at forvaltningen vil gå i dialog med os og Intern Revision om den nuværende proces for intern kontrol med henblik på, at en eventuel risiko på området elimineres.

3.1.1.3 Ledelsestilsyn – Sektoransvar v/udgifter til medicin SEL §100 og AKL § 82

Det er i lighed med tidligere år konstateret, at den interne kontrol vedrørende udgifter over kronikerbeløbet ikke er tilstrækkelig effektiv. På tidspunktet for revisionens afslutning var kontrollen vedr. 2014 endnu ikke endeligt afsluttet, og der var ikke foretaget endelige berigtigelser af statsrefusionen. Vi følger op på forholdet i forbindelse med vores revision af 2015

Herudover har Intern Revision foretaget en undersøgelse af området. Det fremgår af rapporteringen herom, at det er Intern Revisions vurdering, at der bør foretages en berigtigelse af statsrefusionen på området for 1,7 mio.kr. På tidspunktet for revisionens afslutning var denne undersøgelse ikke behandlet af Socialforvaltningen.

Det er over for os oplyst, at forvaltningen efterfølgende har undersøgt alle medicinbevillingssager. Det er konstateret, at der er 8 sager hvor udgiften til medicin overstiger kronikerbevillingen i 2014. Af de 8 sager har 2 sager givet anledning til berigtigelse af statsrefusion, mens 3 sager udestår pga. manglende oplysninger om den udleverede medicin.

Socialforvaltningen er i samarbejde med Koncernservice i Københavns Kommune i færd med at iværksætte tiltag, så det i 2015 bliver muligt at følge udviklingen i borgerens medicinudgifter løbende, så der kan ansøges om kronikerbevilling rettidigt. På denne baggrund forventes der at blive mulighed for at følge udgifter over kronikerbeløbet.

Vi følger derfor op herpå i forbindelse med vores revision af 2015.

3.1.1.4 Ledelsestilsyn – Uledsagede flygtningebørn med 100% statsrefusion

I 2013 efterspurgte vi hjemlen til at hjemtage 100% statsrefusion af udgifter til anbragte uledsagede flygtningebørn på en af kommunens institutioner. Kommunen har efterfølgende modtaget svar fra Ankestyrelsen, hvoraf det fremgår, at ”forudsat at udgifterne vedrører mindreårige asylsøgere, der har opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9c, er ministeriet på den baggrund af den opfattelse, at der kan ydes statsrefusion til kommunens udgifter efter § 181, stk. 3, nr. 2 i lov om social service”.

Vi har i forbindelse med vores revision for 2014 udtaget en stikprøve på 4 sager til kontrol af opholdsgrundlaget. Vi har ikke på tidspunktet for revisionens afslutning modtaget dokumentation for lovligt ophold.

Der er over for os oplyst, at Socialforvaltningen vil undersøge, hvordan grundlaget for ophold kan dokumenteres, da det på nuværende tidspunkt ikke fremgår af sagen. Fremadrettet vil sikring af dokumentation for opholdet være en del af retningslinjerne for hjemtagelse af statsrefusion for lignende sager

3.1.1.5 Ledelsestilsyn –Aconto udbetalinger vedrørende tabt arbejdsfortjeneste SEL § 42

I forbindelse med vores revision af 2014 er det konstateret, at aconto udbetalinger af tabt arbejdsfortjeneste indgår sammen med den faktiske udbetaling af lønnen i bogføringen. Det er over for os oplyst, at kommunen vil foretage en nærmere analyse af kontoen og en eventuel berigtigelse vil finde sted i 2015.

3.1.1.6 Ledelsestilsyn – Passive sager med udbetalinger §§ 41 og 42

Vi konstaterede i 2013, at der ikke var foretaget kvalitetssikring af grundlaget for skønsmæssig berigtigelse vedrørende servicelovens §§ 41 og 42, merudgifter til børn og tabt arbejdsfortjeneste for så vidt angik passive og lukkede sager,

I forbindelse med statusrevisionen for 2014, er det konstateret, at forvaltningen ikke havde afsluttet gennemgangen af passive og lukkede sager. Forholdet vil blive fulgt op i forbindelse med revision af 2015.

3.1.2 Revisionsbemærkning nr. 16. Manglende kvalitetssikring af refusionsopgørelser

3.1.2.1 Refusionsopgørelse vedrørende Særligt Dyre Enkeltsager

Vi har i forbindelse med vores revision af refusionsopgørelsen vedrørende særligt dyre enkeltsager konstateret, at opgørelsen ikke var kvalitetssikret i tiltrækkeligt omfang.

Vi har på tidspunktet for revisionens afslutning modtaget 5 opgørelser, som alle har været behæftet med væsentlige fejl i forhold til opgørelsen af refusionsberettigede udgifter samt beregningen af refusionen på enkeltsager.

Forholdet er drøftet med forvaltningen, der har igangsat en proces med henblik på at tilvejebringe et til bogføringen afstemt refusionsgrundlag samt korrekt beregning af refusionen på enkeltsager.

Refusionsopgørelsen er på tidspunktet for revisionens afslutning endnu ikke påtegnet.

Socialforvaltningen har over os oplyst, at der er iværksat en proces i samarbejde med Intern Revision som indebærer en omfattende gennemgang og kvalitetssikring af opgørelsen.

Vi følger op herpå, og vil påtegne refusionsopgørelse så snart der foreligger et kvalitetssikret grundlag.

3.1.2.2 Årsrevisionen – Manglende kvalitetssikring af refusionsopgørelsen vedrørende Beboerindskudslån

Vi har i forbindelse med vores gennemgang af refusionsopgørelsen vedrørende beboerindskudslån konstateret, at der ikke var sammenhæng mellem lån indberettet i boliglånssystemet og lån indberettet i refusionsopgørelsen. Derudover er der konstateret afvigelser mellem primo- og ultimosaldi i boliglånssystemet samt bogføringen.

Vi har derfor taget følgende forbehold:

”Vi har i forbindelse med vores revision af refusionsopgørelsen vedrørende boliglån konstateret, at der for 2014 vedrørende låneordning 1 og 5 samt låneordning 2 var indberettet 464.760 kr. for lidt i forhold til boliglånssystemet.

Derudover har det ikke været muligt at få forelagt en afstemning mellem ultimo saldi i det gamle lånesystem og primo saldi i det nye lånesystem. KMD har oplyst, at der arbejdes på at tilvejebringe et afstemningsgrundlag.

Vi tager derfor forbehold for den mulige indvirkning af ovenstående forhold på refusionsopgørelsen”. I forhold til afstemningen har KMD oplyst følgende:

Der er stadig en del kommuner, der er omfattet af fejl i forhold til afstemning og hjemtagelse af refusion fra staten. Det giver sig i mange tilfælde udslag i difference mellem ultimosaldo før konvertering (udgangen af en måned) og primo efter konvertering (starten på den efterfølgende måned).

Vi er i fuld gang med fejlfinding og analyse af problemstillingerne, og har fundet nogle generelle fejl.

Vi følger op herpå i forbindelse med vores revision for 2015.

3.2 Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen – bemærkninger vedrørende Beskæftigelsesministeriet

3.2.1 Revisionsbemærkning nr. 17. Jobrotation

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har i perioden 2012 til 2014 udbetalt i alt 31,8 mio.kr. med 100% statsrefusion til en række navngivne jobrotationsprojekter, hvor der er tvivl om berettigelsen. Der er en igangværende afklaring af projekterne mellem Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen.

Det fremgår af STAR's skrivelse af 9. april 2015, jf. nedenstående, at der ikke endeligt er taget stilling til konsekvenserne. Der er derfor risiko for, at Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen skal foretage helt eller delvis tilbagebetaling af den hjemtaget refusion vedrørende de konkrete projekter.

På den baggrund har Kammeradvokaten vurderet, at den model, der er beskrevet i kommunens redegørelse, ikke berettiger til jobrotationsydelse, allerede fordi ydelsen forudsætter, at det er beskæftigelse og opkvalificering på det danske arbejdsmarked, der ønskes fremmet med jobrotationsordningen.

Herudover fører en fortolkning af selve lovteksten til, at der er to hovedbetingelser i bestemmelserne om jobrotation i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, der heller ikke er opfyldt:

- 1. Vikaren i Danmark kan ikke anses for at have været ansat som vikar for den beskæftigede i Tjekkiet, der er på uddannelse.*
- 2. Den beskæftigede, der er på uddannelse i Tjekkiet, kan ikke som følge af sin manglende tilknytning til arbejdsgiveren anses for at have deltaget midlertidigt i uddannelse.*

Styrelsens vil vende tilbage over for kommunen, når der har været lejlighed til at overveje, hvilke initiativer og hvilken opfølgning, som Kammeradvokatens udtalelse giver anledning til.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har på baggrund af de konkrete projekter udsendt en vejledning vedrørende jobrotationsordningen til kommuner. Forvaltningen har på baggrund af denne opdateret deres arbejdsgange og kontrol med jobrotationsagerne.

Vi afventer sagens udfald og følger op på området i forbindelse med vores revision for 2015.

3.2.2 Revisionsbemærkning nr. 18. Gensidig forsørgerpligt

Forvaltningen har på baggrund af Ankestyrelsens afgørelse fra august 2014 vedrørende sagsbehandling i forbindelse med gensidig forsørgerpligt for samlevende konstanthjælpsmodtagere foretaget gennemgang af samtlige sager, hvor der er registreret gensidig forsørgerpligt med henblik på at vurdere, hvorvidt der var foretaget korrekt sagsbehandling i forhold til afgørelse om gensidig forsørgerpligt.

Forvaltningen har oplyst, at der er ca. 1.700 sager med gensidig forsørgerpligt. Forvaltningen har i de sager, hvor der ikke har været foretaget korrekt sagsbehandling, foretaget en genopretning af sagerne samt en beregning af eventuelle efterbetalinger i de sager, hvor der tidligere har været modregnet i henhold til reglerne omkring gensidig forsørgerpligt.

Vi vil følge op herpå i forbindelse med revisionen for 2015, hvor vi forventer at foretage en stikprøvevis gennemgang af forvaltningens genopretning af sager samt beregningen af efterbetalinger.

3.2.3 Revisionsbemærkning nr. 19. Revalideringsområdet – systematisk fejl vedrørende kontering af revalideringsydelse i forbindelse med mere end 14 dages sammenhængende fravær

Vi har i forbindelse med vores revision af området konstateret en systematisk fejl vedrørende manglende omkontering af revalideringsydelse til konto med 30% refusion i forbindelse med mere end 14 dages sammenhængende fravær fra uddannelsesrevalidering og virksomhedspraktik.

Vi har drøftet forholdet med forvaltningen der er enig. Forvaltningen har efterfølgende tilrettet forretningsgangene således, at der fremadrettet sker en omkontering af revalideringsydelse i forbindelse med mere end 14 dages sammenhængende fravær inden for en ydelsesperiode.

Forvaltningen har oplyst, at der foretages en stikprøvemæssig gennemgang af revalideringsområdet vedrørende konteringerne i forbindelse med 14 dages sammenhængende fravær med henblik på vurdering af omfanget og eventuelt berigtigelse af for meget hjemtaget refusion.

Forvaltningen har rettet henvendelse til STAR vedrørende afklaring af, hvorvidt 14 dages sammenhængende fravær i forbindelse med uddannelsesinstitutionernes ferielukning ligeledes skal medføre en omkontering af ydelsen til konto med 30% refusion.

Forvaltningens har oplyst, at sagsgennemgangen afventer afklaring fra STAR af ovennævnte spørgsmål.

Vi følger op her på i forbindelse med vores revision for 2015.

3.2.4 Revisionsbemærkning nr. 20. Løntilskud til private arbejdsgivere – systematisk fejl i beregning af bruttostøtteintensiteten

Vi har i forbindelse med vores revision af løntilskudssager, hvor borgerne er ansat i løntilskud i private virksomheder, konstateret, at forvaltningen alene har foretaget beregningen af bruttostøtteintensiteten på baggrund af oplysninger fra e-Indkomst, og ikke indhentet oplysninger fra arbejdsgiver om øvrige arbejdsgiverudgifter, eks. arbejdsskadeforsikring, uddannelsesfonde og AUB-bidrag mv.

Forholdet bevirker, at der er en risiko, at løntilskuddet til de private arbejdsgiver bliver nedsat for meget i forbindelse med beregningen af bruttostøtteintensiteten som følge af de manglende oplysninger om øvrige arbejdsgiverudgifter.

Vi har drøftet forholdet med forvaltningen, der er enig i problemstillingen. Forvaltningen har oplyst, at proceduren vedrørende beregning af bruttostøtteintensiteten tilrettes således, at der fremover indhentes oplysninger om øvrige arbejdsgiverudgifter.

Forvaltningen har endvidere oplyst, at der foretages en stikprøvevis gennemgang af sager, hvor løntilskuddet til arbejdsgiver er nedsat som følge af støtteloftet med henblik på at vurdere omfanget, og om den manglende indhentning af oplysninger om øvrige arbejdsgiverudgifter har haft konsekvenser for beregningen af løntilskuddet til arbejdsgiverne.

Vi følger op herpå i forbindelse med vores revision for 2015.

4. Resultatet af revisionen

4.1 Revisors kommentarer til resultatet af den gennemførte revision

I henhold til gældende bestemmelser for revision af områder med statsrefusion skal vi fremdrage forhold af principiel eller økonomisk betydning samt tilfælde, hvor fortolkning af gældende regler giver anledning til tvivl. I det følgende anfører vi de kommentarer, som vores revisionsarbejde har givet anledning til. Kommentarerne kan virke detaljerede, da de enkelte ressortministerier stiller krav til rapporteringen.

4.1.1 Kommentarer vedrørende personsager og øvrige specifikke forhold

Der henvises til bilag 1–3.

4.2 Opfølgning på tidligere års revisionsbemærkninger

Vi har gennemgået kommunens besvarelser af tidligere års fremsatte revisionsbemærkninger til de sociale regnskaber. Det er påset, at Borgerrepræsentationens afgørelse med hensyn til de fremkomne bemærkninger er iagttaget, og at eventuelle berigtigelser er foretaget. Med hensyn til opfølgning på ministeriernes decisionsskrivelser henvises til bilag 1–3.

Socialforvaltningen 2012

Nr. 5	Interne kontrolsystem	Der henvises til bilag 1 afsnit 3.1.1
-------	-----------------------	---------------------------------------

Socialforvaltningen 2013

Nr. 3	Ledelsestilsyn og interne kontroller	Der henvises til revisionsbemærkning nr. 15, jf. afsnit 3.1.1
Nr. 4	Manglende kvalitetssikring af refusionsopgørelse	Der henvises til revisionsbemærkning nr. 16, jf. afsnit 3.1.2

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

Der er ikke uafsluttede revisionsbemærkninger vedrørende Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen.

4.3 Særlige gennemgange

4.3.1 Temarevision 2015 – Revision af tilbud om virksomhedspraktik og ansættelse med løntilskud.

Beskæftigelsesministeriet udmeldte den 14. maj 2014 temarevisionen af virksomhedspraktik og ansættelse med løntilskud for 2015, i et brev til kommunalbestyrelserne og de kommunale revisorer, hvor temaet for temarevision 2015 blev præsenteret. I vejledning af 8. august 2014 fremgår de fokuspunkter, som temarevisionen skal omfatte, hvorfor vores revision er afgrænset heraf.

Vi har på baggrund heraf tilrettelagt vores revision med henblik på at skabe klarhed over, hvorvidt kommunens afgørelse om bevilling af tilbud om virksomhedspraktik og ansættelse med løntilskud hos offentlige eller private arbejdsgiver er behandlet i overensstemmelse med regler og praksis, herunder om der er foretaget korrekt hjemtagning af refusion.

4.3.2 Temarevisions omfang

Temarevisionen skal omfatte gennemgang af i alt 10 sager. 4 sager, hvor der er truffet afgørelse om virksomhedspraktik og 6 sager, hvor der er truffet afgørelse om løntilskud.

Målgruppen for undersøgelse er dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats § 2 stk. 1 nr. 1, 2 og 3.

Vores stikprøve:

Virksomhedspraktik	Målgruppe 2.1	Målgruppe 2.2	Målgruppe 2.3
Offentlig	1	1	
Privat	1		1
Løntilskud			
Offentlig	1	1	1
Privat	1	1	1
Total	4	3	3

4.3.3 Virksomhedspraktik

Vi har i forbindelse med vores gennemgang af sagerne konstateret enkelte mindre mangler i forhold til udfyldelsen af blanketterne vedrørende oprettelse af virksomhedspraktik.

4.3.4 Ansættelse med løntilskud

Vi har i forbindelse med vores gennemgang af sager konstateret følgende:

- En sag, hvor borgeren ikke opfyldte betingelserne om 6 måneders ledighed forud for etablering af løntilskudsjob
- En sag, hvor borgeren senest havde været i beskæftigelse i samme virksomhed som løntilskudet blev etableret i

Sagerne er drøftet med forvaltningen, der er enig. Forvaltningen har oplyst, at sagerne berigtiges.

Derudover har vi i forbindelse med vores gennemgang af sagerne konstateret enkelte mindre mangler i forhold til udfyldelsen af blanketterne.

4.3.5 Hjemtagning af refusion

Der er vores opfattelse, at forvaltningen, med undtagelse af de 2 sager, som ikke opfyldte betingelserne for ansættelse med løntilskud, har foretaget korrekt hjemtagning af refusion på området.

4.3.6 Arbejdsgange og interne kontroller

Vi har i forbindelse med vores revision foretaget gennemgang af forvaltningens arbejdsgangsbeskrivelser vedrørende virksomhedspraktik og løntilskud samt foretaget test af forvaltningens ledelsestilsyn på området.

Det er vores opfattelse, at forvaltningens arbejdsgange og ledelsestilsyn på området er betryggende med undtagelse af det under afsnit 3.2.4 nævnte forhold vedrørende beregning af bruttostøtteintensitet.

4.3.7 Anbefaling

På baggrund af vores gennemgang skal vi anbefale, at procedurerne omkring udfyldelse af blanketter i forbindelse med etablering af virksomhedspraktik og løntilskud indskræpes.

Forholdet er drøftet med forvaltningen, der er enig. Forvaltningen har endvidere oplyst, at der fremadrettet er ekstra fokus på korrekt dokumentation i sagerne i forbindelse med ledelsestilsynet.

5. Afslutning

Som afslutning på den udførte revision har vi påtegnet følgende opgørelser:

- Anmodning om endelig restafregning af statsrefusion af sociale ydelser og integration uden forbehold, men med supplerende oplysning, jf. afsnit 3
- Anmodning om endelig restafregning vedrørende boliglån for 2. halvår 2014 med forbehold, jf. afsnit 3

Vi har på baggrund af vores revision for 2014 påtegnet følgende:

- Anmodning om endelig restafregning af statsrefusion af sociale ydelser og integration uden forbehold, men med følgende supplerende oplysning: *”Uden at modificere vores konklusion henleder vi opmærksomheden på, at der i refusionsopgørelsen indgår et beløb på 23,6 mio.kr. vedrørende et jobrotationsprojekt i Tjekket der afventer endelig afklaring mellem Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering og Københavns Kommune”*
- Anmodning om endelig restafregning vedrørende boliglån for 2. halvår 2014 med følgende forbehold: *”Vi har i forbindelse med vores revision af refusionsopgørelsen vedrørende boliglån konstateret, at der for 2014 vedrørende låneordning 1 og 5 samt låneordning 2 var indberettet 464.760 kr. for lidt i forhold til boliglånsystemet. Derudover har det ikke været muligt at få forelagt en afstemning mellem ultimo saldi i det gamle lånesystem og primo saldi i det nye lånesystem. KMD har oplyst, at der arbejdes på at tilvejebringe et afstemningsgrundlag. Vi tager derfor forbehold for den mulige indvirkning af ovenstående forhold på refusionsopgørelsen”*

På tidspunktet for revisionens afslutning har vi ikke modtaget et kvalitetssikret og dokumenteret grundlag vedrørende Særligt Dyre Enkeltsager.

Vedrørende Det Lokale Beskæftigelsesråd har forvaltningen anmodet om udsættelse af aflevering af restafregningen for 2014 hos STAR med henvisning til, at sidste projekt løber i første halvdel af 2015. Forvaltningen har ikke modtaget svar fra STAR, men hensigten er – så snart det sidste projekt er færdig – at foretage den endelige restafregning.

Nedenstående opgørelser er derfor ikke forsynet med revisionserklæring.

- Anmodning om statsrefusion for særligt dyre enkeltsager i henhold til servicelovens § 176
- Anmodning om endelig restafregning 2014 for Det Lokale Beskæftigelsesråd

Vi følger op herpå, og vil påtegne opgørelserne så snart der foreligger et kvalitetssikret grundlag.

København, den 1. juni 2015

Deloitte

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Lyng Skovgaard
statsautoriseret revisor

Ulrik Vassing
statsautoriseret revisor

Bilag 1

Redegørelse til Ministeriet for Børn, Li- gestilling, Integration og Sociale Forholds område for 2014

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
1. Indledning	1
2. Bemærkninger til refusionsopgørelserne	1
3. Opfølgning på tidligere år	1
4. Gennemgang og fravalg i personsager	3
4.1 Omfang og resultat af den stikprøvevise udførte revision af personsager	3
4.2 Kommentarer til sagsgennemgangen	6
4.3 Fravalg af sager/udgiftsområder	6
5. Ordninger med særlige rapporteringskrav	6

1. Indledning

Nærværende redegørelse er udarbejdet på baggrund af de særlige rapporteringskrav, som ministeriet stiller i bekendtgørelsen om statsrefusion og tilskud samt regnskabsaflæggelse og revision. Den skal ses som et supplement til revisionsberetningen for 2014 vedrørende sociale udgifter, der er omfattet af statsrefusion.

Baseret på den samlede revision, som væsentligst omfatter forretningsgange, interne kontrolprocedurer samt procedurer for sagsbehandling, er det vores opfattelse, at de områder, der henhører under ministeriet, generelt administreres i overensstemmelse med gældende regler således, at kommunen i al væsentlighed er berettiget til de beløb, der fremgår af den årlige refusions- og tilskudsopgørelse. Revisionen har dog givet anledning til revisionsbemærkninger og kommentarer, som efter vores opfattelse ikke har væsentlig betydning for kommunens refusions- og tilskudshjemtagelse. Der henvises til revisionsbemærkningerne i revisionsberetningen vedrørende sociale udgifter, der er omfattet af statsrefusion, samt til kommentarer i nærværende redegørelse.

2. Bemærkninger til refusionsopgørelserne

Revisionen har givet anledning til bemærkninger til refusionshjemtagelsen på Social- og Integrationsministeriets område vedrørende særlig dyre enkeltsager. Der henvises til revisionsbemærkning nr. 16 i vores revisionsberetning for 2014 vedrørende sociale udgifter, der er omfattet af statsrefusion.

3. Opfølgning på tidligere år

Afsnittet indeholder bemærkninger til tidligere års decisionsskrivelser fra ministeriet samt opfølgning på tidligere års revisionsbemærkninger på ministeriets område. Endvidere indeholder afsnittet redegørelse for kommunens refusionsmæssige berigtigelse af forhold vedrørende tidligere år.

Vi har modtaget Ankestyrelsens decisionsskrivelse af 5. marts 2015 vedrørende vores revisionsberetning for 2013, hvoraf det fremgår, at Ankestyrelsen ønsker opfølgning på følgende forhold:

1. Ledelsestilsyn og interne kontroller
2. Kvalitetssikring af refusionsopgørelser
3. For regnskabsåret 2012
  - 3.1 Særligt dyre enkeltsager
  - 3.2 Kontrol af medicinafregning
  - 3.3 SEL §§ 41 og 42 – Genopretning af merudgifter til børn og tabt arbejdsfortjeneste
  - 3.4 Refusionsopgørelsen 2012

Ad. 1 Ledelsestilsyn og interne kontroller

I forbindelse med revisionen for 2013 konstaterede vi, at forvaltningens ledelsestilsyn på området for Særligt dyre enkeltsager først blev udført, efter at regnskabet var lukket, samt at kontrollen af udbetalinger til alternative modtager ikke i tilstrækkelig grad vurderes at afdække risikoen på området.

Revisionsbemærkningen er videreført i 2014 og fremgår af revisionsbemærkning 15

Revisionsbemærkningen omhandlede endvidere til pensionsberegning af tabt arbejdsfortjeneste efter servicelovens § 42. Forholdet vurderes afklaret.

Ad. 2 Kvalitetssikring af refusionsopgørelser

Vi konstaterede i 2013, at der ikke var foretaget kvalitetssikring af grundlaget for skønsmæssig berigtigelse vedrørende servicelovens §§ 41 og 42, merudgifter til børn og tabt arbejdsfortjeneste for så vidt angik passive og lukkede sager.

I forbindelse med statusrevisionen for 2014 er det konstateret, at forvaltningen ikke havde afsluttet gennemgangen af passive og lukkede sager. Forholdet vil blive fulgt op i forbindelse med revision af 2015.

Vi konstaterede endvidere i 2013, at refusionsopgørelserne på Sociale Ydelser, Særligt dyre enkeltsager og Beboerindskudslån/boliglån ikke var kvalitetssikrede.

Forholdet er videreført i 2014 for refusionsopgørelserne på Særligt dyre enkeltsager og Beboerindskudslån/boliglån, mens det for refusionsopgørelsen på Sociale Ydelser vurderes som værende afklaret.

Endelig konstaterede vi, at kommunen havde opgjort 2,3 mio.kr. til uledsagede flygtningebørn, som var afholdt på en af kommunens institutioner, uden at hjemlen hertil klart fremgik. Ankestyrelsen har den 1. juli 2014 oplyst, at *”forudsat at udgifterne vedrører mindreårige asylsøgere, der har opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9c, er ministeriet på den baggrund af den opfattelse, at der kan ydes statsrefusion til kommunens udgifter”*.

Vi har i forbindelse med revision af 2014 udtaget 4 sager. Vi har på tidspunktet for afslutningen af revisionen for 2014 endnu ikke modtaget dokumentation for opholdstilladelse efter UDL § 9c, hvorfor revisionsbemærkningen videreføres for 2014. Forholdet vil blive fulgt op i forbindelse med vores revision af 2015.

Ad. 3 For regnskabsåret 2012

Opfølgning på tidligere år:

3.1 Særligt dyre enkeltsager

Forholdet for 2012 er videreført i 2014, men vurderes dog som værende afklaret for 2012.

3.2 Kontrol af medicinafregning

Forholdet vurderes som værende afklaret for 2012.

3.3 SEL §§ 41 og 42 – Genopretning af merudgifter til børn og tabt arbejdsfortjeneste

Forholdet vurderes som værende afklaret.

3.4 Refusionsopgørelsen 2012

Forholdet for 2012 er videreført i 2014, men vurderes dog som værende afklaret for 2012.

4. Gennemgang og fravalg i personsager

Dette afsnit indeholder dels revisors begrundelser for at fravælge områder i sagsgennemgangen, dels en oversigt over fejlbehæftede områder.

4.1 Omfang og resultat af den stikprøvevise udførte revision af personsager

På baggrund af den foretagne sagsrevision kan vi opstille nedenstående oversigt over vores stikprøvevise sagsrevision. I den forbindelse skal det bemærkes:

- at stikprøver er udvalgt bevidst for at afdække fejl i modsætning til tilfældig stikprøveudvælgelse
- at stikprøvernes fejlandel derfor ikke kan tages som et udtryk for den forventede fejlandel i hele sagsmængden
- at en fejlbehæftet sag kun medtages i en af nedenstående kategorier, uagtet at denne kan indeholde flere fejltyper

Funktion	Sagsområde	Regler	Antal udvalgte sager	Væsentlige fejl uden refusionsmæssig betydning (Antal noteres)	Væsentlige fejl med refusionsmæssig betydning (Antal noteres)	Systematiske / generelle fejl uden refusionsmæssig betydning (Ja/Nej)	Systematiske / generelle fejl med refusionsmæssig betydning (Ja/Nej)	Kommentarer vedrørende konstaterede fejl (henvisning til afsnit)	Området fravalgt (Ja/Nej)	Området administreres generelt i overensstemmelse med gældende regler (Ja/Nej)	Revisionsbemærkninger	Forbehold (Antal noteres)
			-					-	-	JA		
Funktion 8.32.23/8.51.52	Beboerindskudslån	Lov om individuel boligstøtte	-	-	-	-	-	-	-	JA	-	-
Funktion 5.48.67	Personlige tillæg til pensionister	Lov om social pension	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Funktion 5.46.61	Hjælp i særlige tilfælde	IL kapitel 6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Funktion 5.46.60	Grundtilskud, tilskud til uledsagede mindreårige	IL § 45										
Funktion 5.46.65	Udbetaling af repatrieringsstøtte m.v.	Repatrieringslovens §§ 7-8										

* henviser til bemærkning herom i den sociale beretning

	Ja	Nej
Er der manglende afstemninger på Social- og Integrationsministerets område	x	

Vi har i forbindelse med revisionen af Særligt Dyre Enkelt-sager konstateret, at der ikke forelå et til bogføringen afstemt refusionsgrundlag. Der henvises til revisionsbemærkning nr. 15 i socialberetningen. Vi har ikke konstateret mangler i forbindelse med status- og systemafstemninger.

4.2 Kommentarer til sagsgennemgangen

Revisionen har ikke givet anledning til kommentarer til sagsgennemgangen.

4.3 Fravalg af sager/udgiftsområder

Vi har i 2014 foretaget fravalg på følgende områder:

- Efterlevelseshjælp
- Boligstøtte

Vi har baseret vores revision af 2014 på resultaterne af vores revision for 2013, hvor områderne ikke gav anledning til bemærkninger. Herudover har vi baseret os på kommunens velfungerende forretningsgange og interne kontroller, som vi har testet inden for hver transaktionskæde. Endelig har vi opnået overbevisning gennem regnskabsanalyser og stikprøver, der udføres i forbindelse med vores revision af refusionsopgørelserne, der foretages i forbindelse med vores statusrevision.

5. Ordninger med særlige rapporteringskrav

Som led i vores revision af kommunen har vi efter afgivelse af sidste års revisionsberetning særskilt revideret tilskudsregnskaber, jf. vores årsrevisionsberetning for 2014, bilag 1.

Det er vores opfattelse, at tilskuddet er anvendt til det bevilgede formål, og der henvises i øvrigt til den afgivne revisorerklæring.

Bilag 2

Redegørelse til Beskæftigelsesministeriet for 2014

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
1. Indledning	1
2. Bemærkninger til refusionsopgørelserne	1
3. Opfølgning på tidligere år	1
3.1 Revisionsberetningen for 2013	1
4. Gennemgang og fravalg i personsager	2
4.1 Omfang og resultat af den stikprøvevise udførte revision af personsager	2
4.2 Generelle anbefalinger til sagsgennemgangen	7
4.2.1 Revalideringsområdet	7
4.2.2 Løntilskud - Bruttostøtteintensiteten	7
4.3 Kommentarer til sagsgennemgangen	7
4.3.1 Kontanthjælp og starthjælp	7
4.3.2 Aktivering inkl. Vejledning og opfølgning	8
4.3.3 Revalidering inkl. forrevalidering	8
4.3.4 Løntilskud	9
4.3.5 Fleksjob	9
4.3.6 Ledighedsydelse	10
4.3.7 Sygedagpenge	10
4.3.8 Forsikrede ledige	10
4.3.9 Integrationsområdet	10
4.3.10 Ressourceforløb	11
4.4 Fravalg af sager/udgiftsområder	11
4.4.1 Servicejob, delpension, fleksydelse og seniorjob	11
5. Ordninger med særlige rapporteringskrav	11
5.1 Projektregnskaber	11

1. Indledning

Nærværende redegørelse er udarbejdet på baggrund af de særlige rapporteringskrav, som ministeriet stiller i bekendtgørelsen om statsrefusion og tilskud samt regnskabsaflæggelse og revision. Den skal ses som et supplement til revisionsberetningen for 2014 vedrørende sociale udgifter, der er omfattet af statsrefusion.

Baseret på den samlede revision, som væsentligst omfatter forretningsgange, interne kontrolprocedurer samt procedurer for sagsbehandling, er det vores opfattelse, at de områder, der henhører under ministeriet, generelt administreres i overensstemmelse med gældende regler således, at kommunen i al væsentlighed er berettiget til de beløb, der fremgår af den årlige refusions- og tilskudsopgørelse. Revisionen har dog givet anledning til kommentarer, som efter vores opfattelse ikke har væsentlig betydning for kommunens refusions- og tilskudshjemtagelse. Der henvises til revisionsberetningen vedrørende sociale udgifter, der er omfattet af statsrefusion, samt til kommentarer i nærværende redegørelse.

Resultatet af vores revision af 2014 på Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens område viser efter vores opfattelse en betydelig reduktion i antallet af fejl i sagerne i forhold til tidligere år. Andelen af fejl er reduceret fra 52% i 2011, 37% i 2012, 25% i 2013 til 15% i 2014.

2. Bemærkninger til refusionsopgørelserne

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger til refusionshjemtagelsen på Beskæftigelsesministeriets område.

3. Opfølgning på tidligere år

Afsnittet indeholder bemærkninger til decisionsskrivelsen for 2013 fra ministeriet samt opfølgning på tidligere års revisionsbemærkninger på ministeriets område. Endvidere indeholder afsnittet redegørelse for kommunens refusionsmæssige berigtigelse af forhold vedrørende tidligere år.

3.1 Revisionsberetningen for 2013

Vi har modtaget decisionsskrivelsen for 2013 den 29. januar 2015, hvor vi bedes følge op på følgende forhold:

1. Udviklingen i det generelle kvalitetsarbejde
2. Redegørelse vedrørende sygedagpenge
3. Redegørelse vedrørende revalidering
4. Kontrol med misbrug af sociale ydelser

5. Revisors stikprøveudtagning

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har i brev af 13. april fremsendt redegørelse til Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering vedrørende punkt 1 til 3, samt fremsendt KKF's årsberetning 2014 for enheden Betaling og Kontrol, omhandlende kommunens kontrol med misbrug af sociale ydelser. Deloitte har den 16. april fremsendt notat omhandlende revisors overvejelser bag stikprøveudtagningen.

Ad. 1 Udviklingen i det generelle kvalitetsarbejde

Som supplement til Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens redegørelse vedrørende udviklingen i det generelle kvalitetsarbejde kan vi oplyse, at vi foretager en årlig test af forvaltningens ledelsestilsyn.

Ved vores test af ledelsestilsynet udtager vi en række sager inden for de enkelte områder, hvorefter vi sammenligner resultatet af vores gennemgang med resultatet af forvaltningens ledelsestilsyn. Derudover ser vi på, om forvaltningen iværksætter initiativer på de områder, hvor der er konstaterede fejl i forbindelse med ledelsestilsynet.

Generelt er der vores opfattelse, at forvaltningens ledelsestilsyn fungerer på betryggende vis.

4. Gennemgang og fravalg i personsager

Dette afsnit indeholder dels revisors begrundelser for at fravælge områder i sagsgennemgangen, dels en oversigt over fejlbehæftede områder.

4.1 Omfang og resultat af den stikprøvevise udførte revision af personsager

På baggrund af den foretagne sagsrevision kan vi opstille nedenstående oversigt over vores stikprøvevise sagsrevision. I den forbindelse skal det bemærkes:

- at stikprøver er udvalgt bevidst for at afdække fejl i modsætning til tilfældig stikprøveudvælgelse
- at stikprøvernes fejlandel derfor ikke kan tages som et udtryk for den forventede fejlandel i hele sagsmængden
- at anvendelsen af det af ministeriet udarbejdede fejlskema kan betyde, at en fejlbehæftet sag medtages i flere af nedenstående kategorier, såfremt den indeholder ydelsestyper og fejl i disse, der er kategoriseret i forskellige kategorier.

Funktion	Sagsområde	Regler	Antal udvalgte sager	Væsentlige fejl uden refusionsmæssig betydning (Antal noteres)	Væsentlige fejl med refusionsmæssig betydning (Antal noteres)	Systematiske / generelle fejl uden refusionsmæssig betydning (Ja/Nej)	Systematiske / generelle fejl med refusionsmæssig betydning (Ja/Nej)	Kommentarer vedrørende konstaterede fejl	Området fravalgt (Ja/Nej)	Området administreres generelt i overensstemmelse med gældende regler (Ja/Nej)	Revisions bemærkninger	Forbehold (Antal noteres)
Funktion 5.57.73, samt 5.57.75	Kontant-og uddannelseshjælp. Udbetaling, beregning og kontering. Rådighedsvurdering og sanktionering.	LAS	18	2	0	0	0	4.3.1	nej	Ja		-
Funktion 5.57.75	Aktivering, kontaktførelse, jobplaner mv.	LAB	18	2	0	0	0	4.3.2	nej	Ja		-
Funktion 5.57.75 samt 5.58.80	Revalidering inkl. forrevalidering	LAS kap. 6	8	0	4	0	Ja	4.3.3	nej	nej	ja	-
Funktion 5.58.80, 5.58.81, 5.68.91 og 5.68.98	Tilskud til udgifter til hjælpemidler, mentor, befordringsgodtgørelse m.v. samt tilskud til jobrotation og voksenlærlinge, løntilskud m.v.	LAB kap. 9 b,12, 14 og 15 samt kap. 18	5	0	1	0	Ja	4.3.4	Nej	nej	ja	-
Funktion 5.68.90	Driftsudgifter	LAB kap. 10 m.v.	26	0	1	0	0	4.3.6	nej	Ja		-
Funktion 5.58.81	Fleksjob	LAB §§ 69 - 75	4	1	1	0	0	4.3.5	nej	ja		-
Funktion 5.58.81	Ledighedsydelse og særlig ydelse	LAS kap. 7	4	0	2	0	0	4.3.6	Nej	Ja	-	-
Funktion 5.57.71 og 8.51.52	Sygedagpenge	Lov om sygedagpenge	9	1	0	0	0	4.3.7	Nej	Ja	-	-
Funktion 8.51.52	Fleksydelse	Lov om fleksydelse						-	Ja	Ja	-	-
Funktion 8.51.52	Delpension	Lov om delpension						-	Ja	Ja	-	-

Funktion	Sagsområde	Regler	Antal udvalgte sager	Væsentlige fejl uden refusionsmæssig betydning (Antal noter)	Væsentlige fejl med refusionsmæssig betydning (Antal noter)	Systematiske / generelle fejl uden refusionsmæssig betydning (Ja/Nej)	Systematiske / generelle fejl med refusionsmæssig betydning (Ja/Nej)	Kommentarer vedrørende konstaterede fejl	Området fravalgt (Ja/Nej)	Området administreres generelt i overensstemmelse med gældende regler (Ja/Nej)	Revisions bemærkninger	Forbehold (Antal noter)
Funktion 5.68.97	Seniorjob	Lov om seniorjob						-	Ja	Ja	-	-
Funktion 5.68.96	Servicejob (løntilskud)	Lov om ophævelse af lov om servicejob						-	Ja	Ja	-	-
Funktion 5.57.78, 5.68.90 og 5.68.91	Forsikrede ledige (medfinansiering af a-dagpenge, opfølgning kontaktfølg og tilbud)	§ 82a i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. og LAB	8	3	0	0	0	4.3.8	nej	Ja	-	-
Funktion 5.46.60	Udarbejdelse af integrationskontrakt inden for 1 måned	IL § 19	6	0	0	0	0	-	Nej	Ja	-	-
Funktion 5.46.60	Løbende opfølgning på integrationskontrakten	IL § 20	6	1	0	0	0	4.3.9	Nej	Ja	-	-
Funktion 5.46.60	Tilbud om integrationsprogram, herunder aktive beskæftigelsesrettede tilbud og tilbud om ordinær danskuddannelse	IL Kapitel 4	6	0	0	0	0	-	Nej	Ja	-	-
Funktion 5.46.60	Tilbud om introduktionsforløb, herunder aktive beskæftigelsesrettede tilbud, tilbud om arbejdsmarkedsrettet danskundervisning og ordinær danskuddannelse	IL Kapitel 4a	1	0	0	0	0	-	nej	Ja	-	-
Funktion	Udbetaling af kontanthjælp til ud-	LAS kapitel 4	6	0	0	0	0	-	Nej	Ja	-	-

Funktion	Sagsområde	Regler	Antal udvalgte sager	Væsentlige fejl uden refusionsmæssig betydning (Antal noteres)	Væsentlige fejl med refusionsmæssig betydning (Antal noteres)	Systematiske / generelle fejl uden refusionsmæssig betydning (Ja/Nej)	Systematiske / generelle fejl med refusionsmæssig betydning (Ja/Nej)	Kommentarer vedrørende konstaterede fejl	Området fravalgt (Ja/Nej)	Området administreres generelt i overensstemmelse med gældende regler (Ja/Nej)	Revisions bemærkninger	Forbehold (Antal noteres)
5.46.61	lændinge omfattet af integrationsprogrammet.											
Funktion 5.46.60 og 5.46.61	Resultattilskud og refusion	IL § 45 og LAS kapitel 14 § 100 stk. 2	5	0	0	0	0	-	Nej	Ja	-	-
Funktion 5.46.60	Henvi sning til danskuddannelse efter danskuddannelsesloven	Danskuddannelseslovens §§ 2, 2a og 2b	1	0	0	0	0	-	Nej	Ja	-	-
Funktion 5.58.82	Forsørgelse og aktivering af personer i ressourceforløb, der modtager ressourceforløbsydelse.	LAB kapital 12 a	6	0	2	0	0	4.3.10	Nej	Ja	-	-
Funktion 5.58.82	Forsørgelse og aktivering af personer i jobafklaringsforløb, der modtager ressourceforløbsydelse.	LAB kapital 12 b.	1	0	0	0	0	-	Nej	Ja	-	-
Funktion 5.57.79	Særlig uddannelsesy delse til ledige, hvis dagpengeperiode udløb i 2013 samt dertilhørende aktiveringsudgifter.	Lov om uddannelsesordning til ledige, som har opbrugt deres dagpenget.	2	0	0	0	0	-	nej	Ja	-	-
Funktion 5.57.78 og 5.57.79	Midlertidig arbejdsmarkedsydelse (medfinansiering af midlertidig arbejdsmarkedsydelse og tilhørende aktiveringsudgifter)	LAB kapitel 13 d og lov om arbejdsløshedsforsikring § 52o.	2	0	0	0	0	-	nej	Ja	-	-

Følgende grupperinger er revideret, men fremgår ikke af skemaet:

5.91.007 Personlig assistance til handicappede i erhverv med 50 pct. refusion, jf. §§ 4-5 i lov om kompensation til handicappede i erhverv mv.

5.91.008 Personlig assistance til handicappede under efter- og videreuddannelse med 50 pct. refusion, jf. § 14 i lov om kompensation til handicappede i erhverv mv.

	Ja	Nej
Er der manglende afstemninger på Beskæftigelsesministeriets område		x

4.2 Generelle anbefalinger til sags gennemgangen

4.2.1 Revalideringsområdet

Vi har i ovenstående skema angivet, at revalideringsområdet ikke administreres generelt i overensstemmelse med reglerne. Årsagen hertil skyldes, at vi i forbindelse med vores revision har konstateret en systematisk fejl vedrørende manglende omkontering af revalideringsydelse til konto med 30% refusion i forbindelse med mere en 14 dages sammenhængende fravær for personer under uddannelsesrevalidering og virksomhedspraktik. Der henvises til revisionsbemærkning nr. 19 i socialberetningen.

Udover ovenstående er det vores opfattelse, at området generelt administreres i overensstemmelse med gældende regler.

4.2.2 Løntilskud - Bruttostøtteintensiteten

Vi har i ovenstående skema angivet, at løntilskudsområdet ikke administreres generelt i overensstemmelse med reglerne. Årsagen hertil skyldes, at vi i forbindelse med vores revision har konstateret en systematisk fejl vedrørende manglende indhentelse af dokumentation for øvrige arbejdsgiverudgifter i forbindelse med beregningen af bruttostøtteintensiteten ved løntilskud til private arbejdsgivere. Der henvises til revisionsbemærkning nr. 20 i socialberetningen.

Udover ovenstående er det vores opfattelse, at området generelt administreres i overensstemmelse med gældende regler.

4.3 Kommentarer til sags gennemgangen

4.3.1 Kontanthjælp og starthjælp

Kontanthjælp, uddannelseshjælp og aktivering

Vi har gennemgået 18 sager, hvor vi – ud over at have haft fokus på rettidighed i forbindelse jobsamtaler og afgivelse af tilbud – har foretaget en bredere vurdering i forhold til sagsadministrationen af den beskæftigelsesrettede indsats, herunder anvendelsen af jobplanen som aktive og processkabende værktøjer i den beskæftigelsesrettede indsats.

Vi har i forbindelse med vores gennemgang konstateret fejl i 2 sager. De konstaterede fejl kan henføres til følgende fejltyper:

Hyppigt fravær

I 2 sager var der registreret hyppigt fravær, uden at der var taget stilling til, om det skulle have konsekvenser.

Sagerne er drøftet med forvaltningen, der er enig.

4.3.2 Aktivering inkl. Vejledning og opfølgning

Aktivering og opfølgning mv.

Vi har gennemgået 18 sager, hvor der har været rettet fokus på rettidighed i forhold til afholdelse af jobsamtaler i det individuelle kontaktforløb, rettidighed i forbindelse med afgivelse af ret- og pligts-tilbud.

Vi har i forbindelse med vores gennemgang konstateret fejl i 2 sager. De konstaterede fejl kan henføres til følgende fejltyper:

Opfølgning i henhold til det individuelle kontaktforløb

I 1 sag har vi konstateret, at der ikke var foretaget opfølgning i henhold til det individuelle kontaktforløb med det i lovgivningen fastsatte interval.

Opfølgning i henhold til aktivlovens § 10

I en sag er det konstateret, at der ikke er foretaget opfølgning i henhold til aktivlovens § 10 med det i lovgivningen fastsatte interval.

Sagerne er drøftet med forvaltningen, der er enig.

4.3.3 Revalidering inkl. forrevalidering

Vi har i forbindelse med vores gennemgang af personsager foretaget gennemgang af i alt 6 sager, og har konstateret fejl i 6 sager. De konstaterede fejl kan henføres til nedenstående fejltyper:

Kontering af revalideringsydelse

I en sag har vi konstateret, at revalideringsydelsen i forbindelse med deltagelse i uddannelsesrevalidering fejlagtigt var konteret på konto med 30% refusion, mod rettelig konto med 50% refusion.

I en sag har vi konstateret, at revalideringsydelsen i forbindelse med uddannelsesrevalidering ikke var omkonteret til konto med 30% refusion i forbindelse med mere en 14 dages sammenhængende fravær.

I en sag har vi konstateret, at revalideringsydelse i forbindelse med deltagelse i uddannelsesrevalidering fejlagtigt var konteret på konto med 65% refusion mod rettelig konto med 50% refusion

I en sag har vi konstateret at udgiften til mentor fejlagtigt var konteret på konto for driftsudgifter i forbindelse med deltagelse i 6 ugers jobrettet uddannelse og ikke konto for mentorudgifter.

Sagerne er drøftet med forvaltningen, der er enig. Forvaltningen har oplyst, at sagerne berigtiges. Forvaltningen har endvidere oplyst, at der foretages en stikprøvemæssig gennemgang af revalideringsområdet vedrørende konteringerne i forbindelse med 14 dages sammenhængende fravær.

Forvaltningen har rettet henvendelse til STAR vedrørende afklaring af, hvorvidt 14 dages sammenhængende fravær i forbindelse med uddannelsesinstitutionernes ferielukning ligeledes skal medføre en omkontering af ydelsen til konto med 30% refusion.

Forvaltningens sagsgennemgang afventer afklaring fra STAR af ovennævnte spørgsmål. Der henvises til revisionsbemærkning nr. 19 i socialberetningen.

4.3.4 Løntilskud

Vi har i forbindelse med vores gennemgang af personsager foretaget gennemgang af i alt 2 sager, og har konstateret fejl i 1 sag vedrørende beregning af bruttostøtteintensiteten, hvor der ikke var indhentet oplysninger om øvrige arbejdsgiverudgifter i forbindelse med beregningen. Forholdet kan betyde, at arbejdsgiver ikke har modtaget korrekt løntilskud. Der henvises til revisionsbemærkning nr. 20 i socialberetningen.

Forholdet er drøftet med forvaltningen, der er enig. Forvaltningen har oplyst, at der foretages en stikprøvevis gennemgang af sager, hvor løntilskuddet til arbejdsgiver er reduceret som følge af bruttostøtteloftet med henblik på at vurdere fejlsens omfang.

Forvaltningen har endvidere oplyst at arbejdsgangen vedrørende beregning af bruttostøtteintensiteten efterfølgende er tilrettet således at der fremover indhentes oplysninger om arbejdsgivers øvrige lønudgifter.

4.3.5 Fleksjob

Vi har i forbindelse med vores løbende revision foretaget gennemgang af i alt 4 personsager vedrørende fleksjob, og har konstateret fejl i 2 sager. De konstaterede fejl kan henføres til nedenstående fejltyper:

Kontering af løntilskuddet

I 2 sager er det konstateret, at løntilskuddet vedrørende et enkelt kvartal fejlagtigt er konteret på konto vedrørende løntilskud med 1/3 mod rettelig konto vedrørende løntilskud med 50%.

Modregning i forbindelse med sygdom.

I en af sagerne er det endvidere konstateret, at der i løntilskuddet for maj måned manglede modregning vedrørende 1 sygedag.

Sagerne er drøftet med forvaltningen, der har oplyst, at løntilskuddet omkonteres, og at der efterfølgende er sket modregning for sygedagen.

4.3.6 Ledighedsydelse

Vi har i forbindelse med vores løbende revision foretaget gennemgang af i alt 4 personsager vedrørende ledighedsydelse og særlig ydelse og har konstateret fejl i 2 sager. De konstaterede fejl kan henføres til nedenstående fejltyper:

Kontering af driftsudgifter

I en sag er det konstateret, at driftsudgifterne i forbindelse med deltagelse i tilbud er konteret på funktion 5.81 grp. 012 mod rettelig funktion 5.90 grp. 009.

Kontering af ledighedsydelse

I en sag er det konstateret, at ledighedsydelse ikke var konteret korrekt i forbindelse med deltagelse i virksomhedspraktik.

Sagerne der drøftet med forvaltningen, der er enig. Forvaltningen har oplyst, at udgifterne berigtiges.

4.3.7 Sygedagpenge

Vi har i forbindelse med vores løbende revision foretaget gennemgang af i alt 9 personsager vedrørende sygedagpenge. Vi har i den forbindelse konstateret fejl i 1 sag vedrørende manglende rettidighed i forbindelse med opfølgning.

Sagen er drøftet med forvaltningen, der er enig. Forvaltningen har oplyst, at den manglende opfølgning ikke har haft konsekvenser for sagens forløb.

4.3.8 Forsikrede ledige

Vi har i forbindelse med vores gennemgang af personsager foretaget gennemgang af i alt 8 sager, og har konstateret fejl i 3 sager. De konstaterede fejl kan henføres til nedenstående fejltyper:

Manglende rettidighed i opfølgningen

I 3 sager er det konstateret, at der ikke var foretaget opfølgning med det i lovgivningen fastsatte interval

Rettidighed i forbindelse med afgivelse af tilbud

I 1 af sagerne er det endvidere konstateret, at der ikke var afgivet rettidigt tilbud.

Sagerne er drøftet med forvaltningen, der er enig. Forvaltningen har oplyst, at der er fokus på de nævnte punkter i forbindelse med forvaltningens ledelsestilsyn.

4.3.9 Integrationsområdet

Vi har i forbindelse med vores løbende revision foretaget gennemgang af i alt 6 personsager vedrørende integration, repatriering og hjælp til flygtninge og har konstateret fejl i 1 sag vedrørende manglende opdatering af integrationskontrakten.

Sagen er drøftet med forvaltningen, der er enig. Forvaltningen har oplyst, at den manglende opdatering af integrationskontrakten ikke har haft konsekvenser for sagens forløb.

4.3.10 Ressourceforløb

Vi har i forbindelse med vores løbende revision foretaget gennemgang af i alt 6 personsager vedrørende ressourceforløb, og har konstateret fejl i 2 sager.

Manglende rettighed i forbindelse med opfølgning

I to sager er det konstateret, at der ikke er foretaget opfølgning med det i lovgivningen fastsatte interval.

Kontering af udgifter til mentor

I to af sagerne er det endvidere konstateret, at udgifterne til mentor fejlagtigt var konteret på funktion 5.98 grp. 012 med 50% refusion inden for den udmeldte ramme, mod rettelig funktion 5.82 grp. 009 med 50% refusion.

Sagerne er drøftet med forvaltningen, der er enig. Forvaltningen har oplyst, at sagerne berigtiges.

4.4 Fravalg af sager/udgiftsområder

Vi har foretaget følgende fravalg på ministeriets område for 2014:

4.4.1 Servicejob, delpension, fleksydelse og seniorjob

Vi har baseret vores revision af 2014 på resultaterne af vores revision for tidligere år. Herudover har vi opnået overbevisning gennem regnskabsanalyser og stikprøver, der udføres i forbindelse med vores revision af refusionsopgørelserne, der foretages i forbindelse med vores statusrevision.

5. Ordninger med særlige rapporteringskrav

I dette afsnit har vi redegjort for revision og påtegning af eventuelle opgørelser efter særlige regler på Beskæftigelsesministeriets område om revision af kommunernes regnskaber.

5.1 Projektregnskaber

Som led i vores revision af kommunen har vi efter afgivelse af sidste års revisionsberetning særskilt revideret tilskudsregnskaber, jf. vores årsrevisionsberetning for 2014, bilag 1.

Det er vores opfattelse, at tilskuddet er anvendt til det bevilgede formål, og der henvises i øvrigt til den afgivne revisorerklæring.

Bilag 3

Redegørelse til Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter for 2014

1. Indledning

Nærværende redegørelse er udarbejdet på baggrund af de særlige rapporteringskrav, som ministeriet stiller i bekendtgørelsen om statsrefusion og tilskud samt regnskabsaflæggelse og revision. Det skal ses som et supplement til revisionsberetningen for 2014 vedrørende sociale udgifter, der er omfattet af statsrefusion.

Baseret på den samlede revision, som væsentligst omfatter forretningsgange, interne kontrolprocedurer samt procedurer for sagsbehandling, er det vores opfattelse, at de områder, der henhører under ministeriet, generelt administreres i overensstemmelse med gældende regler således, at kommunen i al væsentlighed er berettiget til de beløb, der fremgår af den årlige refusions- og tilskudsopgørelse. Revisionen har dog givet anledning til revisionsbemærkninger og kommentarer, som efter vores opfattelse ikke har væsentlige betydning for kommunens refusions- og tilskudshjemtagelse. Der henvises til revisionsbemærkningerne i revisionsberetningen vedrørende sociale udgifter, der er omfattet af statsrefusion, samt til kommentarer i nærværende redegørelse.

2. Bemærkninger til refusionsopgørelsen

Vi har i forbindelse med vores gennemgang af refusionsopgørelsen vedrørende beboerindskudslån konstateret, at der ikke var sammenhæng mellem lån indberettet i boliglånssystemet og lån indberettet i refusionsopgørelsen. Derudover er der konstateret afvigelser mellem primo- og ultimosaldi i boliglånssystemet samt bogføringen.

Vi har derfor måtte tage forbehold i vores erklæring på refusionsopgørelsen.

Der henvises til revisionsbemærkning nr. 16 i socialberetningen.

3. Opfølgning på tidligere år

På tidspunktet for revisionens afslutning har vi ikke modtaget ministeriets decisionsskrivelse for 2013, hvorfor vi ikke har haft mulighed for at følge op herpå.

4. Gennemgang og fravalg af personsager

Dette afsnit indeholder dels revisors begrundelse for at fravælge områder i sagsgennemgangen, dels en oversigt over fejlbehæftede områder.

4.1 Omfang og resultat af den stikprøvevise udførte revision af personsager

På baggrund af den foretagne sagsrevision kan vi opstille nedenstående oversigt over vores stikprøvevise sagsrevision. I den forbindelse skal det bemærkes, at anvendelsen af det af ministeriet udarbejdede fejlskema kan betyde, at en fejlbehæftet sag medtages i flere af nedenstående kategorier, såfremt den indeholder ydelsestyper og fejl, der er kategoriseret i forskellige kategorier.

Sagsområde	Regler	Antal udvalgte sager	Væsentlige fejl		Systematiske / generelle fejl		Kommentarer til sagsgenmang	området fravalgt	Området administreres generelt i overensstemmelse med gældende regler	Revisionsbemærkninger	Forbehold
			Uden refusionsmæssig betydning	Med refusionsmæssig betydning	Uden refusionsmæssig betydning	Med refusionsmæssig betydning					
Byfornyelse og udvikling af Byer	Lov om byfornyelse og udvikling af byer	*	-	-	-	-		-	Ja		
Udgifter ved udlejning til flygtninge	Almenboligloven § 62	-	0	0	0	0		4.2	Ja		
Udgifter til betaling af beboerindskud	Almenboligloven § 74	5	0	0	0	0		-	Ja		
Udgifter til betaling af beboerindskud	Ældreboligloven § 16	-	0	0	0	0		4.2	Ja		
Udgifter til betaling af kompensation for højere nettoboliudgifter	Friplejeboligloven § 16	-	0	0	0	0		4.2	Ja		
Udgifter til betaling af beboerindskud	Friplejeboligloven § 19	-	0	0	0	0		4.2	Ja		

* Området er undergivet særskilt erklæring, hvorfor området ikke er rapporteret her.

	Ja	Nej
Er der manglende afstemninger på ministeriets område	x	

4.2 Fravalg på ministeriets område

Vi har foretaget fravalg af sagsgennemgang på følgende områder for 2014:

- Udgifter ved udlejning til flygtninge (Almenboligloven § 62)
- Udgifter til betaling af kompensation for højere nettoboligudgifter (Fripeljeboligloven § 16)
- Udgifter til betaling af beboerindskud (Fripeljeboligloven § 19)
- Udgifter til betaling af beboerindskud (Ældreboligloven § 54)

Vi har baseret vores revision på regnskabsanalyser og stikprøver, der er udført i forbindelse med vores revision af refusionsopgørelserne.